

NARODOWY
BANK POLSKI

Nr 04/24 (październik 2024 r.)

Szybki Monitoring NBP

Analiza sytuacji sektora przedsiębiorstw

Nr 04/24 (październik 2024 r.)

Szybki Monitoring NBP

Analiza sytuacji sektora przedsiębiorstw

Spis treści

Streszczenie	3
I. Syntetyczne wskaźniki sytuacji przedsiębiorstw	5
I.1. Wskaźnik syntetyczny sytuacji ekonomiczno-finansowej (SSEF)	5
I.2. Wskaźnik syntetyczny sytuacji bieżącej (SSB)	5
I.3. Wskaźnik syntetyczny sytuacji przyszłej (SSP)	6
II. Popyt i aktywność produkcyjna	8
II.1. Sprzedaż	8
II.2. Wykorzystanie zdolności produkcyjnych i czynnika pracy	9
II.3. Zapasy	12
II.4. Prognozy sytuacji sektora przedsiębiorstw	14
II.5. Ocena poziomu niepewności	17
II.6. Ryzyko bankructwa	17
III. Efektywność oraz sprawność działania	19
III.1. Miary zintegrowane	19
III.2. Kosztochłonność i rentowność	20
III.3. Opłacalność eksportu	22
III.4. Wydajność pracy	24
III.5. Sytuacja płynnościowa	25
III.6. Sprawność działania – współczynniki rotacji	26
III.7. Prognozy rentowności i płynności	27
IV. Koszty	30
IV.1. Koszty ogółem	30
IV.2. Koszty pracy	31
IV.3. Prognozy wynagrodzeń	34
V. Wyniki ekonomiczne i finansowanie działalności	36
V.1. Wynik finansowy	36
V.2. Bieżąca i przyszła ocena kondycji ekonomicznej przedsiębiorstw	36
V.3. Struktura finansowania działalności	37
V.4. Popyt na kredyt i jego dostępność	38
V.5. Jakość obsługi zadłużenia kredytowego	39
V.6. Prognozy popytu na finansowanie bankowe	40
VI. Rozwój i inwestycje	42
VI.1. Bieżący poziom aktywności inwestycyjnej	42
VI.2. Struktura nakładów	44
VI.3. Prognozy aktywności inwestycyjnej	45
VII. Ceny i mechanizmy cenotwórcze	47
VII.1. Bieżące ceny produkcji	47
VII.2. Prognozy cen produkcji	48
VII.3. Czynniki kształtujące prognozy cen produkcji	49
VII.4. Oczekiwania inflacji cen konsumenta	50
Uwagi metodologiczne	52

Informacja metodologiczna dot. wsk. syntetycznego sytuacji ekonomiczno-finansowej w SPN (SSEF)	55
Informacja metodologiczna dot. wsk. syntetycznego sytuacji bieżącej SPN (SSB) i przyszłej (SSP)	56
Formularz ankietowy	57

Autorzy:

Grzegorz Grabek

Zuzanna Iwanicka

Anna Kopytowska

Piotr Popowski

Łukasz Postek

Katarzyna Puchalska

Agnieszka Sawicka

Izabela Tymoczko

Streszczenie

Sytuacja finansowa sektora przedsiębiorstw niefinansowych (SPN) w II kw. 2024 r. była nadal gorsza niż rok wcześniej, ale lepsza niż w I kw. br. Choć nastąpił dalszy, wyraźny spadek wyniku netto SPN w ujęciu rocznym, to był on znacząco płytszy niż kwartał wcześniej. Spowalniał bowiem spadek przychodów ze sprzedaży – zarówno krajowej, jak i zagranicznej – który jednak nadal był głębszy niż w przypadku kosztów, podwyższanych m.in. przez szybki wzrost wynagrodzeń. Tym niemniej, rentowność obrotu netto sektora wzrosła w porównaniu do I kw., czemu towarzyszyła poprawa większości innych miar efektywności i sprawności działania przedsiębiorstw. Obniżyła się natomiast nieznacznie – z bardzo wysokich poziomów – płynność SPN.

Wyniki Szybkiego Monitoringu NBP (SM NBP) sugerują, że w III kw. br. sytuacja ekonomiczna przedsiębiorstw – na tle ocen historycznych – była nadal osłabiona. Firmy spodziewają się jednak jej poprawy zarówno w IV kw., jak i w perspektywie rocznej. Czynnikiem wspierającym poprawę sytuacji sektora będzie oczekiwane ożywienie popytu, któremu w perspektywie rocznej będzie towarzyszyć – według prognoz przedsiębiorstw – wyższa rentowność działalności.

Zatrudnienie w SPN w II kw. br. ponownie nieznacznie się obniżyło. Oczekiwane ożywienie popytu przełożyło się jednak na poprawę perspektyw zatrudnienia. Jednocześnie, wraz z osłabieniem presji płacowej, obniżył się odsetek firm zapowiadających wzrost wynagrodzeń w IV kw., choć skala planowanej podwyżki nie uległa zmianie.

Zadłużenie kredytowe SPN na koniec II kw. br. wzrosło w relacji rocznej, na co złożył się niewielki wzrost kredytów inwestycyjnych, przy hamującym spadku kredytów na cele bieżące. W III kw. nieznacznie wzrosło zainteresowanie przedsiębiorstw – choć jedynie z sektora MSP – pozyskaniem finansowania bankowego i jednocześnie zwiększyła się dostępność tej formy finansowania działalności. Choć deklarowana jakość obsługi zadłużenia kredytowego w III kw. pogorszyła się, to udział przedsiębiorstw nie zgłaszających trudności z terminowym regulowaniem tych zobowiązań ukształtował się na poziomie wieloletniej średniej. Co więcej, udział kredytów o obniżonej jakości był w dalszym ciągu niski.

W II kw. br. spadek aktywności inwestycyjnej SPN pogłębił się. Był to efekt silniejszego niż kwartał wcześniej ograniczenia inwestycji dużych przedsiębiorstw, związanego m.in. z zakończeniem wykorzystywania środków z poprzedniej i powolnego tempa absorpcji środków z nowej perspektywy finansowej UE. Natomiast w sektorze MSP trwało ożywienie aktywności inwestycyjnej. Jednocześnie wyniki SM NBP sugerują wzrost optymizmu inwestycyjnego przedsiębiorstw. Zwiększył się bowiem odsetek firm zainteresowanych kontynuacją już rozpoczętych inwestycji oraz rozpoczynaniem nowych, a plany kwartalnych i rocznych zmian wielkości nakładów zostały podwyższone.

Ankietowane w SM NBP przedsiębiorstwa wskazują na niewielki wzrost skali planowanych w IV kw. 2024 r. podwyżek cen własnych. Nadal najwięcej przedsiębiorstw jako główną przyczynę planowanych podwyżek cen wskazywało rosnące koszty zaopatrzenia, choć wzrósł nieznacznie odsetek podmiotów,

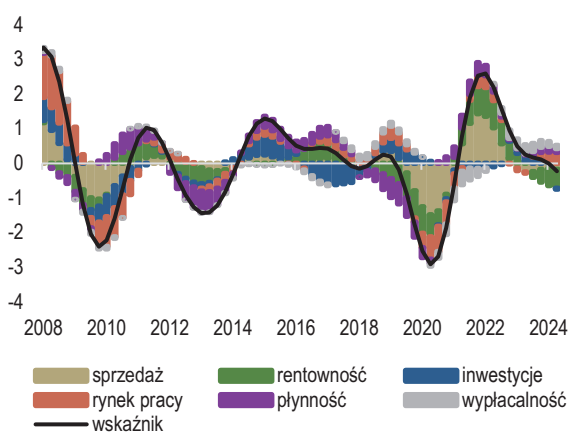
dla których decydującym czynnikiem są koszty pracy. Więcej niż przed kwartałem firm spodziewa się również wzrostu cen własnych w horyzoncie roku.

I. Syntetyczne wskaźniki sytuacji przedsiębiorstw¹

I.1. Wskaźnik syntetyczny sytuacji ekonomiczno-finansowej (SSEF)

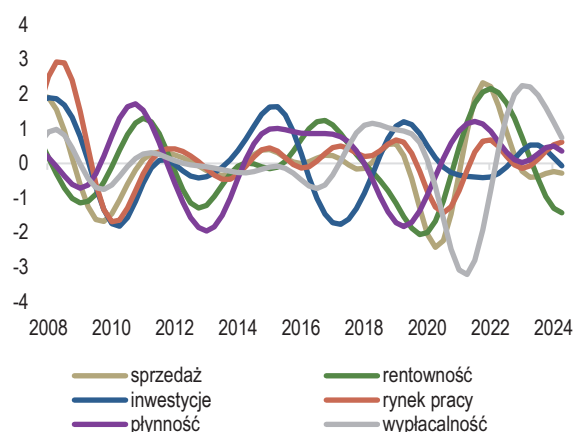
Syntetyczny wskaźnik sytuacji ekonomiczno-finansowej sektora przedsiębiorstw (SSEF) sugeruje, że w II kw. 2024 r. kondycja sektora pogorszyła się i była nieco niekorzystna (por. Wykres 1). Pogorszyła się sytuacja w obszarze inwestycji, rentowności, płynności oraz wypłacalności (por. Wykres 2). Poprawiły się natomiast odczyty w obszarze rynku pracy. Dobra kondycja ekonomiczno-finansowa utrzymuje się jedynie wśród producentów dóbr inwestycyjnych (por. Tabela 1). Z kolei w przypadku producentów dóbr zaopatrzeniowych – choć sytuacja pozostała niekorzystna – odnotowano poprawę sytuacji.

Wykres 1 Wskaźnik syntetyczny sytuacji ekonomiczno-finansowej (SSEF)

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 2 Komponenty składowe wskaźnika syntetycznego sytuacji ekonomiczno-finansowej (SSEF)

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Tabela 1 Ocena koniunktury w Przetwórstwie przemysłowym wg przeznaczenia dóbr na podstawie wartości wskaźnika syntetycznego sytuacji ekonomiczno-finansowej (SSEF)

przeznaczenie dóbr	II kw. 2022	III kw. 2022	IV kw. 2022	I kw. 2023	II kw. 2023	III kw. 2023	IV kw. 2023	I kw. 2024	II kw. 2024
zaopatrzeniowe	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła
inwestycyjne	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła
kons. trwałe	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła
kons. nietrwałe	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła

skala jakościowa	b. zła	zła	średnia	dobra	b. dobra
percentyle rozkładu wskaźnika	[0; 20]	(20; 40]	(40; 60]	(60; 80]	(80; 100]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, Eurostat, opracowanie NBP

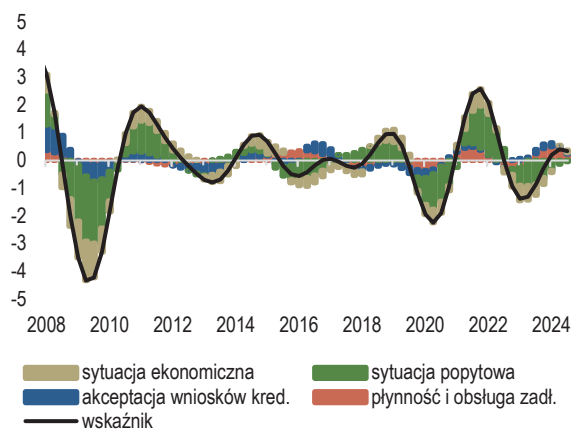
I.2. Wskaźnik syntetyczny sytuacji bieżącej (SSB)

W III kw. 2024 r. oceny sytuacji bieżącej przedsiębiorstw były nadal nieznacznie pozytywne, choć nieco gorsze niż przed kwartałem (por. Wykres 3). Niewielki spadek wskaźnika syntetycznego sytuacji bieżącej (SSB) był wypadkową obniżenia się ocen w obszarze płynności, obsługi zadłużenia i akceptacji wniosków kredytowych oraz poprawy komponentów odnoszących się do sytuacji popytowej i ekonomicznej (por.

¹ Szczegóły dotyczące konstrukcji wskaźników przedstawiono w Uwagach metodologicznych.

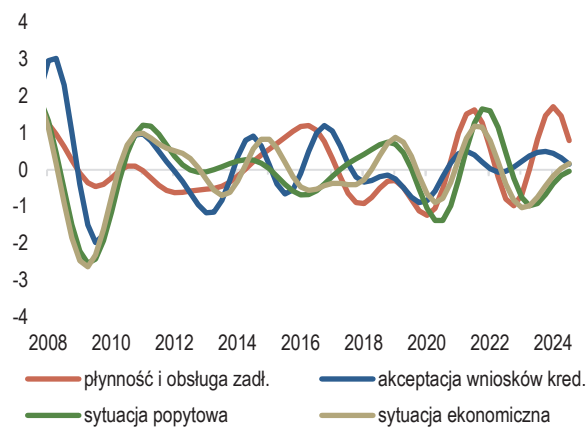
Wykres 4). We wszystkich grupach firm wyróżnionych według przeznaczenia dóbr i usług ocena koniunktury była co najmniej neutralna (por. Tabela 2).

Wykres 3 Wskaźnik syntetyczny sytuacji bieżącej (SSB)

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 4 Komponenty składowe wskaźnika syntetycznego sytuacji bieżącej (SSB)

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Tabela 2 Ocena stanu koniunktury w SPN wg przeznaczenia dóbr i usług na podstawie wartości wskaźnika syntetycznego sytuacji bieżącej (SSB)

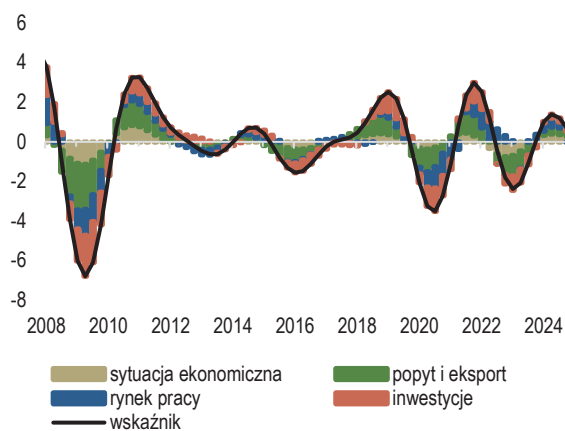
przeznaczenie dóbr i usług	III kw. 2022	IV kw. 2022	I kw. 2023	II kw. 2023	III kw. 2023	IV kw. 2023	I kw. 2024	II kw. 2024	III kw. 2024
usł. biznesowe	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła
usł. konsumenckie	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła
budownictwo	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła
półprodukty	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła
dobra inwestycyjne	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła
dobra kons. trwałe	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła
dobra kons. nietrwałe	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła	zła
skala jakościowa	b. zła		zła		średnia		dobra		b. dobra
percentyle rozkładu wskaźnika	[0; 20]		(20; 40]		(40; 60]		(60; 80]		(80; 100]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, Eurostat, opracowanie NBP

I.3. Wskaźnik syntetyczny sytuacji przyszłej (SSP)

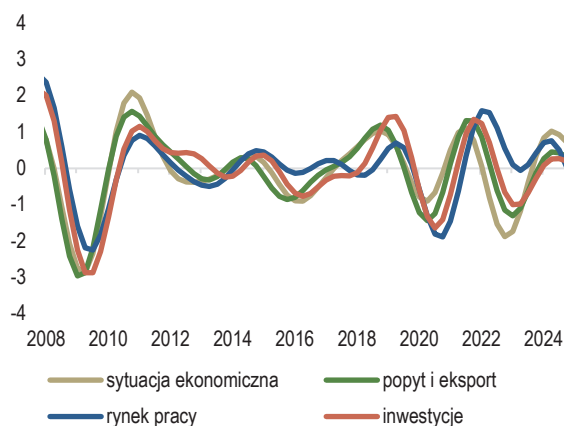
Syntetyczny wskaźnik sytuacji przyszłej (SSP) wskazuje na oczekiwane przez przedsiębiorstwa nieznaczne ożywienie koniunktury w IV kw. 2024 r. (por. Wykres 5). Skala spodziewanej poprawy jest jednak mniejsza niż przed kwartałem, przede wszystkim w następstwie pogorszenia perspektyw zatrudnienia (por. Wykres 6). Mimo mniejszego optymizmu, w prawie wszystkich analizowanych grupach przedsiębiorstw według przeznaczenia dóbr i usług – z wyjątkiem producentów dóbr inwestycyjnych – wskaźnik sytuacji przyszłej sygnalizował oczekiwaną poprawę sytuacji (por. Tabela 3).

Wykres 5 Wskaźnik syntetyczny sytuacji przyszłej (SSP)

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 6 Komponenty składowe wskaźnika syntetycznego sytuacji przyszłej (SSP)

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Tabela 3 Prognozy zmian koniunktury w SPN wg przeznaczenia dóbr i usług na podstawie wartości wskaźnika syntetycznego sytuacji przyszłej (SSP)

przeznaczenie dóbr i usług	IV kw. 2022	I kw. 2023	II kw. 2023	III kw. 2023	IV kw. 2023	I kw. 2024	II kw. 2024	III kw. 2024	IV kw. 2024
usł. biznesowe									
usł. konsumenckie									
budownictwo									
półprodukty									
dobra inwestycyjne									
dobra kons. trwałe									
dobra kons. nietrwałe									
skala jakościowa	wyraźne pogorszenie [0; 20]		pogorszenie (20; 40]		bez zmian (40; 60]		poprawa (60; 80]		wyraźna poprawa (80; 100]
percentyle rozkładu wskaźnika	[0; 20]		(20; 40]		(40; 60]		(60; 80]		(80; 100]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, Eurostat, opracowanie NBP

II. Popyt i aktywność produkcyjna

II.1. Sprzedaż

W II kw. 2024 r. przychody ze sprzedaży przedsiębiorstw składających sprawozdanie F-01 GUS obniżyły się w ujęciu rocznym, jednak skala tego spadku była mniejsza niż kwartał wcześniej (-4,4% r/r wobec -6,2% r/r). Złożył się na to płytszy niż w poprzednim kwartale spadek sprzedaży krajowej (-3,5% r/r wobec -4,8% r/r) i zagranicznej (-7,1% r/r wobec -10,3% r/r, por. Wykres 7)². Wzrost dynamiki przychodów ze sprzedaży odnotowano w 52 spośród 76 analizowanych działów PKD. Co więcej, mimo spadku przychodów na poziomie całego sektora, w większości działów notowano ich wzrost (w 48 działach PKD).

Wykres 7 Nominalna dynamika r/r przychodów ze sprzedaży [w %]

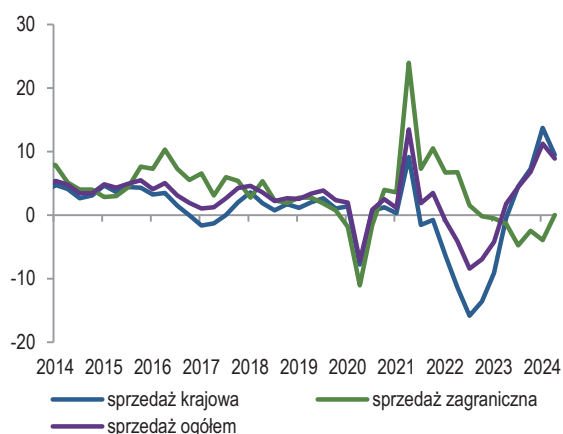
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS

Wykres 8 Realna (wg PPI) dynamika r/r przychodów ze sprzedaży [w %]

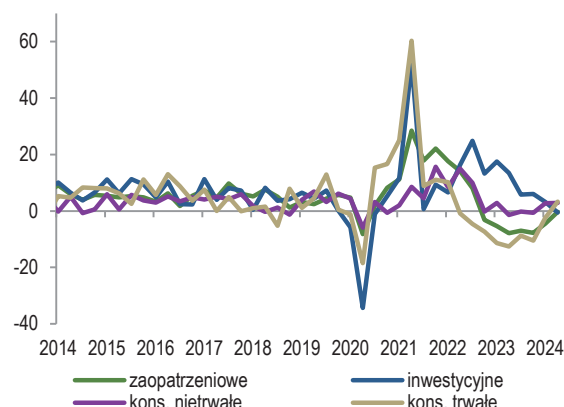
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS

Wykres 9 Mediana realnej (wg PPI) dynamiki r/r przychodów ze sprzedaży [w %]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 10 Realna (wg PPI) dynamika r/r przychodów ze sprzedaży wg przeznaczenia produkcji [w %]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

² W przekroju według przeznaczenia produkcji, największy spadek przychodów ze sprzedaży notowali producenci dóbr zaopatrzeniowych (o 8,4% r/r). Obniżyły się także przychody ze sprzedaży producentów dóbr inwestycyjnych (o 5,4% r/r), dóbr konsumpcyjnych trwałych (o 1,1% r/r) i nietrwałych (o 0,5% r/r).

Realna dynamika przychodów ze sprzedaży³ w II kw. br. była natomiast dodatnia, choć niższa niż kwartał wcześniej (2,7% r/r wobec 4,0% r/r w I kw. br., por. Wykres 8). Spowolnienie to wynikało z obniżenia dynamiki aktywności sprzedażowej na rynku krajowym (do 3,6% r/r z 6,2% r/r w I kw. br.)⁴, które przeważało nad wpływem wzrostu dynamiki sprzedaży zagranicznej (do 0,1% r/r z -1,0% r/r w I kw. br.). W przekroju według przeznaczenia produkcji zwiększała się realna sprzedaż dóbr konsumpcyjnych trwałych (3,3% r/r) i nietrwałych (2,9% r/r). Spadki realnej sprzedaży były natomiast obserwowane wśród producentów dóbr inwestycyjnych (o 0,6% r/r) i dóbr zaopatrzeniowych (o 0,3 % r/r).

II.2. Wykorzystanie zdolności produkcyjnych i czynnika pracy

Stopień wykorzystania zdolności produkcyjnych w przedsiębiorstwach w III kw. br. lekko wzrósł, pozostając zbliżony do wieloletniej średniej (82,0% wobec 81,8% w II kw. i średniej wieloletniej wynoszącej 81,9%, por. Wykres 11). Poprawa nastąpiła przy tym w większości analizowanych grup przedsiębiorstw.

Notowany drugi kwartał z rzędu wzrost wykorzystania zdolności produkcyjnych następował w firmach doświadczających jego mocniejszych spadków po wybuchu kryzysu energetycznego, tj. wśród firm zagranicznych, przedsiębiorstw wyspecjalizowanych w sprzedaży zagranicznej oraz przedsiębiorstw wytwarzających dobra konsumpcyjne trwałego użytku⁵. Wykorzystanie potencjału wytwórczego obniża się natomiast w dalszym ciągu wśród producentów dóbr inwestycyjnych (por. Wykres 14).

Wykorzystanie zdolności produkcyjnych pozostaje zróżnicowane między sekcjami gospodarki (por. Wykres 13). W handlu detalicznym i pozostałych usługach jest ono rekordowo wysokie lub zbliżone do tego poziomu. Mocną poprawę odnotowano w budownictwie. Natomiast w handlu hurtowym oraz przemyśle średnioterminowe tendencje są nadal negatywne i wykorzystanie zdolności produkcyjnych pozostaje bardzo niskie.

Przyszłemu wzrostowi wykorzystania potencjału produkcyjnego mogą sprzyjać korzystne w ocenie przedsiębiorstw perspektywy popytowe i spadek obciążenia nadmiernym poziomem zapasów produktów gotowych.

³ Dynamiki realne zostały obliczone w oparciu o indeks cen producenta PPI.

⁴ Mediana realnej dynamiki sprzedaży krajowej ukształtowała się na wyraźnie dodatnim – choć niższym niż kwartał wcześniej – poziomie (9,5% r/r wobec 13,8% r/r), co sugeruje, że większość przedsiębiorstw mogła notować istotny, ale spowalniający wzrost realnej sprzedaży na tym rynku (por. Wykres 9). Dokładna ocena realnej dynamiki sprzedaży na poziomie indywidualnego przedsiębiorstwa nie jest przy tym możliwa ze względu na brak danych jednostkowych dotyczących cen sprzedaży.

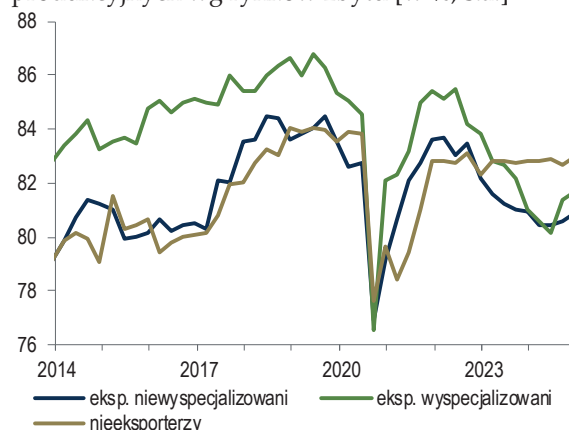
⁵ Producenci trwałych dóbr konsumpcyjnych silnie odczuli efekty zaburzeń popytowo-podażowych w ostatnich latach i, mimo wzrostu, stopień wykorzystania zdolności produkcyjnych w tym podmiotach nadal pozostaje wyraźnie obniżony (76,5%, wobec 86,8% w I kw. 2022 r.)

Wykres 11 Stopień wykorzystania zdolności produkcyjnych [w %, s.a.]⁶

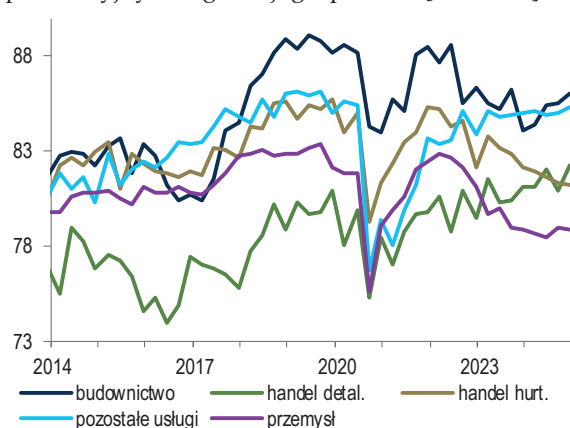
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 12 Stopień wykorzystania zdolności produkcyjnych wg rynków zbytu [w %, s.a.]

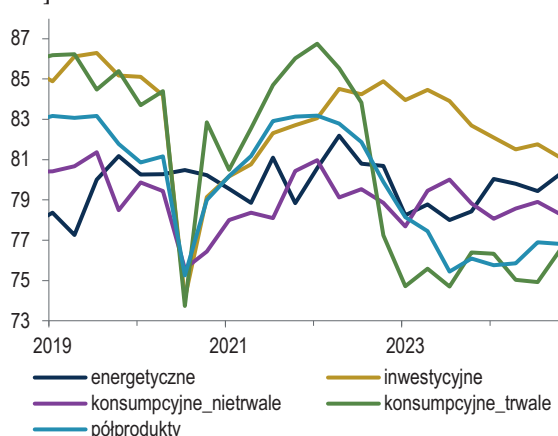
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 13 Stopień wykorzystania zdolności produkcyjnych wg sekcji gospodarki [w %, s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 14 Stopień wykorzystania zdolności produkcyjnych wg przeznaczenia produkcji [w %, s.a.]

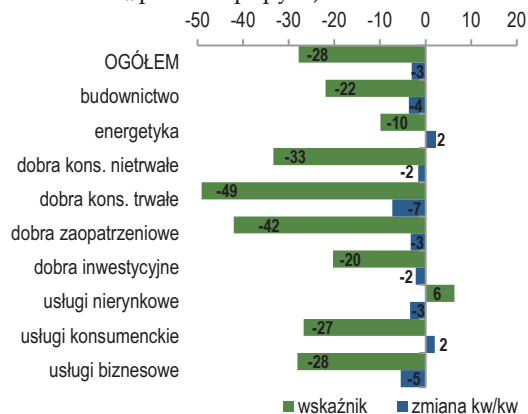

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Zgodnie z deklaracjami respondentów SM NBP w III kw. br. na większości rynków pogłębiła się przewaga podaży nad popytem (por. Wykres 15 i Wykres 16). Na największą nadpodaż na rynku sprzedaży wskazywali w dalszym ciągu producenci dóbr konsumpcyjnych trwałych i zaopatrzeniowych.

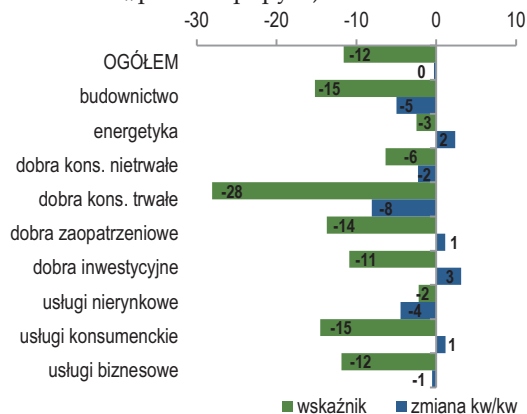
⁶ Jeśli nie zaznaczono inaczej linia przerywana na wykresie oznacza średnią wieloletnią.

Wykres 15 Luka popytowa na rynku sprzedaży w III kw. 2024 r. [w pkt proc.] (saldo ocen: „popyt > podaź” minus „podaź > popyt”)

Źródło: Szybki Monitoring NBP

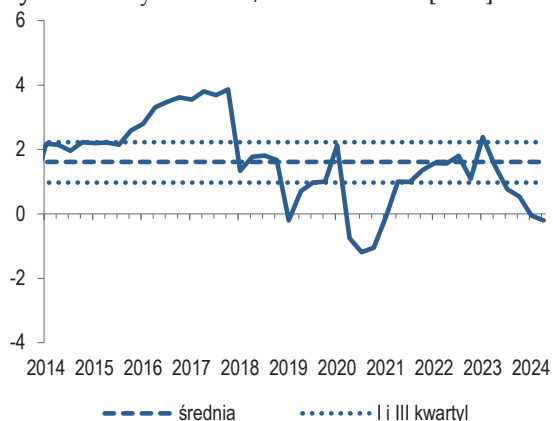
Wykres 16 Luka popytowa na rynku zaopatrzenia w III kw. 2024 r. [w pkt proc.] (saldo ocen: „popyt > podaź” minus „podaź > popyt”)

Źródło: Szybki Monitoring NBP

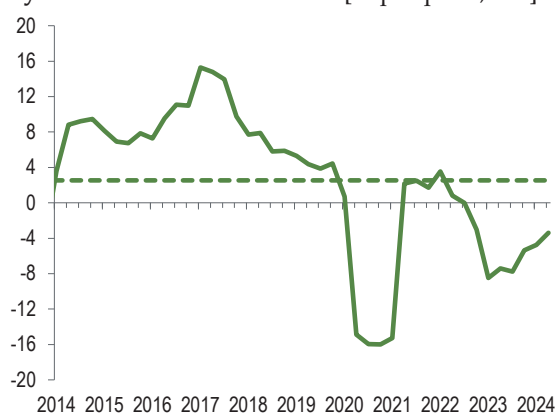
Dane ze sprawozdań finansowych F-01 GUS wskazują, że w II kw. 2024 r. – po raz kolejny – zagregowane zatrudnienie obniżyło się w ujęciu rocznym (o 0,2% wobec spadku o 0,1% r/r w I kw. br., por. Wykres 17). Spadki notowano w grupie największych przedsiębiorstw (tj. zatrudniających 2000 i więcej osób, o 1,8% r/r) oraz w przedsiębiorstwach zatrudniających od 50 do 249 osób (o 0,1% r/r). W ujęciu sektorowym największy spadek zatrudnienia odnotowano w energetyce (o 3,9% r/r), w transporcie (o 1,6% r/r) oraz w budownictwie (o 1,4% r/r). Spadek zatrudnienia notowała ponad połowa badanych działów PKD (43 z 76). Jednocześnie, choć nadal więcej firm ograniczało zatrudnienie (w ujęciu rocznym) niż je zwiększało, to ta różnica kolejny raz się zmniejszyła (por. Wykres 18)⁷. Sugeruje to, że spadek zatrudnienia ma coraz bardziej skoncentrowany charakter.

Wykres 17 Dynamika r/r zatrudnienia [w %]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 18 Saldo zatrudnienia [w pkt proc., s.a.]

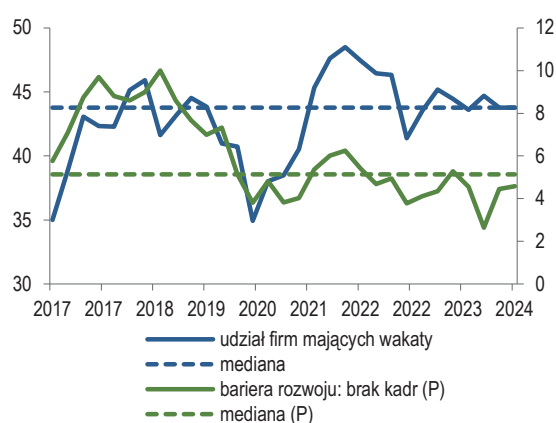
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

W świetle wyników SM NBP w III kw. br. odsetek podmiotów informujących o nieobsadzonych miejscach pracy nie zmienił się względem poprzedniego odczytu, pozostając na poziomie mediany rozkładu (43,8%, por. Wykres 19). Występuje przy tym wyraźne zróżnicowanie udziału firm z wakatami w poszczególnych

⁷ Saldo zatrudnienia – różnica udziału firm, które zwiększyły r/r zatrudnienie o więcej niż 1% i udziału firm, które zmniejszyły r/r zatrudnienie o więcej niż 1%.

klasach wielkości podmiotów: nieobsadzone miejsca pracy posiadało 66,5% dużych przedsiębiorstw, 46,8% średnich firm oraz 26,7% mikro i małych przedsiębiorstw. W przekroju branżowym, wśród przedsiębiorstw zatrudniających 250 i więcej osób⁸, najczęściej wakaty posiadały podmioty związane z transportem (78,2%), usługami (76,4%) i budownictwem (75,9%). Jednocześnie udział respondentów wskazujących na braki kadrowe jako barierę dla ich rozwoju⁹ utrzymał się na poziomie niższym od mediany rozkładu (4,6% wobec mediany równej 5,1%).

Wykres 19 Odsetek firm mających wakaty; odsetek firm wskazujących na braki kadrowe jako barierę rozwoju [w %]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

II.3. Zapasy

W przedsiębiorstwach objętych sprawozdaniem F-01 GUS nominalny poziom zapasów ponownie się obniżył, ale w mniejszej skali niż w poprzednim kwartale (-5,2% r/r wobec -9,4% r/r w I kw.). Zredukowane zostały wszystkie kategorie zapasów: materiały (-8,7% r/r wobec -13,4% r/r w I kw.), produkty gotowe (-4,8% r/r wobec -6,1% r/r w I kw.), towary (-2,9% wobec -8,1% r/r w I kw.) i produkcja w toku (-0,6% r/r wobec -0,4% r/r w I kw., por. Wykres 19). Dostosowania te nastąpiły w warunkach osłabionego popytu zagranicznego i przy braku poważniejszych napięć po stronie podaży, na co wskazuje względnie stabilna sytuacja w globalnych łańcuchach dostaw w II kw.¹⁰ i skrącający się w tym okresie czas realizacji zamówień przez dostawców¹¹.

W II kw. ze względu na szybszy spadek przychodów ze sprzedaży towarów niż ich zapasów relacja zapasów ogółem do przychodów zwiększyła się (por. Wykres 21). Natomiast relacja poziomu zapasów produktów

⁸ Porównanie branżowe zostało ograniczone do dużych przedsiębiorstw z uwagi na zróżnicowanie branż pod względem struktury wielkościowej firm i wskazanych istotnych różnicach w odsetku firm posiadających wakaty w poszczególnych klasach wielkości.

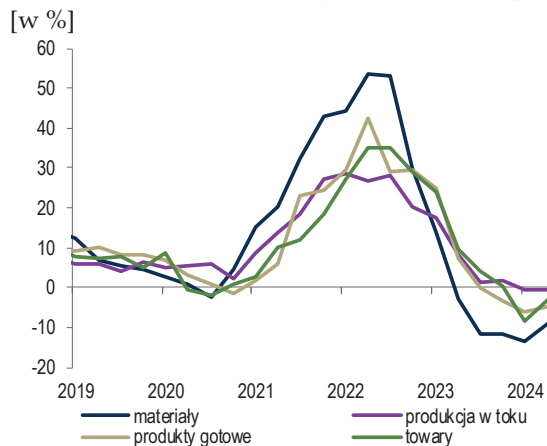
⁹ Miarą tej bariery jest częstotliwość wskazywania przez przedsiębiorstwa braków kadrowych jako istotnego problemu dla ich kondycji ekonomicznej w najbliższej przyszłości w pytaniu otwartym badania SM NBP.

¹⁰ GSCPI (*Global Supply Chain Pressure Index*) obrazujący poziom napięć w globalnych łańcuchach dostaw utrzymywał się w II kw. na ujemnym poziomie.

¹¹ Zgodnie z odczytami subindeksu czasu dostaw wskaźnika PMI dla polskiego przemysłu.

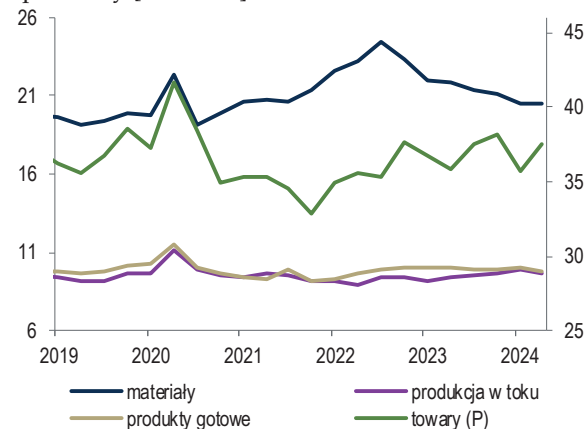
gotowych i produkcji w toku do przychodów ze sprzedaży – tak jak na przestrzeni ostatnich 3 lat – nie zmieniła się istotnie.

Wykres 20 Nominalna dynamika r/r zapasów

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 21 Relacja zapasów do przychodów ze sprzedaży [w %, s.a.]

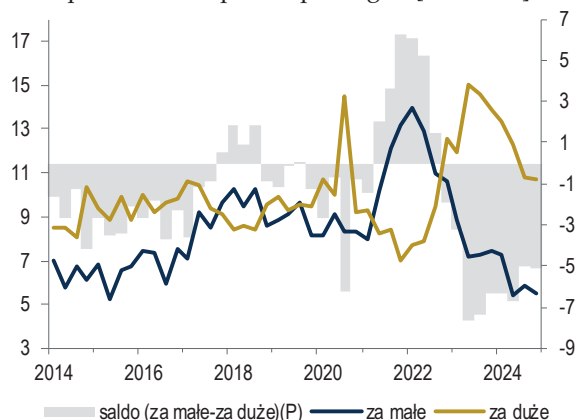
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Uwaga: w przypadku zapasów towarów relacja do przychodów ze sprzedaży towarów i materiałów.

Zgodnie z wynikami SM NBP sytuacja sektora przedsiębiorstw w obszarze gospodarki zapasami produktów gotowych w III kw. nie zmieniła się istotnie i pozostaje dobra. Udział firm oceniających ich poziom jako odpowiedni lekko się obniżył (o 0,3 pkt proc. kw/kw do 83,4%, s.a.), ale utrzymuje się powyżej wieloletniej średniej. Jednocześnie nieznacznie spadł odsetek firm informujących o problemie nadmiernych zapasów produktów gotowych (o 0,1 pkt proc. kw/kw do 10,7%, s.a.; por. Wykres 22). Natomiast w dalszym ciągu poprawiała się sytuacja w grupach firm z poważniejszym obciążeniem nadmiernymi zapasami w latach 2022-2023, w tym w przetwórstwie przemysłowym, wśród eksporterów oraz w dużych podmiotach.

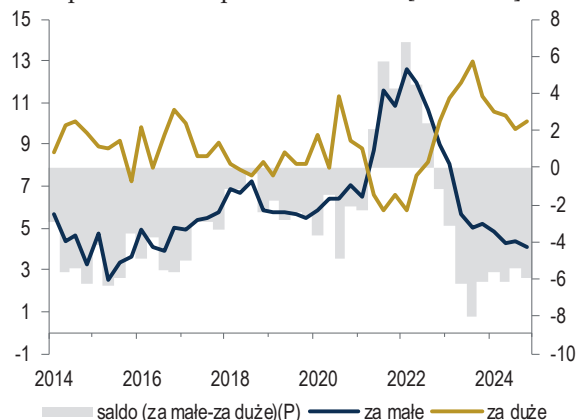
Odsetek firm oceniających poziom zapasów materiałów jako nadmierny obniżył się (do 7,9% z 9,1%, por. Wykres 24), przy czym w ostatnich latach kształtował się on na bardziej stabilnym i niższym poziomie niż w przypadku pozostałych kategorii zapasów. Natomiast problem nadmiernych zapasów nieznacznie się nasilił w przypadku towarów, ale ocena dopasowania ich poziomu pozostaje wysoka (odpowiedni poziom zapasów deklarowało 85,8% firm, por. Wykres 23).

Wykres 22 Odsetek przedsiębiorstw deklarujących niedopasowanie zapasów prod. got. [w %, s.a.]

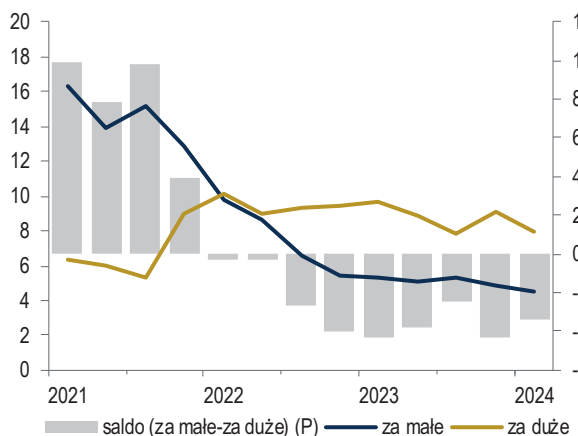
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 23 Odsetek przedsiębiorstw deklarujących niedopasowanie zapasów towarów [w %, s.a.]

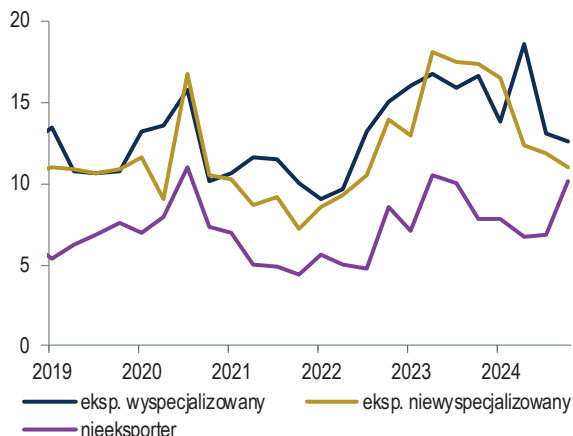
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 24 Odsetek przedsiębiorstw deklarujących niedopasowanie zapasów materiałów [w %]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 25 Nadmierne zapasy [w % przedsiębiorstw, s.a.]

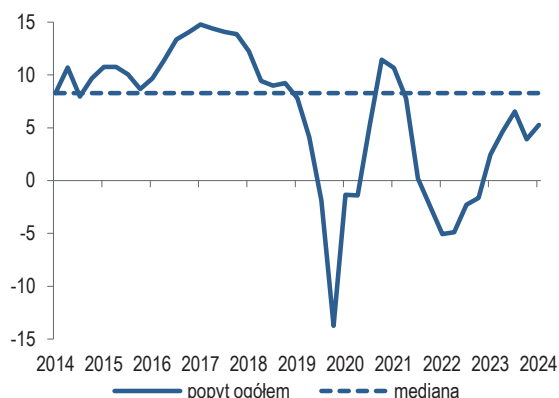

Źródło: Szybki Monitoring NBP

II.4. Prognozy sytuacji sektora przedsiębiorstw

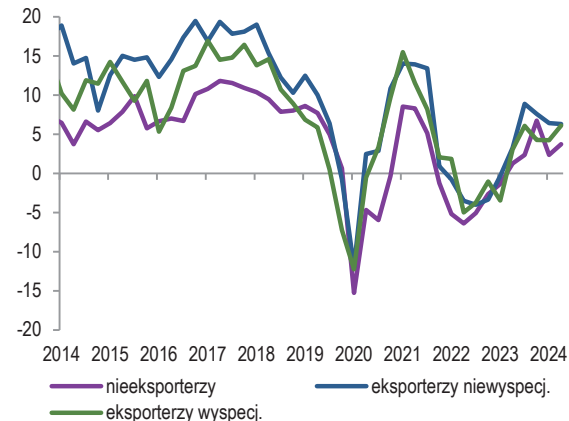
Prognozy sformułowane przez przedsiębiorstwa wskazują na oczekiwany wzrost popytu w IV kw. br. Jednocześnie prognozy te są nieco bardziej optymistyczne niż przed kwartałem, a poprawę odnotowano w zdecydowanej większości badanych branż. Przyczyniło się do tego wyższe oczekiwane tempo wzrostu popytu krajowego (por. Wykres 26, Wykres 27). Natomiast perspektywy wzrostu popytu zagranicznego – zdaniem eksporterów wyspecjalizowanych – mimo niewielkiej poprawy pozostają słabe (por. Wykres 30). Jednocześnie połowa badanych branż formułowała słabsze prognozy eksportu, a producenci trwałych dóbr konsumpcyjnych przewidywali jego spadek. Z kolei najkorzystniejsze prognozy – zarówno popytu ogółem, jak i eksportu – formułowały przedsiębiorstwa świadczące usługi konsumenckie (por. Wykres 31).

Wykres 26 Wskaźnik kwartalnych prognoz popytu [w pkt proc., s.a.]

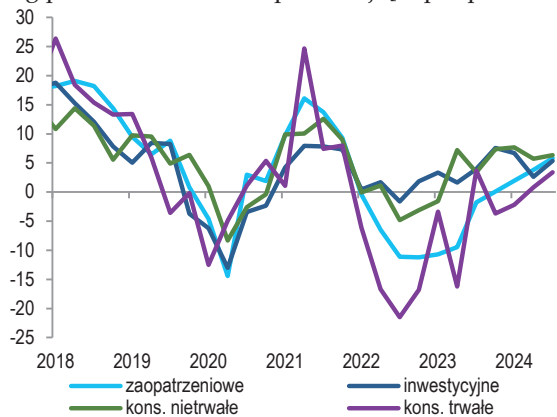
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 27 Wskaźnik kwartalnych prognoz popytu wg zaangażowania w eksport [w pkt proc., s.a.]

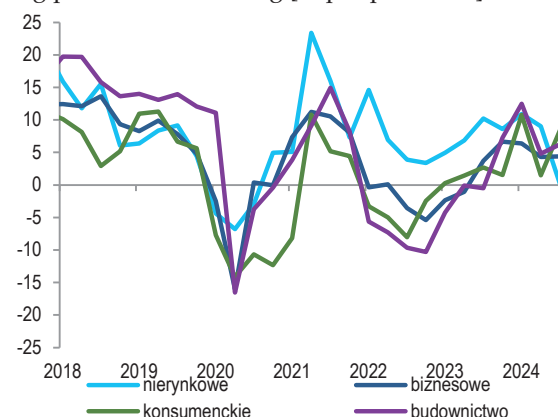
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 28 Wskaźnik kwartalnych prognoz popytu wg przeznaczenia dóbr/produkcji [w pkt proc., s.a.]

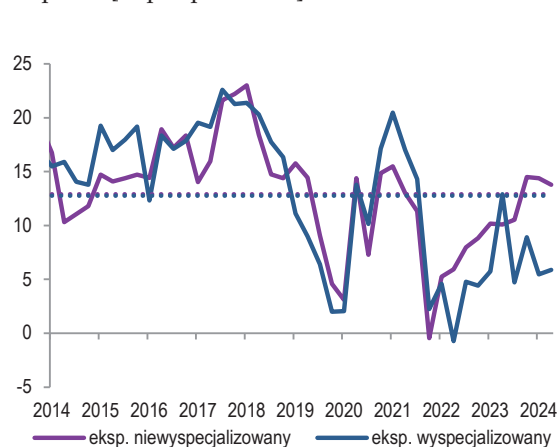
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 29 Wskaźnik kwartalnych prognoz popytu wg przeznaczenia usług [w pkt proc., s.a.]

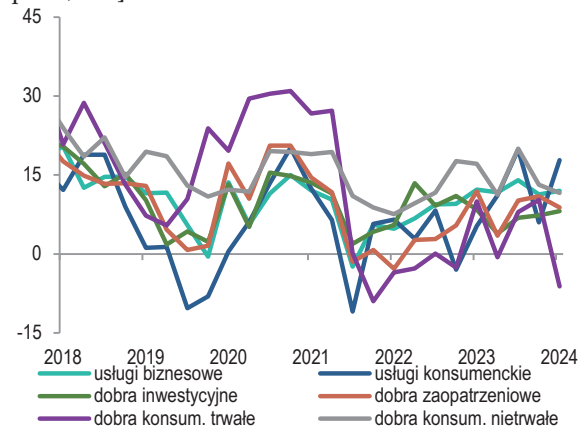
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 30 Wskaźnik kwartalnych prognoz eksportu [w pkt proc., s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 31 Wskaźnik kwartalnych prognoz eksportu wg przeznaczenia dóbr i usług [w pkt proc., s.a.]

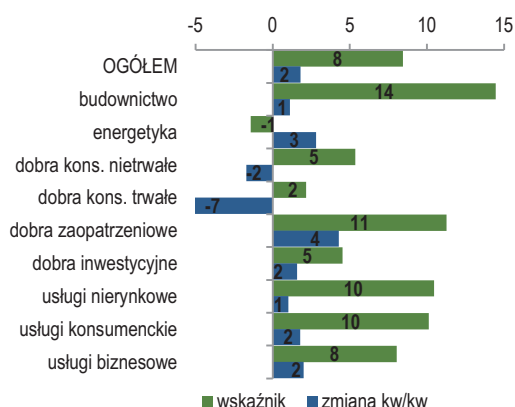

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Przedsiębiorstwa podwyższyły swoje oczekiwania dotyczące dynamiki popytu ogółem również w perspektywie rocznej (por. Wykres 32). Wzrost zapotrzebowania na towary i usługi jest oczekiwany w większości analizowanych branż (z wyjątkiem energetyki), choć siła prognozowanego ożywienia

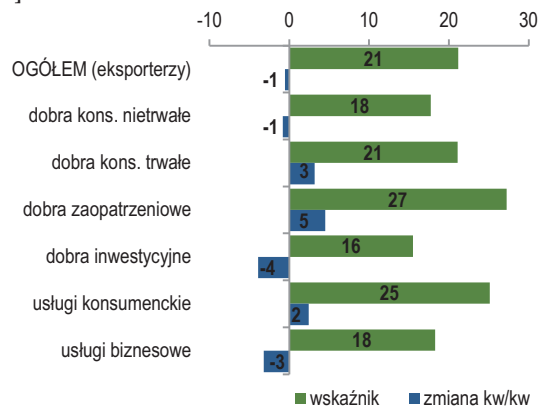
pozostała zróżnicowana. Po raz kolejny najkorzystniejsze prognozy popytu formułowały przedsiębiorstwa działające w budownictwie, natomiast popyt na dobra konsumpcyjne trwałego i nietrwałego użytku wzrośnie – w opinii firm – w ograniczonym stopniu. Jednocześnie przedsiębiorstwa obniżyły nieznacznie prognozy dotyczące popytu eksportowego. Największe pogorszenie i najmniej korzystne perspektywy odnotowali producenci dóbr inwestycyjnych.

Wykres 32 Wskaźnik rocznych prognoz popytu wg przeznaczenia usług i produkcji [w pkt proc., s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 33 Wskaźnik rocznych prognoz eksportu wg przeznaczenia usług i produkcji [w pkt proc., s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

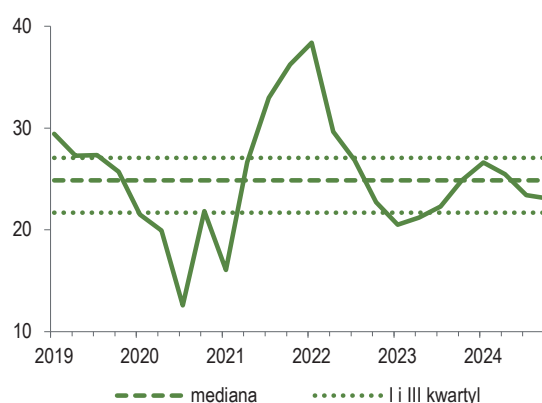
W warunkach poprawy prognoz popytu wzrosła nieznacznie wartość wskaźnika kwartalnych prognoz zatrudnienia (do 18,8 pkt proc. z 18,2 pkt proc.), kształtując się na poziomie zbliżonym do trzeciego kwartyła rozkładu (por. Wykres 34)¹². Najbardziej optymistyczne prognozy zatrudnienia formułowały duże firmy, a w przekroju branżowym przedsiębiorstwa związane z energetyką i transportem. Natomiast prognozy zatrudnienia w perspektywie roku nieznacznie się pogorszyły (wskaźnik obniżył się do 23,1 pkt proc. z 23,4 pkt proc., por. Wykres 35)¹³.

Wykres 34 Wskaźnik kwartalnych prognoz zatrudnienia [w pkt proc., s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 35 Wskaźnik rocznych prognoz zatrudnienia [w pkt proc., s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

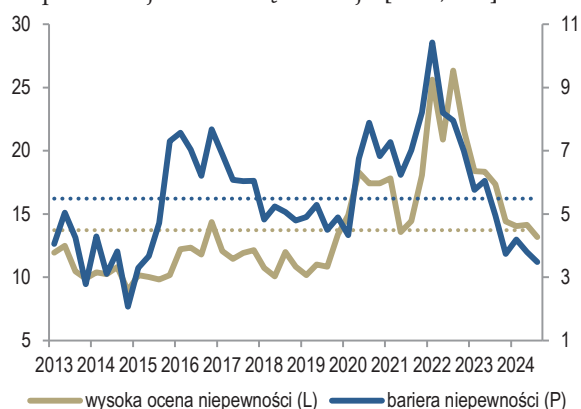
¹² W IV kw. br. 26% badanych przedsiębiorstw planuje zwiększyć zatrudnienie, a 7% zamierza je zredukować.

¹³ 32% badanych planuje zwiększyć zatrudnienie na przestrzeni najbliższych 12 miesięcy, a 9% zamierza je zredukować.

II.5. Ocena poziomu niepewności

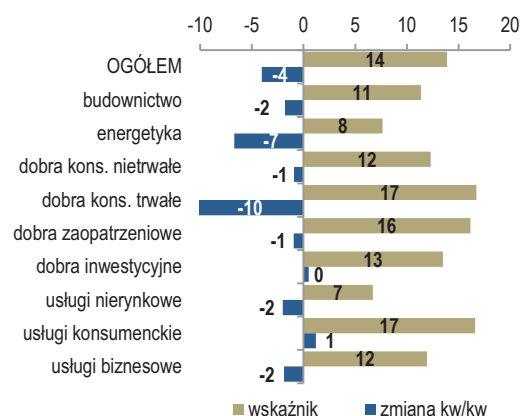
W III kw. 2024 r. zarówno odsetek firm oceniających niepewność jako wysoką, jak i udział przedsiębiorstw wskazujących na niepewność jako kluczową barierę rozwoju obniżyły się i kształtowały na niskich poziomach (por. Wykres 36). Spadek ocen niepewności odnotowano w większości klas wyróżnionych według przeznaczenia produkcji i usług (por. Wykres 37). Szczególnie silnie oceny niepewności obniżyły się wśród producentów trwałych dóbr konsumpcyjnych oraz w energetyce.

Wykres 36 Odsetki przedsiębiorstw oceniających niepewność jako wysoką oraz wskazujących na niepewność jako barierę rozwoju [w %, s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 37 Odsetek przedsiębiorstw oceniających niepewność jako wysoką [w %, s.a.]

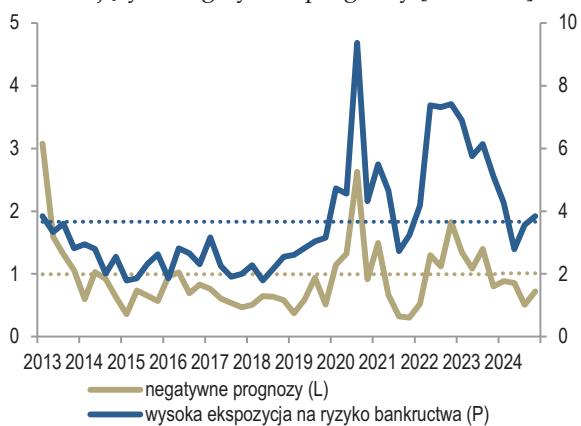

Źródło: Szybki Monitoring NBP

II.6. Ryzyko bankructwa

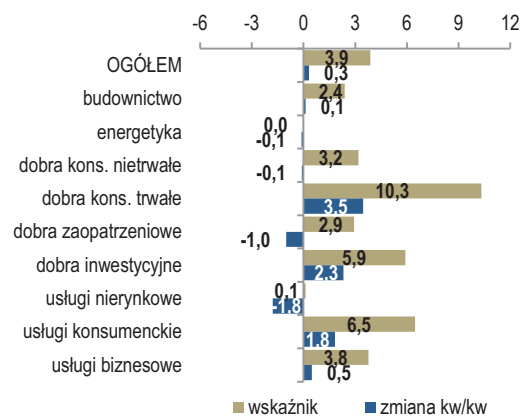
W III kw. br. nieznacznie wzrósł odsetek przedsiębiorstw o wysokiej ekspozycji na ryzyko bankructwa (por. Wykres 38), pozostając jednak na poziomie zbliżonym do wieloletniej średniej. Wzrost tego udziału nastąpił przede wszystkim wśród przedsiębiorstw produkujących trwałe dobra konsumpcyjne i inwestycyjne oraz świadczących usługi konsumenckie (por. Wykres 39). Wzrósł również odsetek przedsiębiorstw formułujących negatywne prognozy równocześnie sytuacji ekonomicznej, popytu, zatrudnienia oraz inwestycji, kształtując się jednak nadal poniżej wieloletniej średniej.

Wykres 38 Odsetki przedsiębiorstw o wysokiej ekspozycji na ryzyko bankructwa oraz formułujących negatywne prognozy [w %, s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 39 Odsetki przedsiębiorstw o wysokiej ekspozycji na ryzyko bankructwa [w %, s.a.]

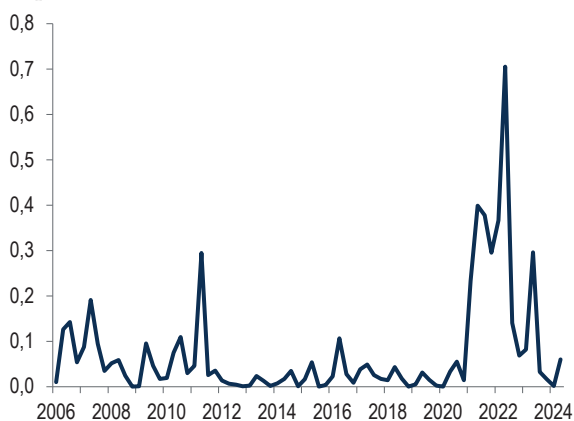
Źródło: Szybki Monitoring NBP

III. Efektywność oraz sprawność działania

III.1. Miary zintegrowane

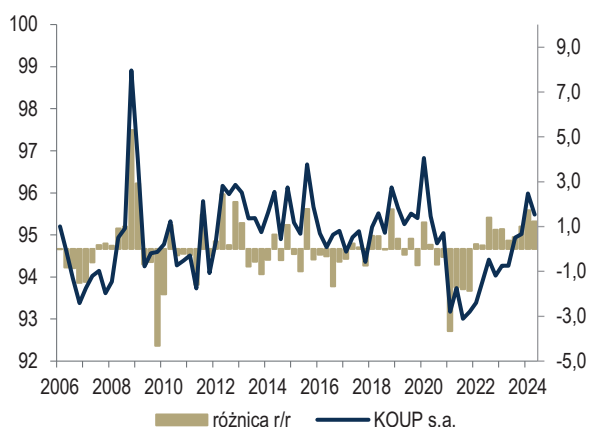
W II kw. 2024 r. efektywność i sprawność działania SPN poprawiła się względem poprzedniego kwartału, ale jednocześnie pozostała wyraźnie niższa niż przed rokiem, jak też niska na tle danych historycznych (por. Wykres 40)¹⁴. Do poprawy w ujęciu kwartalnym przyczynił się spadek kosztchłonności działalności, wzrost rentowności i wydajności pracy oraz skrócenie cyklu konwersji gotówki. Nieznacznie pogorszyła się natomiast płynność firm (por. Wykres 41).

Wykres 40 Zintegrowany wskaźnik efektywności i sprawności działania

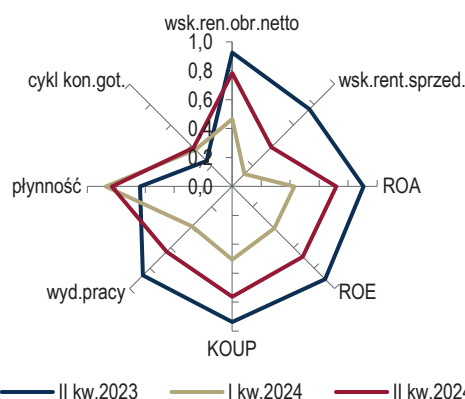
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 42 Wskaźnik poziomu kosztów i jego roczne zmiany [w % i pkt proc., s.a.]

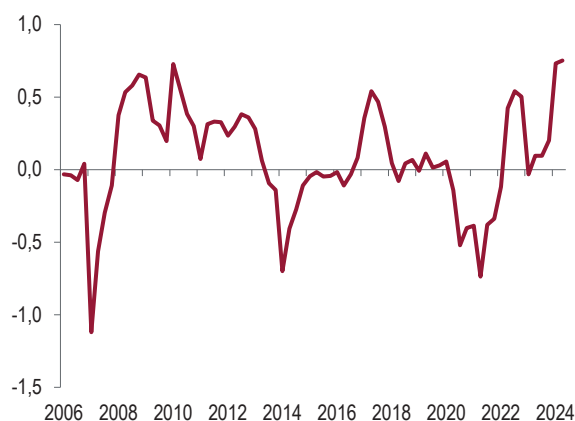
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 41 Główne wskaźniki efektywności i sprawności działania¹⁵

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 43 Wskaźnik rocznych zmian kosztchłonności jednostkowej¹⁶ [mediana rozkładu w %, s.a.]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

¹⁴ Konstrukcja wskaźnika została omówiona w Uwagach metodologicznych

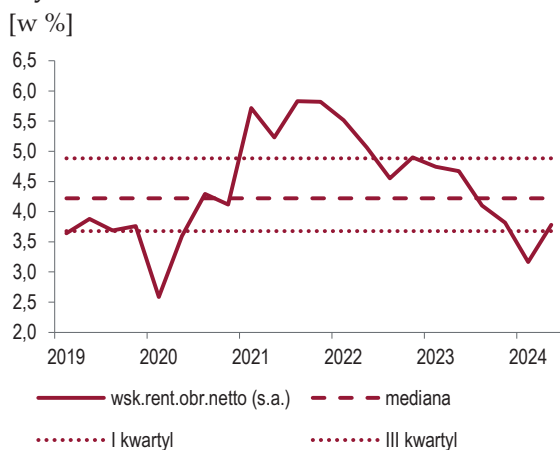
¹⁵ ROA – wskaźnik rentowności aktywów, ROE – wskaźnik rentowności kapitału własnego, KROUP – wskaźnik poziomu kosztów, wydajność pracy, płynność finansowa, wskaźnik konwersji gotówki, wskaźnik rentowności obrotu netto, wskaźnik rentowności sprzedaży.

¹⁶ Definicja wskaźnika została omówiona w Uwagach metodologicznych

III.2. Kosztowność i rentowność

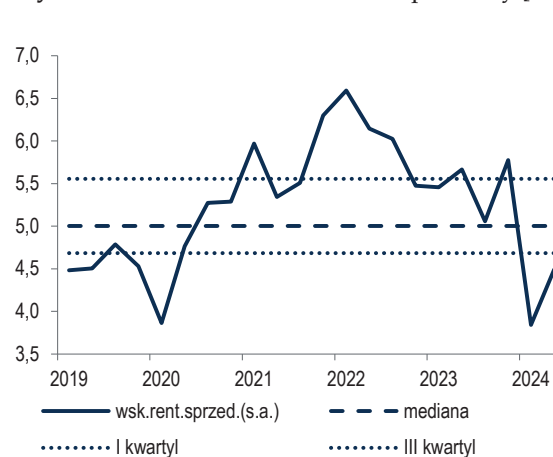
W II kw. 2024 r. zmniejszył się wskaźnik poziomu kosztów (do 95,5% z 96,0% w I kw., s.a.), pozostając jednak powyżej historycznej mediany jego rozkładu i wartości sprzed roku. Spadek kosztowności spowodował wzrost rentowności obrotu netto sektora (o 0,6 pkt proc. kw/kw do 3,8%, tj. poziomu nieco niższego od historycznej mediany rozkładu, por. Wykres 44). Wzrost rentowności notowany był przez znaczną część firm, na co wskazuje wzrost mediany rozkładu wskaźnika (o 0,1 pkt proc. kw/kw do 2,9%, por. Wykres 47). Zwiększył się odsetek firm z dodatnią rentownością obrotu netto (o 1,9 pkt proc. kw/kw do 65,9%, por. Wykres 46). Wzrost rentowności obrotu netto w ujęciu kwartalnym był skutkiem poprawy we wszystkich obszarach działalności, tj. sprzedaży, operacjach finansowych oraz pozostałej działalności operacyjnej. Rentowność sprzedaży wzrosła o 0,7 pkt proc. do 4,5% (por. Wykres 45).

Wykres 44 Wskaźnik rentowności obrotu netto

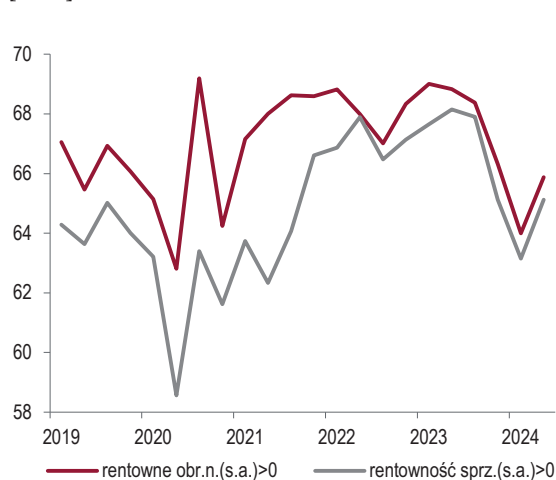
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 45 Wskaźnik rentowności sprzedaży [w %]

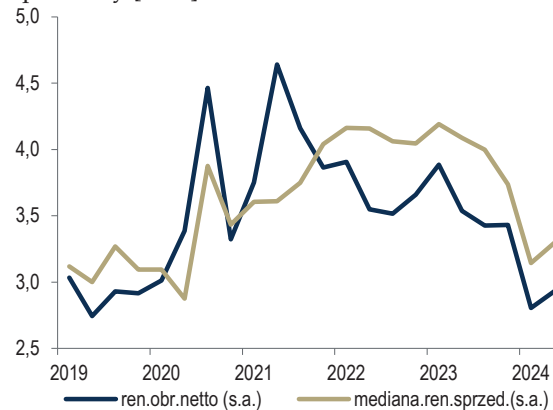
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 46 Odsetek przedsiębiorstw rentownych [w %]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 47 Mediana rozkładu wskaźnika rentowności obrotu netto oraz rentowności sprzedaży [w %]

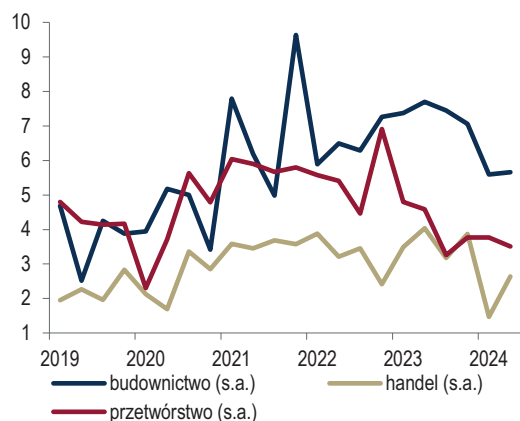
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wzrost rentowności obrotu netto zanotowano w większości badanych klas przedsiębiorstw (por. Wykres 48, Wykres 49). Obniżyła się natomiast rentowność w górnictwie, przetwórstwie oraz w zakwaterowaniu i gastronomii, a także wśród firm zatrudniających 2000 i więcej osób. W szczególności spadek rentowności

miał miejsce w branżach przetwórczych oferujących dobra energetyczne, w których zbliżył się on do poziomu notowanego przed wystąpieniem szoku surowcowego (por. Wykres 50)¹⁷.

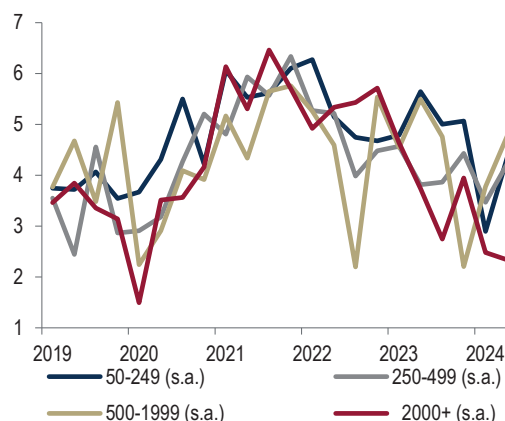
W kierunku spadku rentowności na działalności operacyjnej¹⁸ w ujęciu rocznym oddziaływał przede wszystkim wyrażny – choć nieco wolniejszy niż w poprzednim kwartale – wzrost realnych wynagrodzeń, który nie został skompensowany wzrostem produktywności pracy (por. rozdz. IV.2 oraz Wykres 52). Jednocześnie istotnie wzrosły – choć w mniejszym stopniu niż w poprzednim kwartale – niektóre kategorie kosztów o względnie małym udziale w kosztach ogółem (amortyzacja, koszty podatkowe i pozostałe koszty operacyjne). Niewielki ujemny wpływ na opłacalność działalności miał także dalszy spadek ceny relatywnej produkcji względem zaopatrzenia (por. rozdz. VII.1). Pozytywnie na rentowność nadal oddziaływała natomiast przede wszystkim poprawa efektywności wykorzystania zaopatrzenia (mniejsze zużycie materiałów, energii i usług obcych w stosunku do skali produkcji).

Wykres 48 Wskaźnik rentowności obrotu netto w podziale na wybrane sekcje PKD [w %]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 49 Wskaźnik rentowności obrotu netto w klasach wielkości zatrudnienia [w %]

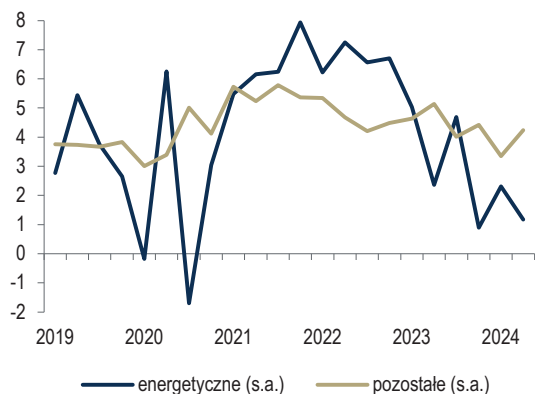

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

¹⁷ Ze względu na zmiany cen surowców energetycznych skala wahań wskaźnika rentowności w branżach z nimi powiązanych jest wyraźnie większa, a ich sytuacja ekonomiczna słabsza niż pozostałych firm.

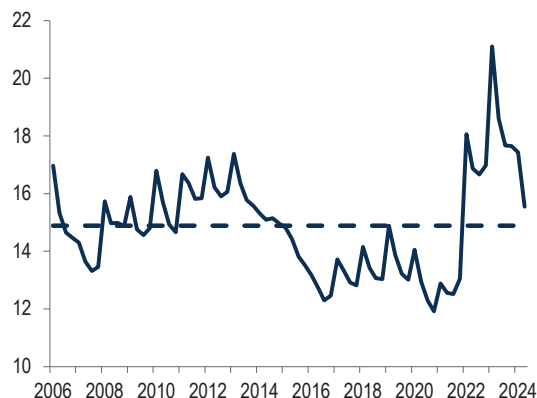
¹⁸ W celu dokonania dekompozycji wpływu poszczególnych czynników w analizie posłużono się zmodyfikowaną definicją rentowności na działalności operacyjnej, bliższą definicji produkcji, a nie sprzedaży, tzn. obie kategorie przychodów i kosztów skorygowano o wartość sprzedanych materiałów i towarów.

Wykres 50 Wskaźnik rentowności obrotu netto w podziale na branże oferujące dobra energetyczne oraz pozostałe branże [w %]

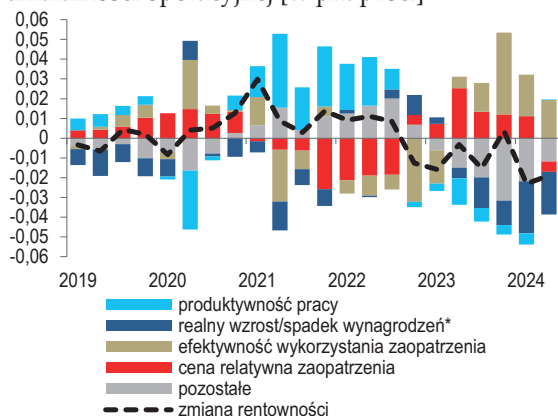
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 51 Udział przychodów branż oferujących dobra energetyczne w przychodach SPN na tle średniej dla tego udziału [w %]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 52 Wpływ zmian efektywności wykorzystania czynników produkcji oraz cen relatywnych na zmiany r/r rentowności na działalności operacyjnej [w pkt proc.]

Uwaga: wynagrodzenia zostały urealnione wskaźnikiem cen produkcji.

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

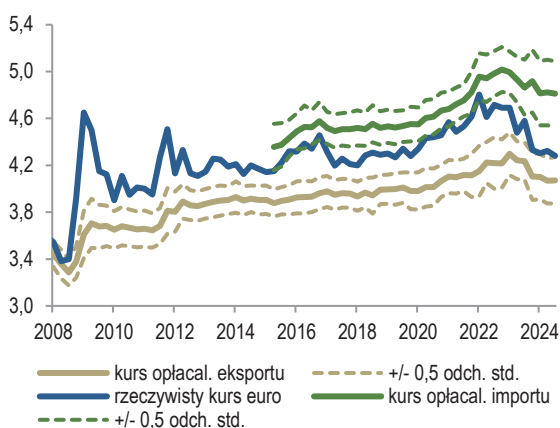
III.3. Opłacalność eksportu

Wobec aprecjacji złotego w III kw. 2024 r., w szczególności w stosunku do dolara, przy relatywnie niewielkich zmianach kursu progowego, opłacalność polskiego eksportu obniżyła się (por. Wykres 53-Wykres 56). W okresie wypełniania ankiety¹⁹, kurs rynkowy euro był słabszy od średniego deklarowanego przez przedsiębiorstwa kursu progowego opłacalności eksportu o 5,1% (wobec 6,3% przed kwartałem). W przypadku dolara kurs rynkowy był słabszy od kursu progowego opłacalności eksportu o 3,4% (wobec 6,5% przed kwartałem). Jednocześnie odsetek eksporterów deklarujących brak opłacalności sprzedaży eksportowej (12,8%) oraz wskazywany przez nich udział nieopłacalnego eksportu w przychodach z tego tytułu (2,4%) były niższe niż przed kwartałem (odpowiednio o 1,5 i 0,1 pkt proc.; por. Wykres 57, Wykres 58). Prawdopodobnie wynikało to z nieco wyższego popytu zagranicznego odzwierciedlonego we wzroście

¹⁹ por. Uwagi metodologiczne.

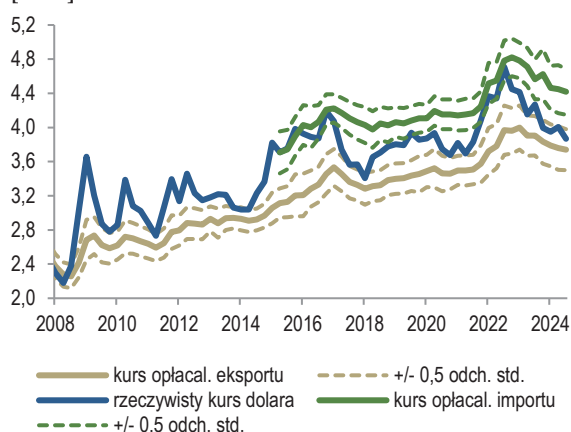
stopnia wykorzystania zdolności produkcyjnych eksporterów, zwłaszcza eksporterów wyspecjalizowanych. Jednocześnie w III kw. odsetek przedsiębiorstw wskazujących kurs walutowy jako barierę rozwoju (4%) nie zmienił się istotnie wobec poprzedniego kwartału (por. Wykres 56).

Wykres 53 Kurs euro, przy którym eksport i import stają się nieopłacalne oraz kurs rzeczywisty [w zł]

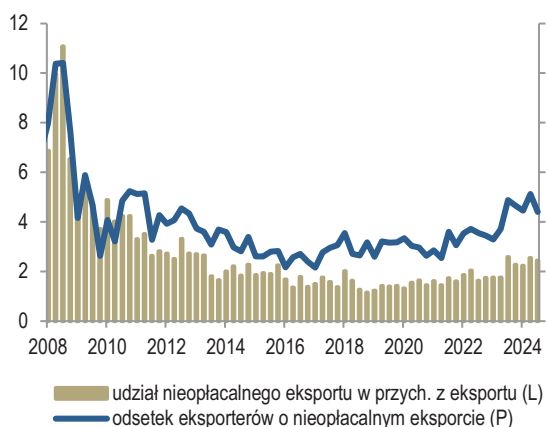
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 54 Kurs dolara, przy którym eksport i import stają się nieopłacalne oraz kurs rzeczywisty [w zł]

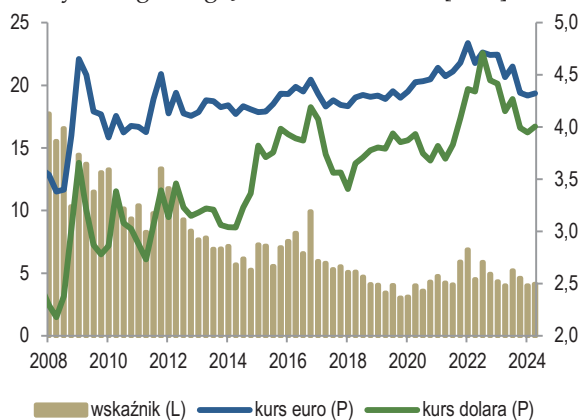
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 55 Opłacalność eksportu [w %]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 56 Bariera kursu [w %] oraz rzeczywiste kursy złotego względem euro i dolara [w zł]

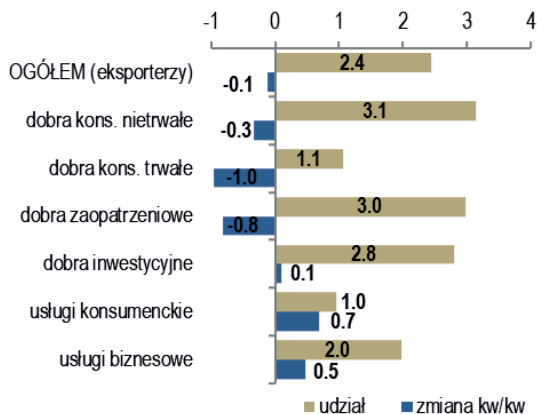
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 57 Odsetek eksporterów o nieopłacalnym eksporcie w III kw. 2024 r. [w %]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 58 Udział nieopłacalnego eksportu w przychodach z eksportu w III kw. 2024 r. [w %]

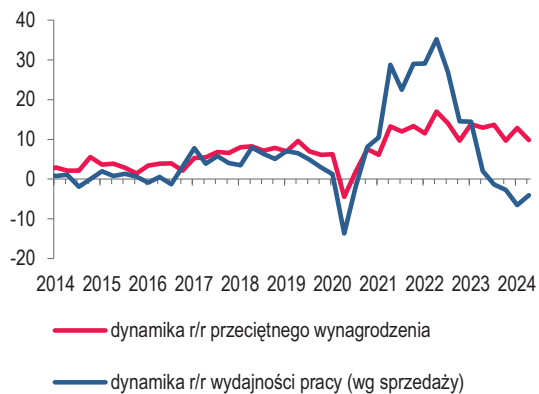

Źródło: Szybki Monitoring NBP

III.4. Wydajność pracy

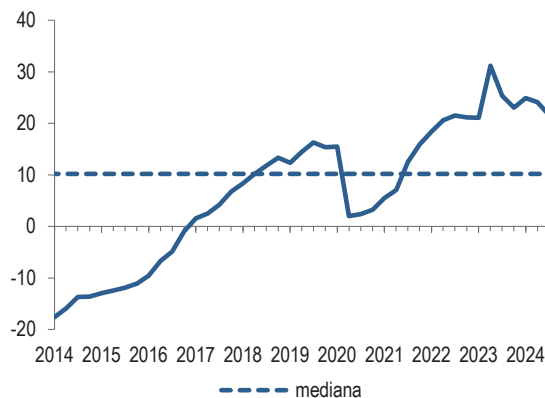
Dane ze sprawozdań F-01 GUS wskazują, że w II kw. br., wraz ze spadkiem nominalnych przychodów ze sprzedaży, wydajność pracy – mierzona relacją sprzedaży do zatrudnienia – obniżyła się (o 4,1% r/r wobec spadku o 6,5% r/r w I kw.). Jednocześnie dynamika przeciętnej płacy pozostała na poziomie istotnie wyższym od dynamiki tak definiowanej wydajności pracy (por. Wykres 59). Zgodnie z deklaracjami respondentów SM NBP w III kw. relacja między wzrostem płac i wydajnością pracy uległa poprawie – spadł bowiem udział firm twierdzących, że w tym okresie wynagrodzenia wzrosły w większym stopniu niż wydajność pracy (do 30,2% z 32,5% w II kw., por. Wykres 60).

Wykres 59 Dynamika r/r wydajności pracy na tle dynamiki r/r przeciętnej płacy [w %]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 60 Wskaźnik relacji wzrostu płac i wydajności pracy [w pkt proc., s.a.]²⁰

Źródło: Szybki Monitoring NBP

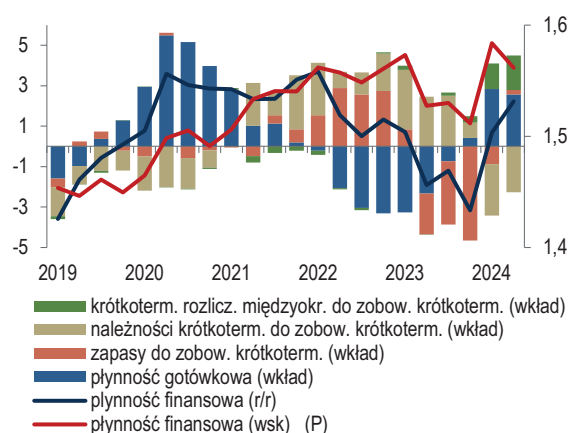
²⁰ Wskaźnik relacji wzrostu płac i wydajności pracy obniżył się (do 21,6 pkt proc. z 24,1 pkt proc. w II kw.).

III.5. Sytuacja płynnościowa

W II kw. 2024 r. płynność SPN, mierzona wskaźnikiem płynności finansowej²¹, mimo lekkiego spadku (kw/kw) była wyraźnie wyższa niż przed rokiem. Złożył się na to istotny wzrost płynności gotówkowej – do czego przyczyniło się ograniczenie zapasów i uwolnienie części ulokowanych w nich środków finansowych – oraz wzrost wartości rozliczeń międzyokresowych²². Obniżająco na płynność finansową wpłynął natomiast dalszy spadek należności krótkoterminowych (por. Wykres 61).

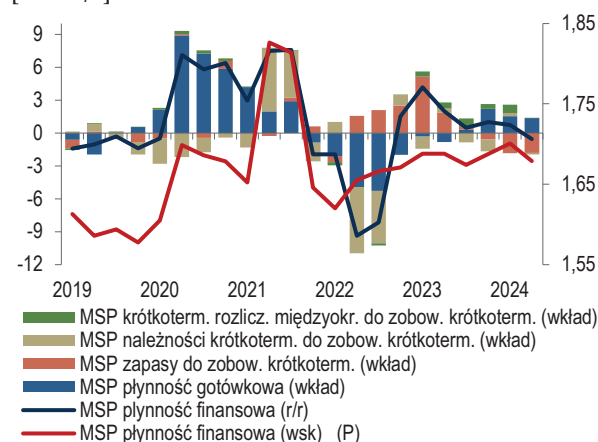
O poprawie płynności finansowej w ujęciu rocznym na poziomie zagregowanym zdecydował jej silny wzrost w sektorze dużych firm, któremu towarzyszył spadek płynności w sektorze MSP. W obu klasach firm płynność kształtuje się na bezpiecznym poziomie, wciąż przekraczając średnie długookresowe (por. Wykres 62, Wykres 63). Wzrost płynności finansowej w ujęciu rocznym odnotowano w przeważającej części grup i działów PKD (w 58,5% grup i 57,7% działów; por. Wykres 65). Udział firm ze wskaźnikami płynności przekraczającymi referencyjne poziomy²³ kształtował się na wysokim, względnie stabilnym poziomie. W szczególności płynność finansową powyżej wartości referencyjnej wykazało 73,2% badanych firm (wobec 73,6% w I kw. i średniej wieloletniej wynoszącej 70,6%; por. Wykres 64).

Wykres 61 Wskaźnik płynności finansowej i struktura wpływu składowych na jego dynamikę [w % r/r]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 62 Wskaźnik płynności finansowej i struktura wpływu składowych na jego dynamikę [w % r/r] – sektor MSP

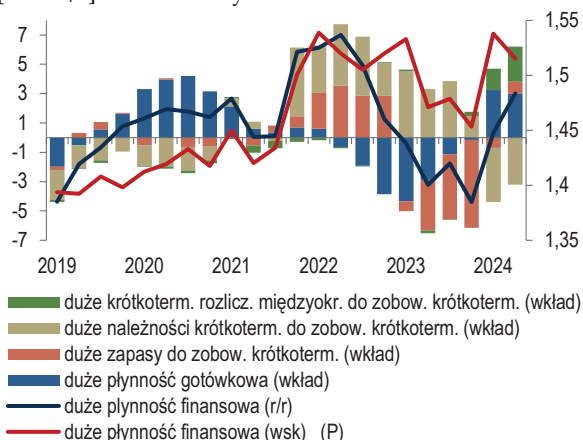
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

²¹ Wskaźnik płynności finansowej jest sumą: płynności gotówkowej, relacji zapasów do zobowiązań krótkoterminowych, relacji należności do zobowiązań krótkookresowych oraz relacji krótkookresowych rozliczeń międzyokresowych do zobowiązań krótkookresowych; por. Uwagi metodologiczne.

²² W ramach rozliczeń międzyokresowych ujmowane są poniesione koszty dotyczące działalności operacyjnej, które będą podlegać rozliczeniu w przyszłości. W ramach rozliczeń międzyokresowych mogą być ujmowane m.in. wydatki związane z ubezpieczeniem, subskrypcjami, opłatami wstępnymi leasingu, opłaconym z góry najmem, itp.

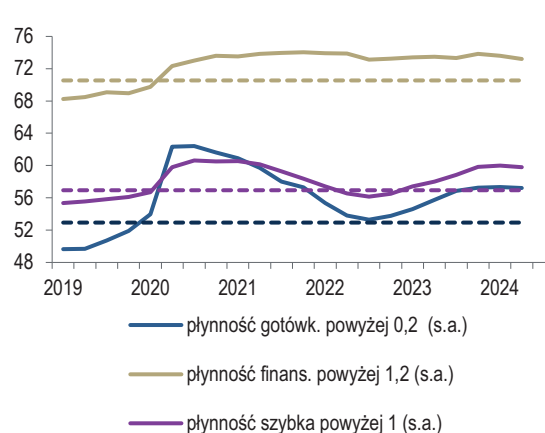
²³ Opis wskaźników płynności i wartości referencyjnych zamieszczono w Uwagach metodologicznych.

Wykres 63 Wskaźnik płynności finansowej i struktura wpływu składowych na jego dynamikę [w % r/r] – duże firmy

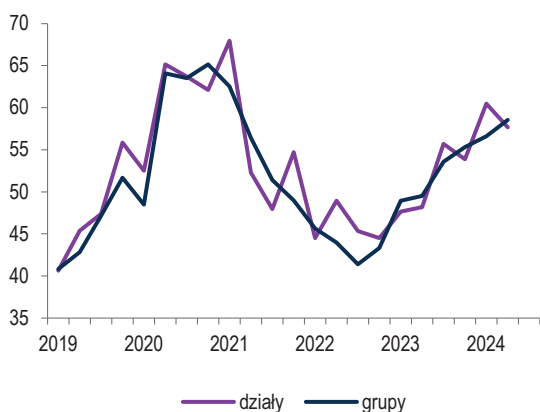
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 64 Odsetek przedsiębiorstw ze wsk. płynności przekraczającymi referencyjne poziomy

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 65 Odsetek działów i grup PKD, w których płynność finansowa wzrosła r/r

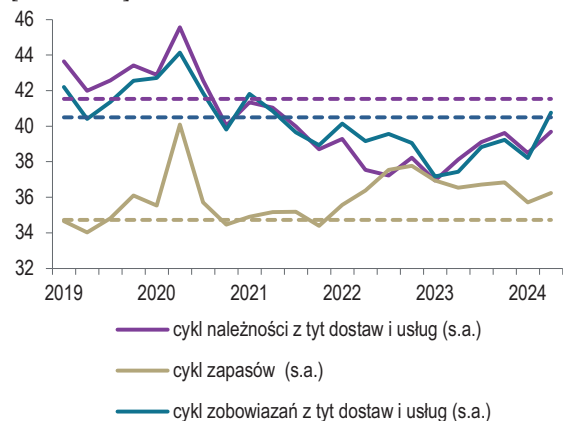
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

III.6. Sprawność działania – współczynniki rotacji

W II kw. 2024 r. sprawność działania sektora przedsiębiorstw lekko się pogorszyła. Wskazuje na to wydłużenie cyklu rozliczeń z odbiorcami (tj. cyklu należności z tytułu dostaw i usług; do 39,7 dni z 38,5 dni) oraz cyklu konwersji zapasów (do 36,2 dnia z 35,7 dni; por. Wykres 66). Jednoczesne wydłużenie się cyklu rozliczeń z dostawcami (tj. cyklu zobowiązań z tytułu dostaw i usług; do 40,8 dni z 38,2 dni w I kw.) przełożyło się jednak na skrócenie cyklu konwersji gotówki (do 35,3 dni z 36,1 dni w I kw.; por. Wykres 67)²⁴.

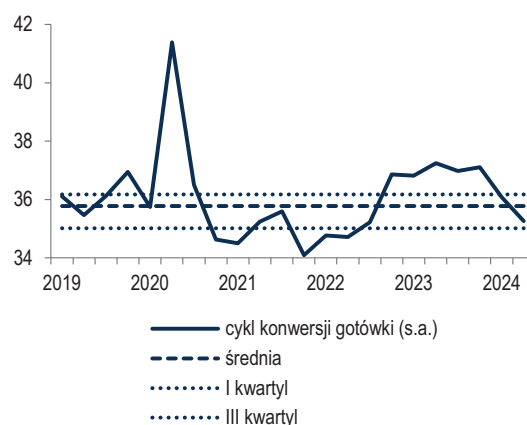
²⁴ Za wyjątkiem cyklu rozliczeń zobowiązań z tytułu dostaw i usług wszystkie pozostałe cykle pozostały wyraźnie krótsze w sektorze dużych firm niż w sektorze MSP. Długość cyklu konwersji gotówki w sektorze dużych firm po raz czwarty z rzędu uległa skróceniu i spadła poniżej wieloletniej średniej.

Wykres 66 Cykl rozliczeniowy należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz zapasów [w dniach]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 67 Cykl konwersji gotówki [w dniach]

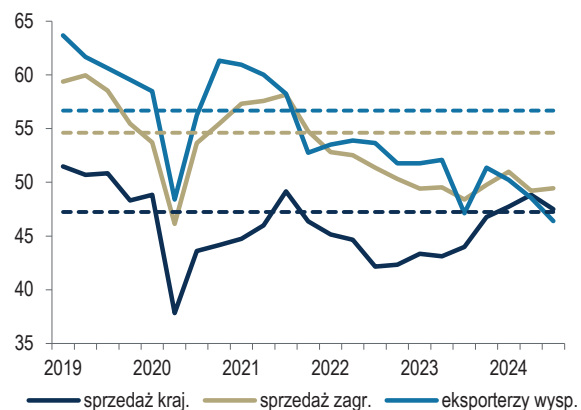
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

III.7. Prognozy rentowności i płynności

W świetle wyników SM NBP w III kw. 2024 r. udział firm oceniających rentowność sprzedaży krajowej jako satysfakcjonującą obniżył się w ujęciu kwartalnym, pozostając jednak nadal nieznacznie powyżej wieloletniej średniej (47,5% wobec 48,8% w II kw., przy średniej wynoszącej 47,2%; por. Wykres 66). Z kolei oceny rentowności sprzedaży zagranicznej w dalszym ciągu kształtują się wyraźnie poniżej wieloletniej średniej (49,4% wobec 49,2% w II kw., przy średniej 54,6%), a wśród firm wyspecjalizowanych w eksporcie – na historycznym minimum (46,4% wobec 48,6% w II kw., przy średniej 56,6%), co jest związane z rosnącymi trudnościami z przenoszeniem wzrostu kosztów produkcji na ceny oferowanych produktów i usług (por. rozdz. VII.3).

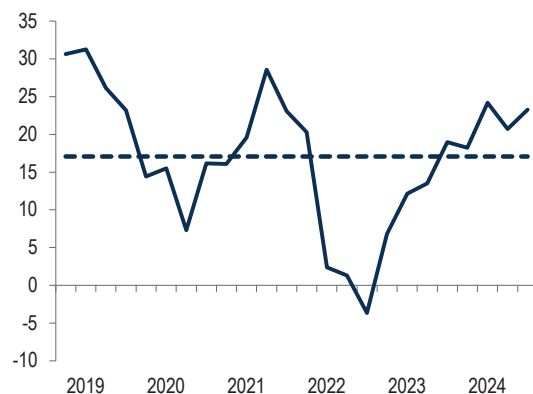
Prognozy rentowności na najbliższe 12 miesięcy nieznacznie się poprawiły (23,3 pkt proc. wobec 20,7 pkt proc. przed kwartałem, por. Wykres 67). Poprawa ta nie była jednak powszechna – wzrost wskaźnika odnotowano w 42% działów PKD. Prognozy wzrosły m.in. w energetyce i usługach (z wyłączeniem transportu).

Wykres 68 Odsetek przedsiębiorstw z satysfakcjonującym poziomem rentowności [w %, s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

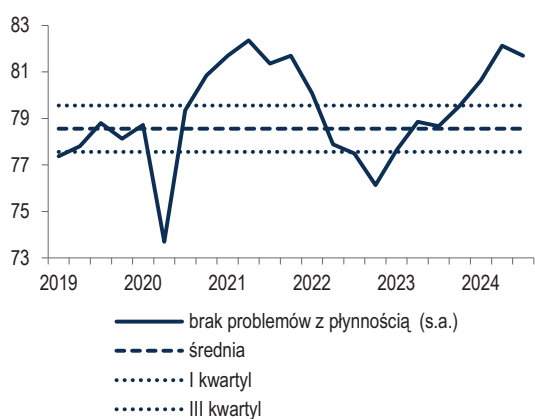
Wykres 69 Prognozy zmian rentowności w ciągu najbliższych 12 miesięcy [saldo, w pkt proc., s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

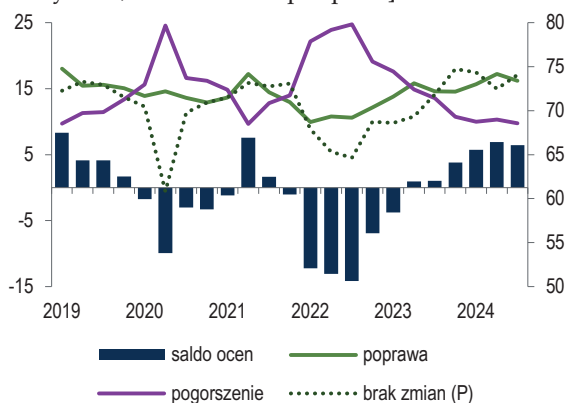
W III kw. 2024 r. odsetek firm deklarujących brak problemów z płynnością lekko spadł (do 81,7% z 82,1% w II kw.), pozostając jednak znacznie powyżej wieloletniej średniej (78,6%; por. Wykres 70). Niewielkiemu pogorszeniu ocen płynności w klasie małych i mikro firm towarzyszyły stabilne, wysokie oceny w klasie dużych przedsiębiorstw. Gorzej niż przed kwartałem płynność oceniły firmy usługowe i przetwórcze, przy poprawie oceny płynności w transporcie i budownictwie (por. Wykres 72). Pogorszenie ocen w klasie firm ze sprzedażą zorientowaną na rynek krajowy i – w mniejszym stopniu – wśród eksporterów niewyspecjalizowanych częściowo kompensowały lepsze niż przed kwartałem oceny płynności przedsiębiorstw z większościowym udziałem przychodów z eksportu w przychodach ogółem (por. Wykres 73).

Wykres 70 Odsetek przedsiębiorstw bez problemów z płynnością [w %]

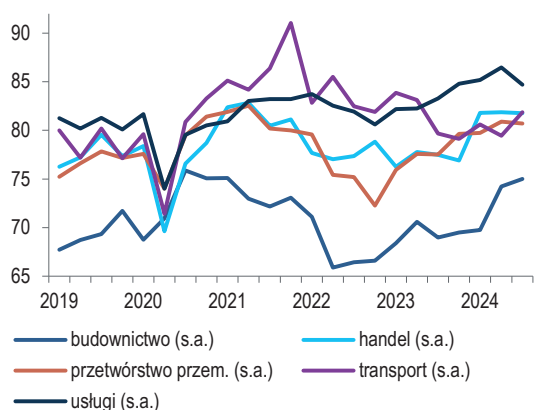
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 71 Prognoza sytuacji płynnościowej przedsiębiorstw w najbliższych 12 miesiącach [oceny w %, saldo ocen w pkt proc.]

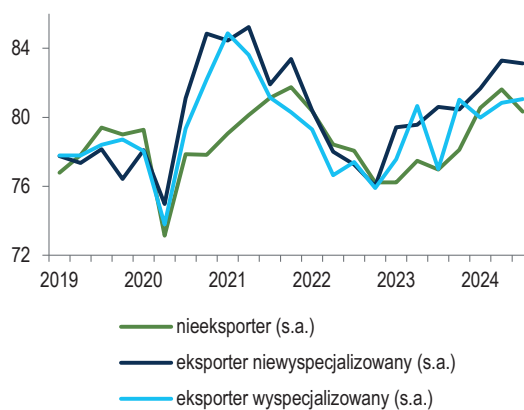
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 72 Odsetek firm deklarujących brak problemów z płynnością [w %]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 73 Odsetek firm deklarujących brak problemów z płynnością [w %]

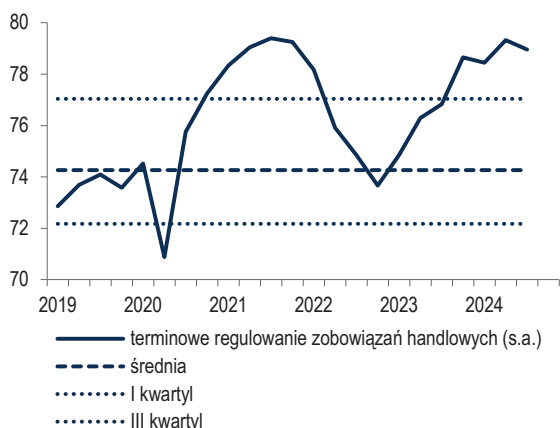

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Przedsiębiorstwa nadal oczekują poprawy sytuacji płynnościowej w horyzoncie 12 miesięcy, ale ich optymizm lekko się obniżył (por. Wykres 71). Choć odsetek firm oczekujących jej poprawy spadł, to równocześnie ubyło przedsiębiorstw spodziewających się jej pogorszenia. Różnica między udziałami tych firm była dodatnia zarówno w sektorze MSP, jak i w grupie dużych przedsiębiorstw.

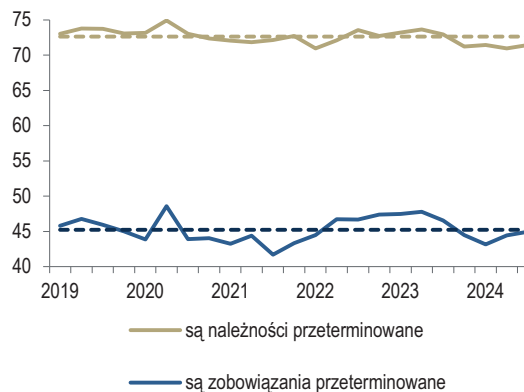
Wraz z niewielkim obniżeniem się odsetka przedsiębiorstw w dobrej sytuacji płynnościowej spadła również deklarowana zdolność firm do regulowania zobowiązań pozabankowych, choć nadal była ona bardzo wysoka na tle danych historycznych (por. Wykres 74). W III kw. 2024 r. udział firm informujących o braku problemów w tym obszarze nieznacznie spadł (do 79,0% z 79,3% w II kw.). Jednocześnie nieco wzrósł udział respondentów deklarujących posiadanie przeterminowanych zobowiązań z tytułu dostaw i usług (do 44,9% z 44,4% w II kw., zbliżając się do swojej wieloletniej średniej tj. 45,2%; por. Wykres 75) i odsetek firm z przeterminowanymi należnościami (do 71,5% z 71,0% w II kw., pozostając jednak poniżej wieloletniej średniej 72,7%). Skala zaległych płatności pozostawała ograniczona: w przypadku 73,1% firm, które je posiadały ich wartość nie przekraczała 10% należności lub zobowiązań z tytułu dostaw i usług.

Wykres 74 Obsługa zobowiązań handlowych [odsetek odpowiedzi, w %]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 75 Odsetek firm deklarujących posiadanie przeterminowanych należności i zobowiązań z tyt. dostaw i usług [w %]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

IV. Koszty

IV.1. Koszty ogółem

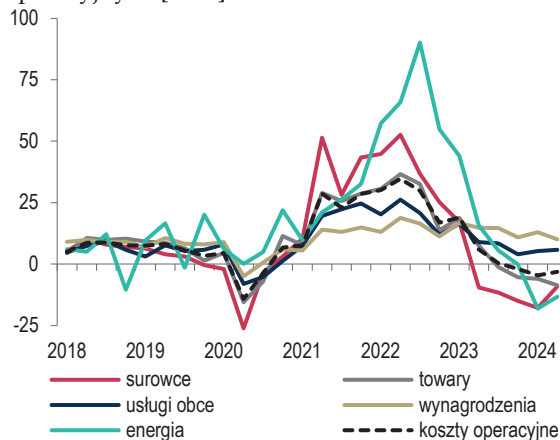
W II kw. 2024 r. koszty ogółem SPN obniżyły się o 3,3% r/r (wobec spadku o 4,5% r/r w I kw.), a ich spadek był słabszy niż przychodów ogółem (o 1,2 pkt proc., por. Wykres 76). Ograniczenie kosztów było rezultatem zarówno redukcji kosztów operacyjnych (o 3,2% r/r wobec spadku o 4,6% r/r w I kw.), jak i kosztów niezwiązanych z działalnością operacyjną (o 5,0% r/r wobec spadku o 2,0% r/r w I kw.)²⁵, m.in. z powodu redukcji kosztów finansowych (o 13,3% r/r wobec ich wzrostu o 1,3% r/r w I kw.).

Wykres 76 Różnica między dynamiką przychodów i kosztów ogółem dla sprzedaży [w pkt proc.]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 77 Dynamika wybranych kosztów operacyjnych [w %]

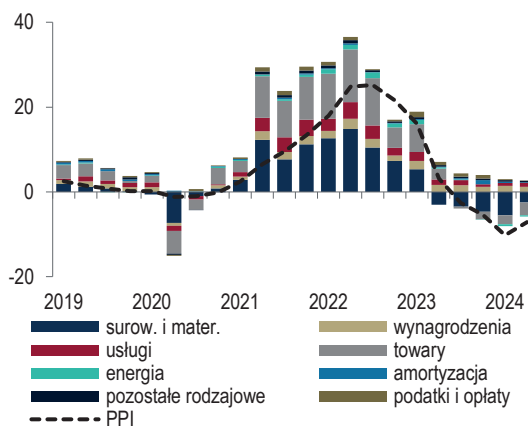

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

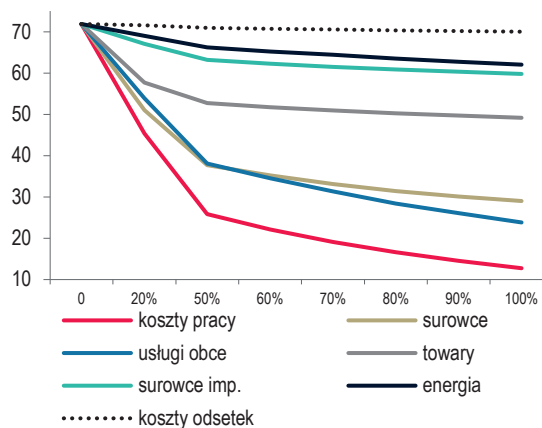
Podobnie jak przed kwartałem największy wkład do spadku kosztów operacyjnych miała redukcja kosztów surowców i materiałów oraz wydatków na towary przeznaczone do dalszej odsprzedaży (spadek odpowiednio o 9,2% r/r i o 8,6% r/r; por. Wykres 77, Wykres 78), wynikająca m.in. ze spadku cen zaopatrzenia na rynku polskim oraz umocnienia kursu złotego. Skala spadku kosztów była natomiast wciąż ograniczana głównie przez rosnące koszty pracy, które nadal zwiększały się w tempie dwucyfrowym. Dokonane oszacowania sugerują, że wzrost tej kategorii kosztów w dalszym ciągu najsilniej oddziałuje na zyskowność firm (por. Wykres 79).

²⁵ Udział tych kosztów w kosztach ogółem był jednak niewielki i wynosił 5,3%.

Wykres 78 Wkład wybranych kosztów operacyjnych do dynamiki kosztów operacyjnych [w % i pkt proc.]

Wykres 79 Szacunkowy efekt wzrostu wybranych kosztów – *ceteris paribus* – na zyskowność przedsiębiorstwa

Na osi poziomej dynamika wzrostu każdej ze składowych kosztów, na osi pionowej odsetek przedsiębiorstw zyskownych w sytuacji braku wzrostu kosztów /0/ oraz dalszych ich podwyżek /o kolejne 10%, 20% i więcej %/ przy założeniu braku zmian po stronie przychodów oraz pozostałych kosztów (dane na II kw. 2024 r.)

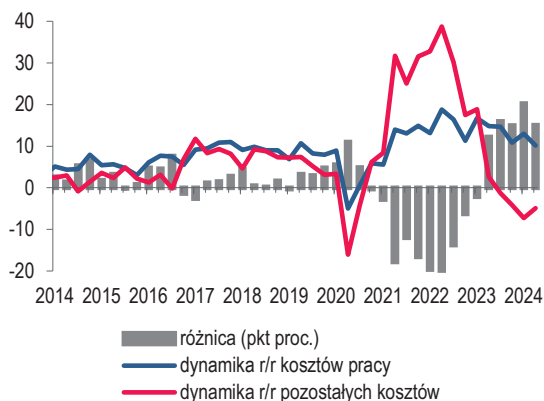
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

IV.2. Koszty pracy

W II kw. 2024 r. wzrost kosztów pracy spowolnił (do 10,1% r/r z 13,0% r/r w I kw., por. Wykres 80), pozostając jednak najszybciej rosnącym komponentem kosztów operacyjnych. Skutkowało to dalszym wzrostem udziału kosztów pracy w kosztach działalności podstawowej, do poziomu wyraźnie przekraczającego wieloletnią średnią (13,6% wobec średniej równej 12,3%; por. Wykres 81).

Wykres 80 Dynamika r/r kosztów pracy na tle dynamiki r/r pozostałych kosztów [w %, pkt proc.]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 81 Udział kosztów pracy w kosztach działalności operacyjnej [w %, s.a.]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Ograniczająco na dynamikę kosztów pracy w II kw. 2024 r. oddziaływało spowolnienie tempa wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w SPN (do 9,9% r/r z 12,9% w I kw. i wobec średniej wieloletniej równej 7,4%,

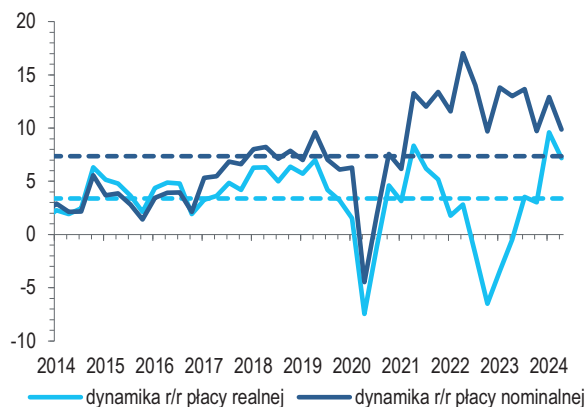
por. Wykres 83). Przeciętne wynagrodzenie rosło wolniej także w ujęciu realnym, jednak nadal istotnie szybciej od wieloletniej średniej (7,2% r/r wobec 9,6% r/r w I kw. i średniej równej 3,4%; por. Wykres 83).

Wykres 82 Wkład poszczególnych komponentów do dynamiki r/r kosztów pracy [w % i pkt proc.]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

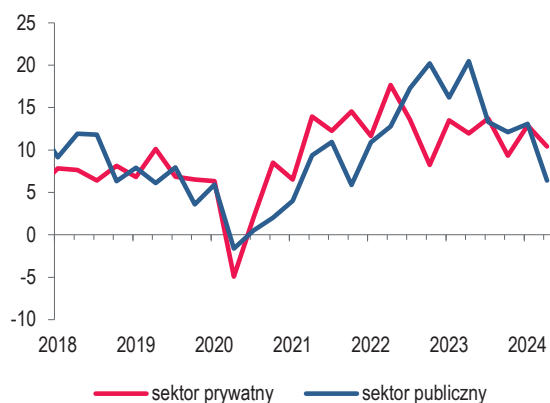
Wykres 83 Dynamika nominalna i realna r/r przeciętnej płacy [w %]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

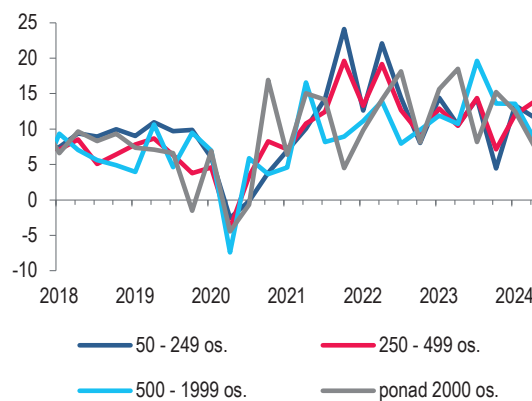
Roczny wzrost przeciętnej płacy spowolnił w II kw. 2024 r. w większości grup firm wyróżnionych pod względem wielkości (z wyjątkiem zatrudniających od 250 do 499 osób, por. Wykres 85). Wyraźne spowolnienie wzrostu było obserwowane w firmach zatrudniających powyżej 500 osób (spadek o 4,8 pkt proc.), a jego odzwierciedleniem było istotne obniżenie dynamiki przeciętnej płacy w – zdominowanym przez duże podmioty – sektorze publicznym (spadek o 6,7 pkt proc., por. Wykres 84). Wolniejszy wzrost przeciętnych płac obserwowano w większości analizowanych branż, przy największym spowolnieniu odnotowanym w transporcie (o 6,8 pkt proc.; por. Wykres 86).

Wykres 84 Dynamika r/r przeciętnej płacy w sektorze prywatnym i publicznym [w %]

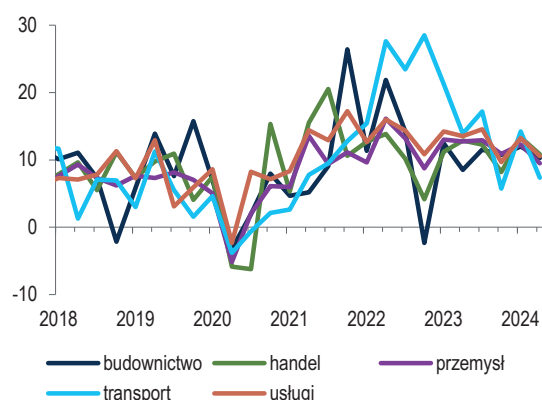
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 85 Dynamika r/r przeciętnej płacy wg wielkości firmy [w %]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

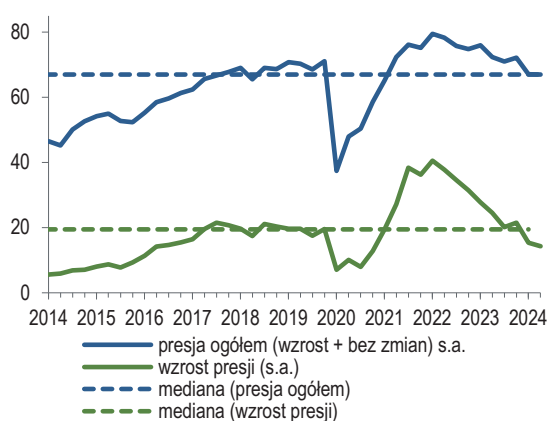
Wykres 86 Dynamika r/r przeciętnej płacy w wybranych sektorach [w %]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

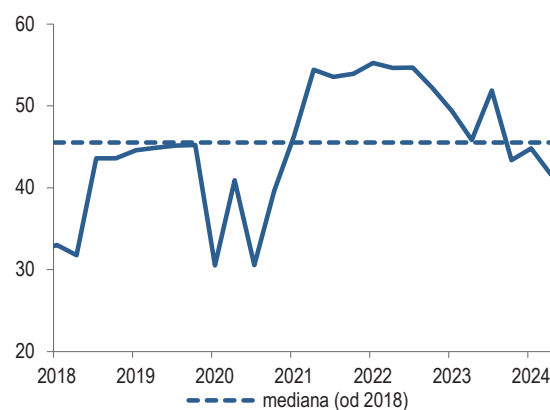
W świetle wyników SM NBP udział firm, w których naciski na wzrost płac nasiliły się w stosunku do poprzedniego kwartału po raz kolejny obniżył się (o 1,1 pkt proc. do 14,3%), kształtując się tym samym wyraźnie poniżej wieloletniej mediany (19,4%, por. Wykres 87). Spadek ten był notowany we wszystkich klasach wielkości przedsiębiorstw i we wszystkich analizowanych branżach. Natomiast odsetek podmiotów informujących o występowaniu presji płacowej nie zmienił się wobec poprzedniego kwartału (67,0%; por. Wykres 87). Odsetek ten obniżył się w górnictwie (o 14,4 pkt proc.), handlu (o 4,2 pkt proc.), gospodarce wodnej (o 2,2 pkt proc.), transporcie (o 2,1 pkt proc.) i budownictwie (o 0,4 pkt proc.), natomiast wzrósł w przedsiębiorstwach związanych z energetyką (o 11,2 pkt proc.), w pozostałych usługach (o 1,8 pkt proc.) i w przetwórstwie przemysłowym (o 1,5 pkt proc.)²⁶.

Wykres 87 Udział firm zgłaszających presję płacową [w %, s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 88 Odsetek firm planujących podwyżki wynagrodzeń wśród deklarujących występowanie presji płacowej [w %, s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

W świetle wyników SM NBP wzrósł odsetek podmiotów wskazujących presję płacową jako istotny problem dla ich kondycji ekonomicznej (w pytaniu otwartym wskazała ją 3,1% ankietowanych firm wobec 2,3% przed

²⁶ W przetwórstwie przemysłowym notowano najwyższy udział firm odczuwających presję płacową (71,7%). Udział ten był najniższy w górnictwie (49,8%).

kwartałem). Jednocześnie skuteczność nacisków płacowych obniżyła się: wśród respondentów zgłaszających występowanie presji płacowej spadł udział podmiotów planujących podwyżki w nadchodzącym kwartale (do 41,7% z 44,8% w poprzednim badaniu; por. Wykres 88). Towarzyszył temu nieznaczny spadek – nadal wysokiego na tle historycznym – odsetka respondentów wskazujących na rosnące koszty pracy jako barierę rozwoju przedsiębiorstwa (do 7,5% z 8,1%, przy historycznej medianie wynoszącej 2,6%).

IV.3. Prognozy wynagrodzeń

Odsetek firm deklarujących w SM NBP podniesienie wynagrodzeń w horyzoncie kwartału obniżył się (do 34,4% z 36,3% w poprzednim badaniu, por. Wykres 89), pozostając jednak na poziomie wyższym od wieloletniej mediany (29,3%). Spadek tego udziału dotyczył wszystkich analizowanych klas wielkości firm oraz prawie wszystkich sektorów (z wyjątkiem budownictwa). Odsetek planujących wzrost wynagrodzeń najsilniej obniżył się w górnictwie (o 14,8 pkt proc.), gospodarce wodnej (o 8,4 pkt proc.) oraz w handlu i w energetyce (o 3,4 pkt proc.)²⁷. Podniesienie płac najczęściej planowały firmy transportowe (39,1%).

Średnia wysokość planowanej w horyzoncie kwartału podwyżki oraz jej mediana nie zmieniły się wobec poprzedniego badania (odpowiednio 6,0% i 5,0%, por. Wykres 90)²⁸. W grupie firm przewidujących podniesienie wynagrodzeń 34% podmiotów planuje wzrost wynagrodzeń o mniej niż 5%, 63% firm – o 5-10%, a jedynie 3% – o ponad 10%.

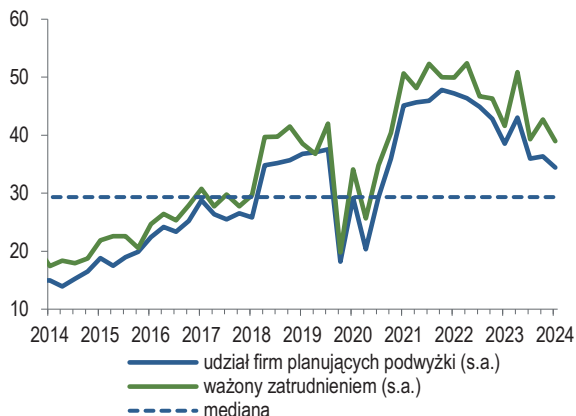
Odsetek respondentów przewidujących zwiększenie wynagrodzeń w ciągu najbliższych 12 miesięcy nie zmienił się, utrzymując się na poziomie historycznej mediany swojego rozkładu (66,1%, por. Wykres 91). Obniżyła się natomiast nieznacznie średnia wysokość planowanej podwyżki (do 6,4% wobec 6,6%), przy stabilnej medianie rozkładu (5,0%)²⁹. W grupie przedsiębiorstw deklarujących podniesienie płac w perspektywie roku 20% podmiotów planuje wzrost wynagrodzeń o mniej niż 5%, 77% firm – o 5-10%, a jedynie 4% – o ponad 10%.

²⁷ Udział planujących podwyżki wynagrodzeń spadł również w usługach (o 3,2 pkt proc.), przetwórstwie przemysłowym (o 1,1 pkt proc.) i w transporcie (o 0,4 pkt proc.).

²⁸ Obniżyła się natomiast wartość górnego kwartyla rozkładu zmiennej (do 6,0% z 8,0%).

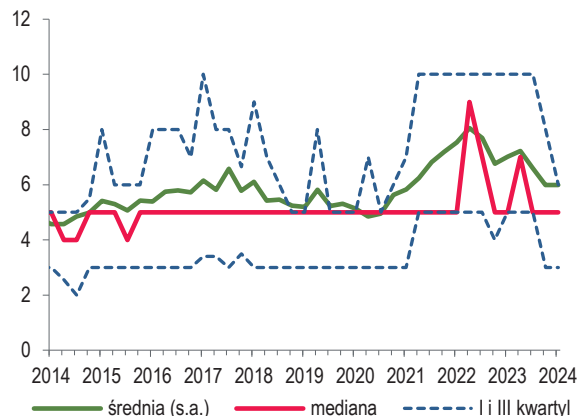
²⁹ Obniżyła się natomiast wartość górnego kwartyla rozkładu zmiennej (do 8,0% z 8,8%).

Wykres 89 Udział firm prognozujących wzrost przeciętnego wynagrodzenia w kolejnym kwartale [w %]

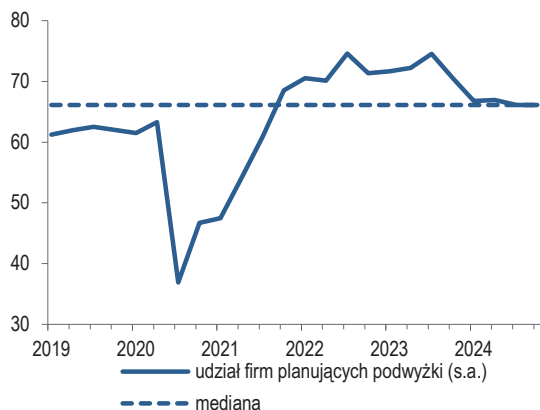
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 90 Średnia i miary pozycyjne wysokości planowanych podwyżek wynagrodzeń – prognozy kwartalne [w %]

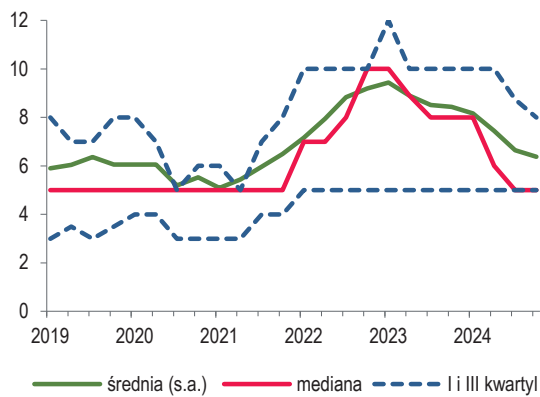
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 91 Udział firm prognozujących wzrost przeciętnego wynagrodzenia w ciągu najbliższych 12 miesięcy [w %]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 92 Średnia i miary pozycyjne wysokości planowanych podwyżek wynagrodzeń – prognozy roczne [w %]

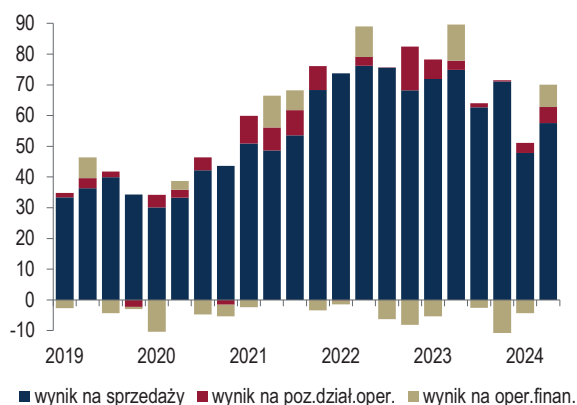
Źródło: Szybki Monitoring NBP

V. Wyniki ekonomiczne i finansowanie działalności

V.1. Wynik finansowy

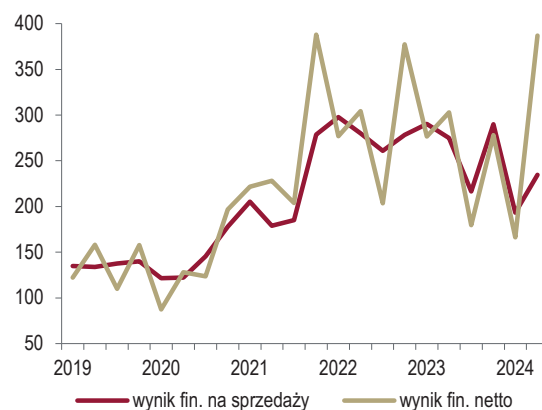
W II kw. 2024 r. wynik finansowy netto SPN obniżył się w ujęciu rocznym, jednak skala spadku była mniejsza niż kwartał wcześniej (o 19,5% r/r, tj. o 14,7 mld zł, wobec 39,9% spadku w I kw.). Spadek wyniku w ujęciu rocznym wynikał zarówno z obniżenia się wyniku na sprzedaży, jak i niższego wyniku na operacjach finansowych (odpowiednio o 23,2%, tj. o 17,3 mld zł oraz 38,8%, tj. o 4,6 mld zł r/r). Nieznacznie poprawił się natomiast wynik na pozostałej działalności operacyjnej (wzrost o 2,3 mld zł r/r).

Wykres 93 Główne składowe wyniku finansowego brutto [dane kwartalne, w mld zł]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 94 Zmiany wyniku finansowego na sprzedaży i wyniku finansowego netto [2014=100, dane nominalne]

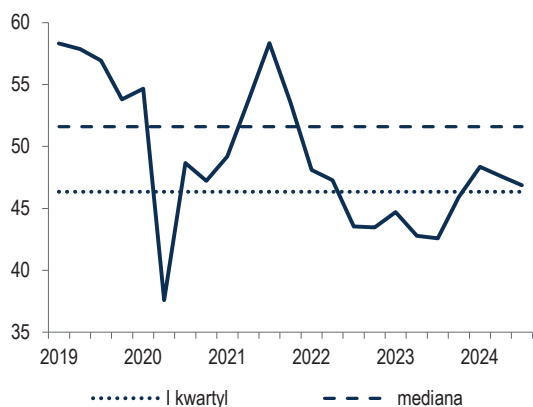
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

V.2. Bieżąca i przyszła ocena kondycji ekonomicznej przedsiębiorstw

Zgodnie z wynikami SM NBP, w III kw. 2024 r. nastąpiło pogorszenie ocen sytuacji bieżącej w SPN (por. Wykres 97). Spadek wskaźnika dotyczył większości analizowanych przekrojów. Swoją sytuację jako dobrą lub bardzo dobrą oceniło 73% firm objętych badaniem, tj. mniej niż wynosi średnia wieloletnia (76%).

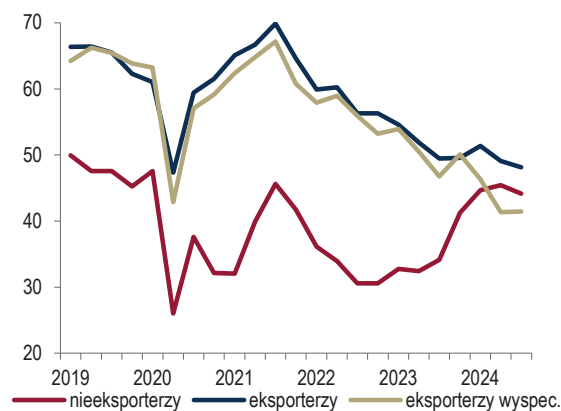
Jednocześnie ponownie zwiększył się odsetek przedsiębiorstw oczekujących poprawy swojej sytuacji – zarówno w perspektywie kwartału (por. Wykres 97), jak i w horyzoncie rocznym (Wykres 98). Przewidywania te poprawiły się w większości branż i klas przedsiębiorstw, w tym też w grupie eksporterów wyspecjalizowanych. Poprawy nie oczekiwały natomiast m.in. przedsiębiorstwa z branży handlowej. Optymizm prognoz o horyzoncie kwartalnym pozostaje jednak obniżony względem historycznej mediany.

Wykres 95 Wskaźnik ocen sytuacji bieżącej [w pkt proc., s.a.]

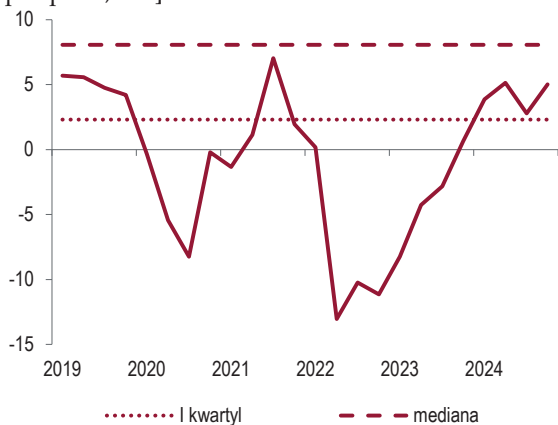
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 96 Wskaźnik ocen sytuacji bieżącej w podziale wg rynków zbytu grupie eksporterów i nieeksporterów [w pkt proc., s.a.]

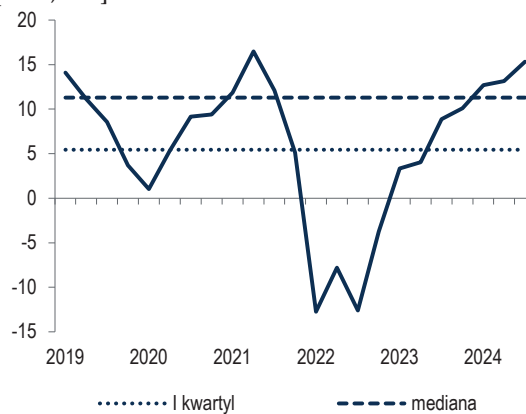
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 97 Kwartalne prognozy sytuacji (saldo) [w pkt proc., s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 98 Roczne prognozy sytuacji (saldo) [w pkt proc., s.a.]

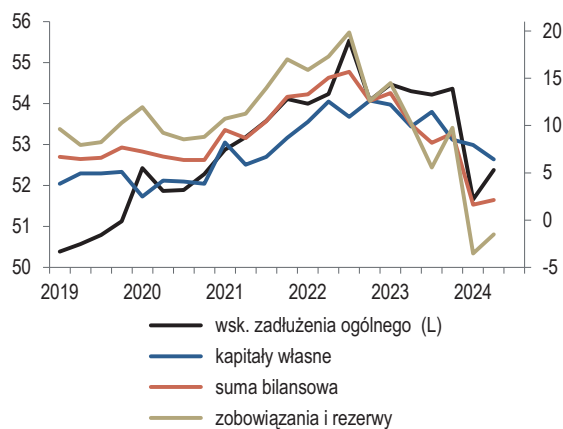
Źródło: Szybki Monitoring NBP

V.3. Struktura finansowania działalności

W II kw. 2024 r. suma bilansowa sektora przedsiębiorstw zwiększyła się nieco mocniej niż w poprzednim kwartale (o 2,1% r/r wobec 1,6% r/r w I kw.). Po raz kolejny obniżyła się skala finansowania obcego (o 1,5% r/r wobec spadku o 3,5% r/r w I kw.), na co złożył się spadek zobowiązań krótkoterminowych (o 5,9% r/r wobec spadku o 6,5% r/r w I kw.) oraz długoterminowych (o 1,8% r/r wobec spadku o 5,9% r/r w I kw.). Jednocześnie zwiększyły się kapitały własne, choć nieco słabiej niż kwartał wcześniej (o 6,4% r/r wobec 7,9% r/r w I kw.).

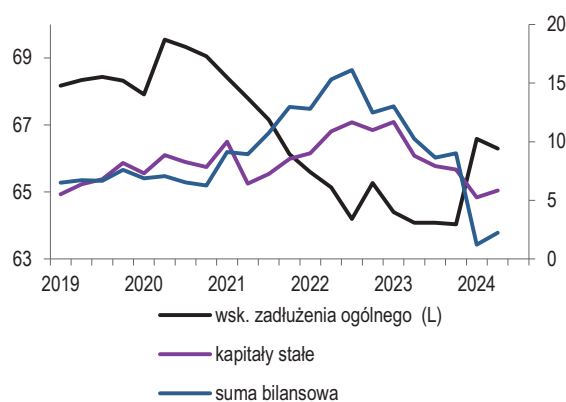
Wskaźnik zadłużenia ogólnego był wyraźnie niższy niż przed rokiem i kształtował się blisko wieloletniej średniej (52,4% wobec 54,3% w II kw. ub.r. i średniej wynoszącej 51,7%; por. Wykres 99). Natomiast wskaźnik długoterminowego zaangażowania kapitałów (własnych i obcych) w finansowanie działalności wyraźnie wzrósł w ujęciu rocznym, pozostał jednak nieco poniżej wieloletniej średniej (66,3% wobec 64,1% w II kw. ub.r. i średniej wynoszącej 68,0%, por. Wykres 100). Udział firm o pełnym pokryciu aktywów trwałych kapitałami stałymi – a więc o długoterminowo stabilnej strukturze finansowania – pozostał wysoki.

Wykres 99 Wskaźnik zadłużenia ogólnego i dynamika r/r jego składowych [w %]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 100 Wskaźniki trwałości finansowania i dynamika r/r jego składowych [w %]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

V.4. Popyt na kredyt i jego dostępność

Zgodnie z danymi NBP zadłużenie kredytowe sektora przedsiębiorstw niefinansowych na koniec II kw. 2024 r.³⁰ wzrosło (o 1,2% r/r wobec stabilizacji w ujęciu rocznym na koniec I kw.)³¹. Powolnemu wzrostowi kredytów inwestycyjnych (1,7% r/r wobec 1,5% r/r na koniec I kw.) towarzyszył hamujący spadek zadłużenia w segmencie kredytów bieżących (o 0,1% r/r wobec spadku o 2,9% r/r na koniec I kw.; por. Wykres 101).

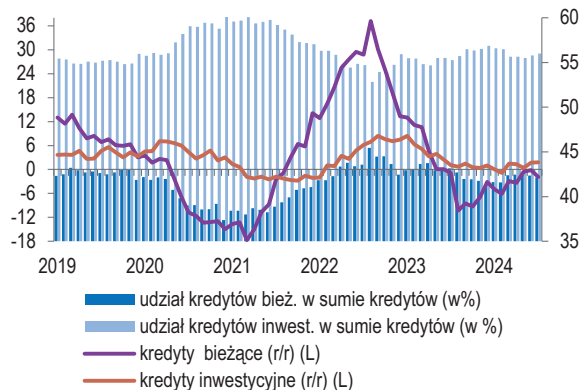
Według danych F-01 GUS, zadłużenie sektora przedsiębiorstw niefinansowych z tytułu kredytów i pożyczek na koniec II kw. 2024 r. ustabilizowało się (wobec wzrostu o 0,8% r/r w I kw.). Spadek zadłużenia z tytułu kredytów i pożyczek odnotowano w sektorze MSP (o 4,2% r/r wobec wzrostu o 0,6% r/r w I kw.), przy jego wzroście wśród dużych firm (o 1,5% r/r wobec 0,9% w I kw.; por. Wykres 102). W ujęciu sektorowym wzrost zadłużenia z tytułu kredytów i pożyczek odnotowano w transporcie i w usługach, a kontynuację spadku – w przetwórstwie przemysłowym, handlu i budownictwie.

Według danych SM NBP w III kw. 2024 r. nastąpił niewielki wzrost odsetka firm ubiegających się o kredyt (do 12,4% z 11,9% w II kw.), mimo jego dalszego spadku w grupie dużych firm. Dostępność finansowania bankowego poprawiła się na co wskazuje deklarowany wyższy udział pozytywnych decyzji kredytowych (87,1% wobec 84,3% w II kw.; por. Wykres 103). Poprawę dostępności odnotowano zarówno w grupie dużych firm, jak i w sektorze MSP (por. Wykres 104).

³⁰ Dane na koniec kwartałów są stanem zadłużenia na koniec miesiąca w danym kwartale, a nie średnią w kwartale.

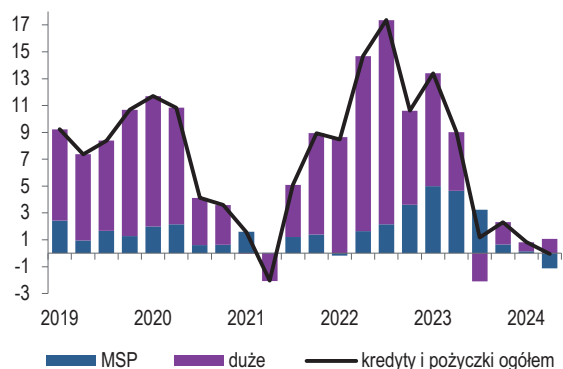
³¹ Dane za sierpień 2024 r. wskazują na wzrost zadłużenia w segmencie kredytów bieżących (2,5% r/r) przy utrzymującym się niskim wzroście w segmencie kredytów inwestycyjnych (2,2% r/r). Szerzej: www.nbp.pl.

Wykres 101 Kredyty dla przedsiębiorstw [w %, r/r]

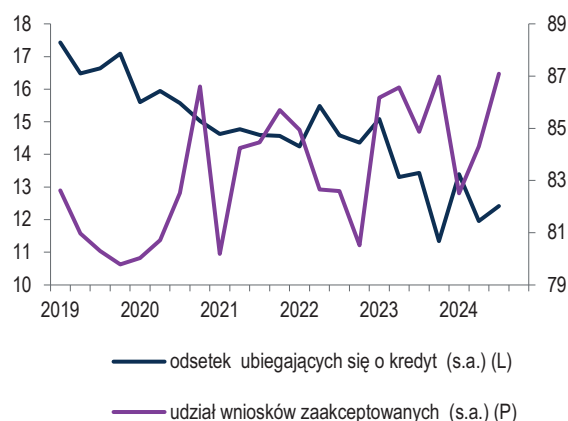
Źródło: Statystyka bankowa NBP, opracowanie NBP

Wykres 102 Dynamika zadłużenia z tytułu kredytów i pożyczek i sektorowa struktura wpływu [w %, r/r]

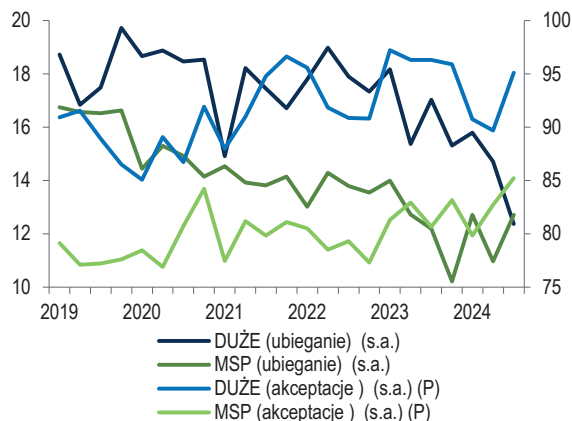
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 103 Odsetki złożonych i zaakceptowanych wniosków kredytowych [w %]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 104 Odsetki złożonych i zaakceptowanych wniosków kredytowych [w %]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

V.5. Jakość obsługi zadłużenia kredytowego

Deklarowana w SM NBP jakość obsługi zadłużenia kredytowego przedsiębiorstw pogorszyła się w III kw. br. – odsetek firm nie zgłaszających problemów z jego obsługą obniżył się (do 94,3% z 94,9% w II kw.; por. Wykres 105) osiągając poziom wieloletniej średniej. Pogorszyło się także nieco saldo prognoz dotyczących zdolności do obsługi zobowiązań kredytowych w perspektywie roku, choć nadal więcej przedsiębiorstw spodziewa się jej poprawy niż pogorszenia (saldo ocen obniżyło się do 13,3% z 15,0% w II kw.; por. Wykres 106).

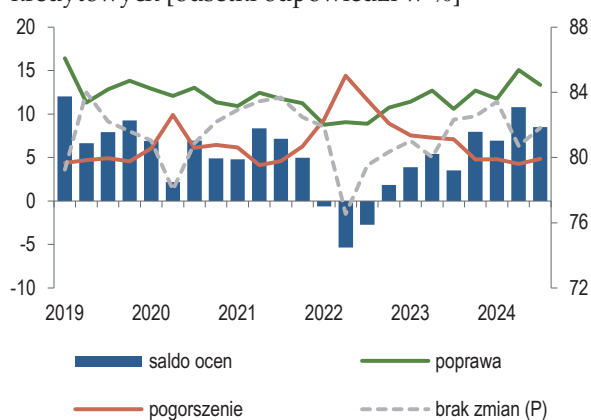
Według danych GUS w II kw. 2024 r. wskaźnik pokrycia odsetek od kredytów i pożyczek wynikiem brutto był niższy niż przed rokiem (por. Wykres 107). Spadek ten wynikał ze znaczącego obniżenia się wyniku finansowego brutto (o 21,9% r/r) wobec niewielkiego wzrostu obciążeń z tytułu odsetek od kredytów (o 2,7% r/r). Zgodnie z danymi NBP udział kredytów o obniżonej jakości pozostał jednak na niskim poziomie.

Wykres 105 Deklarowana obsługa zadłużenia kredytowego [odsetki odpowiedzi w %]

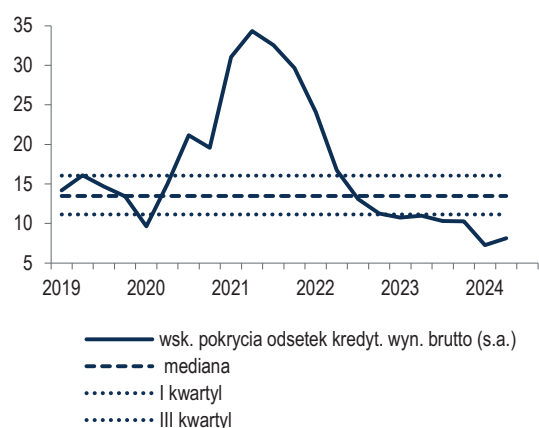
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 106 Prognozy obsługi zobowiązań kredytowych [odsetki odpowiedzi w %]

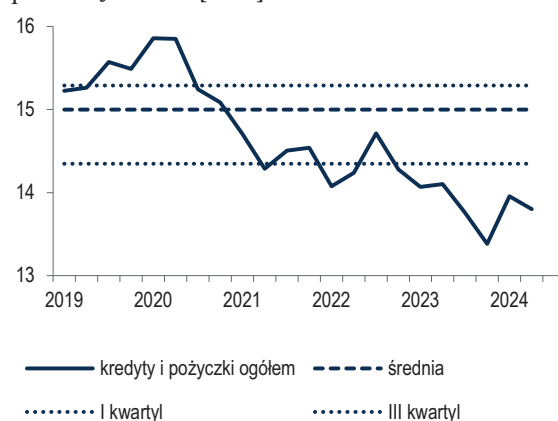
Źródło: Szybki Monitoring

Wykres 107 Wskaźnik pokrycia odsetek kredytowych wynikiem brutto [dane narast; w pkt]

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 108 Udział zadłużenia z tytułu kredytów i pożyczek w sumie bilansowej sektora przedsiębiorstw [w %]

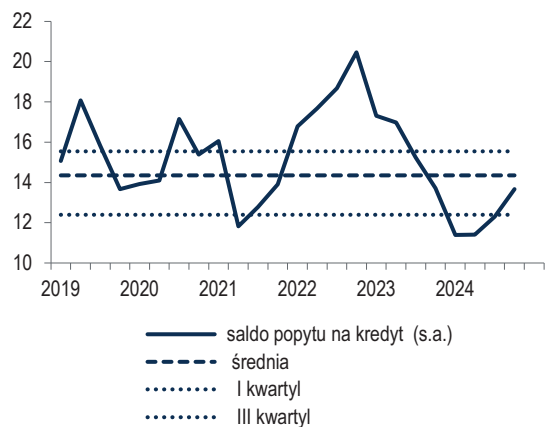
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

V.6. Prognozy popytu na finansowanie bankowe

W świetle wyników SM NBP odsetek firm planujących zwiększenie zadłużenia w IV kw. 2024 r. nieznacznie wzrósł (do 20,1% z 19,0% kwartał wcześniej), przy stabilnym udziale podmiotów rozważających ograniczenie wykorzystania finansowania bankowego (6,7%). W efekcie saldo prognoz popytu na kredyt lekko wzrosło (do 13,7 pkt proc. wobec 12,3 pkt proc. w III kw.) pozostając jednak nieznacznie poniżej wieloletniej średniej (por. Wykres 109). Wzrost prognoz zadłużenia po raz kolejny zanotowano w sektorze MSP, wobec niewielkiego spadku wśród dużych firm. W ujęciu branżowym wzrost salda popytu na kredyt odnotowano m.in. w budownictwie i transporcie.

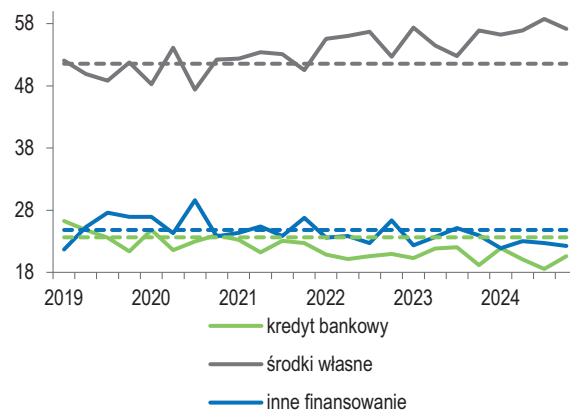
Wciąż ograniczone zainteresowanie firm rozpoczęciem nowych inwestycji w perspektywie kwartału i deklarowane niskie zainteresowanie finansowaniem tych inwestycji kredytem bankowym sugeruje, że nowe projekty inwestycyjne nie będą generować wyraźnego wzrostu zadłużenia kredytowego sektora (por. Wykres 110, Wykres 108).

Wykres 109 Prognoza popytu na kredyt [saldo popytu w pkt proc.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 110 Źródła finansowania nowych inwestycji [w odsetku firm planujących rozpoczęcie inwestycji w perspektywie kwartału]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

VI. Rozwój i inwestycje

VI.1. Bieżący poziom aktywności inwestycyjnej

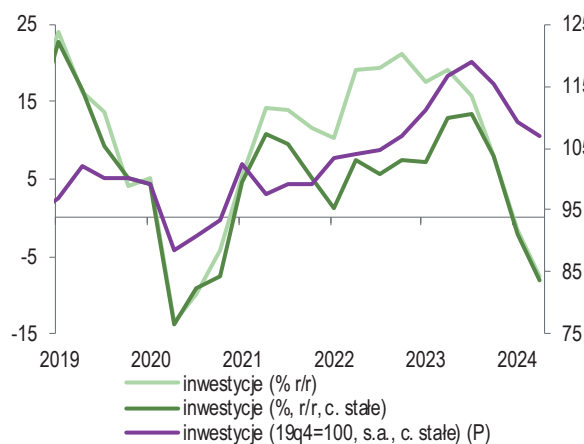
W przedsiębiorstwach³² objętych sprawozdaniem F-01 GUS w II kw. 2024 r. odnotowano pogłębienie realnego spadku inwestycji (spadek o 7,9% r/r wobec spadku o 2,2% r/r w I kw.; por. Wykres 111). Aktywność inwestycyjna była zróżnicowana pomiędzy klasami wielkości. W przedsiębiorstwach dużych nastąpił kolejny i głębszy niż przed kwartałem spadek nakładów (o 10,8% r/r wobec spadku o 2,7% r/r w I kw., por. Wykres 112), mocno obniżający roczną dynamikę nakładów całego sektora (o 8,9 pkt proc.). Silnie spadły w szczególności inwestycje największych inwestorów (Wykres 113). W przedsiębiorstwach sektora MSP utrzymywało się natomiast ożywienie inwestycji (wzrost o 9,0% r/r wobec wzrostu o 7,2% r/r w I kw.). Aktywności inwestycyjnej w firmach MSP może sprzyjać ich mniejsza zależność od globalnej koniunktury i popytu zewnętrznego oraz – ze względu na rzadsze powiązania z firmami międzynarodowymi – zwykle większa autonomia w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Wyższa aktywność MSP przełożyła się na obniżenie koncentracji inwestycji i wzrost – pierwszy od 2021 r. – medianowej dynamiki inwestycji w sektorze przedsiębiorstw (por. Wykres 114). Dodatkowo pierwszy raz od roku wzrosła liczba działów PKD z realnym wzrostem inwestycji (do 33 spośród 76 działów z 30 w I kw.).

Nakłady inwestycyjne nadal mocno ograniczały przedsiębiorstwa publiczne (spadek o 16,7% r/r wobec spadku o 18,5% r/r w I kw., por. Wykres 116), w tym szczególnie przedsiębiorstwa samorządowe (spadek o 31,9% r/r wobec spadku o 27,8% r/r w I kw.). Spadek nakładów w tych podmiotach wynika m.in. z zakończenia poprzedniej i powolnego tempa absorpcji środków unijnych z nowej perspektywy finansowej UE. Aktywność inwestycyjna osłabiła się jednak również w sektorze prywatnym (spadek inwestycji o 4,7% r/r wobec wzrostu o 3,5% r/r w I kw.), przy jej stagnacji w przedsiębiorstwach krajowych, oraz głębokim spadku w firmach zagranicznych (o 9,8% r/r). Spadek inwestycji firm zagranicznych, w większym stopniu determinowanych sytuacją w otoczeniu polskiej gospodarki, odpowiadał za prawie połowę spadku nakładów sektora przedsiębiorstw.

Redukcja nakładów inwestycyjnych nie dotyczyła wszystkich branż. Silny realny spadek odnotowano w transporcie (o 32,6 r/r), przetwórstwie przemysłowym (o 9,1%), energetyce (o 8,8% r/r) i gospodarowaniu wodą (o 6,6% r/r; , por. Wykres 117). Wzrost inwestycji utrzymał się natomiast w usługach (o 2,3% r/r), handlu (o 4,0% r/r), górnictwie (o 10,4% r/r) oraz w budownictwie (o 54,5% r/r). Rosnące inwestycje w firmach budowlanych mogą mieć związek m.in. z oczekiwanym wzrostem liczby przetargów i puli zleceń finansowanych z nowej perspektywy finansowej UE.

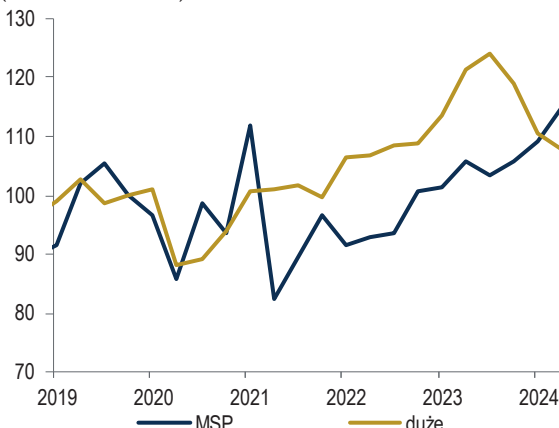
³² W ostatniej dekadzie nakłady inwestycyjne SPN stanowiły średnio około ¼ nakładów sektora instytucjonalnego przedsiębiorstw według rachunków narodowych i blisko 40% nakładów całej gospodarki narodowej.

Wykres 111 Dynamika r/r inwestycji średnich i dużych przedsiębiorstw niefinansowych [w %]

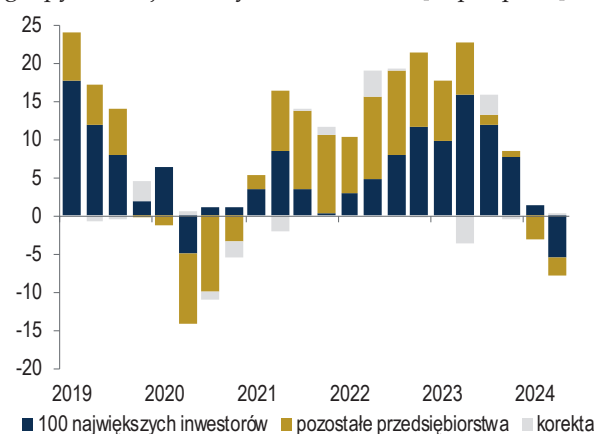
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 112 Realna wartość inwestycji w MSP i przedsiębiorstwach dużych [indeks 2019=100] (obliczenia NBP)

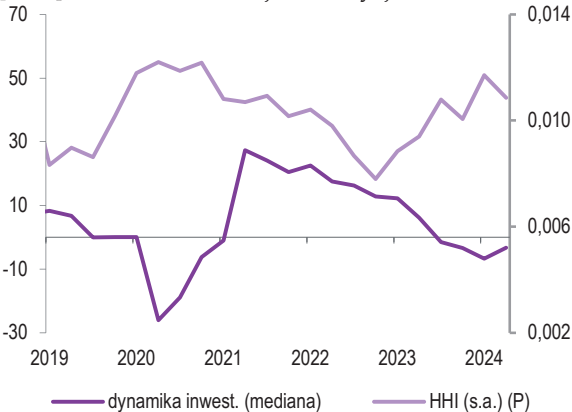
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 113 Wkład do dynamiki r/r inwestycji grupy 100 największych inwestorów [w pkt proc.]

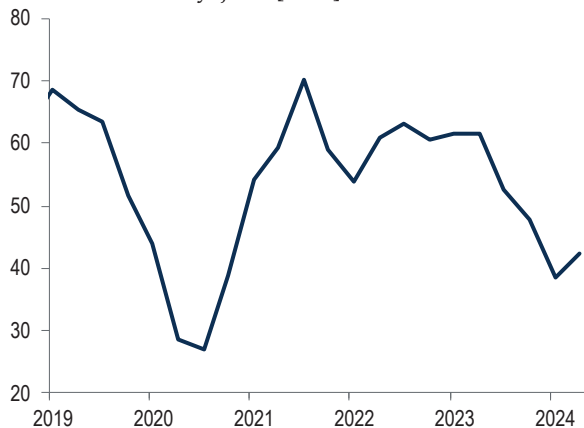
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 114 Przeciętna dynamika r/r inwestycji [w %] i wsk. koncentracji inwestycji HHI

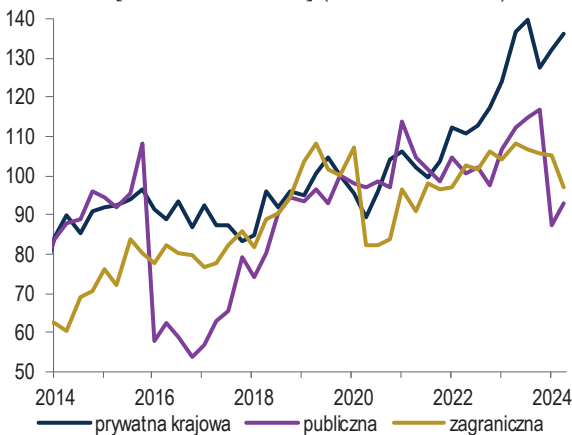
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 115 Udział działów PKD z realnym wzrostem inwestycji r/r [w %]

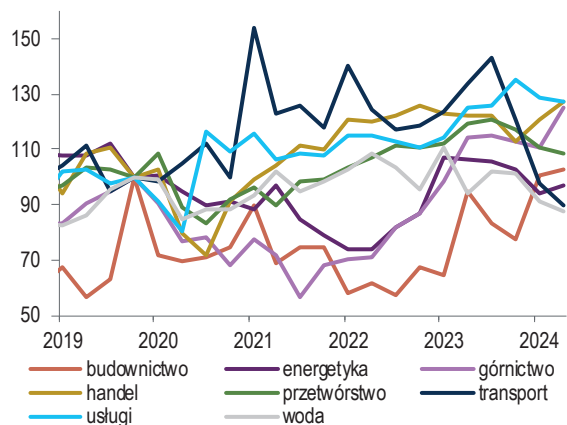
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 116 Realna wartość inwestycji według form własności [indeks 2019=100] (obliczenia NBP)

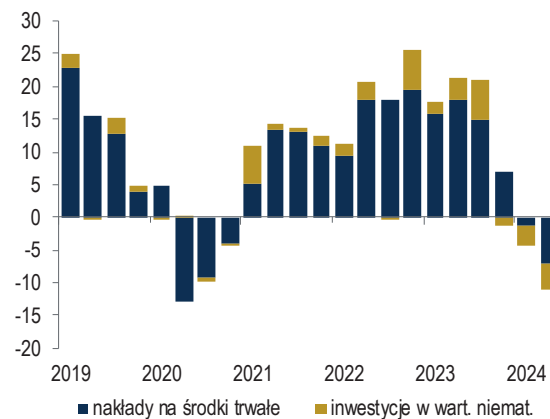
Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 117 Realna wartość inwestycji wg PKD [indeks 2019=100] (obliczenia NBP)

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 118 Wkład do dynamiki r/r inwestycji ogółem w podziale na nakłady na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne [w pkt proc.] (obliczenia NBP)

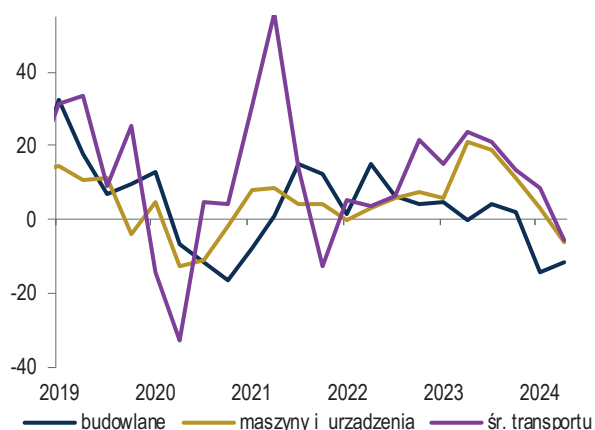

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

VI.2. Struktura nakładów

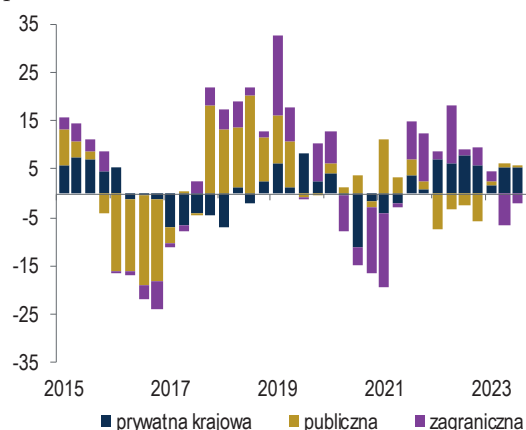
W II kw. br. – po raz pierwszy od czterech lat – przedsiębiorstwa obniżyły nakłady na wszystkie rodzaje środków trwałych³³. Firmy najsilniej ograniczały inwestycje budowlane (spadek o 11,4% r/r wobec spadku o 14,2% r/r w I kw., por. Wykres 119), głównie w sektorze przedsiębiorstw publicznych oraz zagranicznych (por. Wykres 120). Mniejsze spadki notowano w przypadku inwestycji w maszyny i urządzenia (o 5,9% r/r wobec wzrostu o 2,8% r/r w I kw.) oraz w środki transportu (o 5,6% r/r wobec wzrostu 8,7% r/r w I kw.).

Wykres 119 Realna dynamika r/r inwestycji wg rodzajów nakładów [w %] (obliczenia NBP)

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

Wykres 120 Wkład do realnej dynamiki r/r inwestycji budowlanych wg form własności [w pkt proc.] (obliczenia NBP)

Źródło: Wyniki finansowe, dane GUS, opracowanie NBP

³³ Przedsiębiorstwa w II kw. br. obniżyły (nominalnie) także nakłady na wartości niematerialne i prawne (por. Wykres 118).

VI.3. Prognozy aktywności inwestycyjnej

W świetle wyników SM NBP optymizm inwestycyjny firm, po osłabieniu w poprzednim badaniu, w III kw. wzrósł (por. Wykres 121). W szczególności zwiększył się udział firm zainteresowanych rozpoczęciem nowych inwestycji w perspektywie kwartału (choć nie w perspektywie rocznej) i zwiększaniem wydatków na projekty inwestycyjne (por. Wykres 125 i Wykres 126). Jednocześnie więcej firm planowało kontynuację rozpoczętych inwestycji (por. Wykres 122).

Optymizm inwestycyjny dużych przedsiębiorstw – mierzony wskaźnikiem OPTIN ważonym wielkością zatrudnienia – wzrósł, choć w przypadku ocen dotyczących IV kw. pozostał obniżony. Sugeruje to, że ożywienia inwestycji należy się spodziewać raczej w perspektywie roku niż kwartału. Planom inwestycyjnym największych przedsiębiorstw sprzyjają prawdopodobnie korzystniejsze oczekiwania popytowe oraz spodziewany wzrost napływu środków unijnych z nowej perspektywy finansowej UE i Krajowego Planu Odbudowy. Ograniczeniem w tym obszarze może pozostawać natomiast relatywnie niskie wykorzystanie zdolności produkcyjnych i obniżenie się rentowności eksportu.

Lepsze niż przed kwartałem nastroje inwestycyjne zgłaszały wszystkie branże poza transportem, a najwyraźniej poprawiły się one w usługach i budownictwie (por. Wykres 127). Budownictwo jest jedyną branżą notującą od dwóch lat trwałą, systematyczną poprawę optymizmu inwestycyjnego. Inwestycje w budownictwie, wspierające zdolności wykonawcze tego sektora, są istotne z punktu widzenia możliwości realizacji inwestycji finansowanych ze środków unijnych.

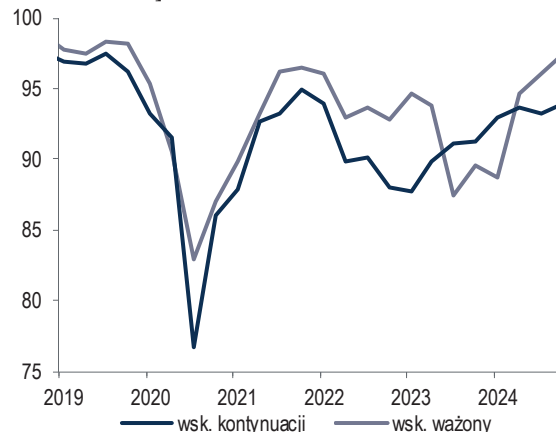
Wśród eksporterów, w tym zwłaszcza wyspecjalizowanych, optymizm inwestycyjny od trzech lat słabnie. Zmniejsza się zainteresowanie tej grupy podmiotów nowymi inwestycjami, a prognozy zmian wielkości nakładów w perspektywie kwartału pogorszyły się i pozostają negatywne (firmy te częściej planują redukcję niż wzrost nakładów, por. Wykres 128).

Wykres 121 OPTIN, udział firm z pozytywnymi prognozami aktywności inwestycyjnej [w %, s.a., ważenie wielkością zatrudnienia]

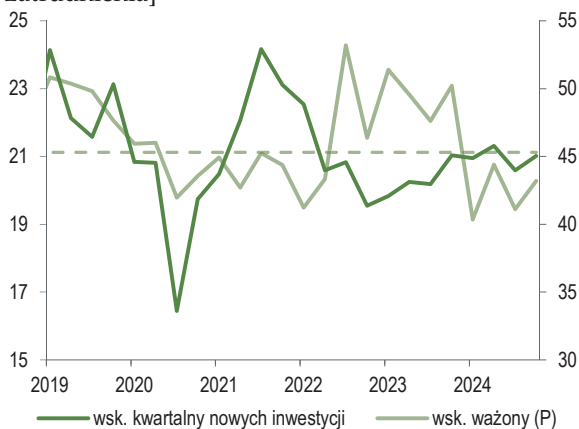
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 122 Udział firm kontynuujących rozpoczęte inwestycje [w %, s.a., ważenie wielkością zatrudnienia]

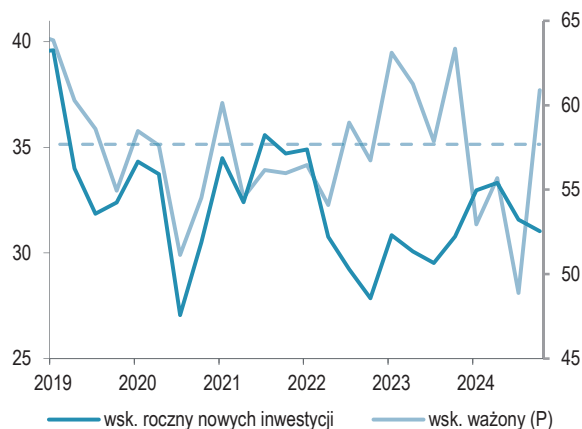
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 123 Wskaźnik kwartalny nowych inwestycji [w %, s.a., ważenie wielkością zatrudnienia]

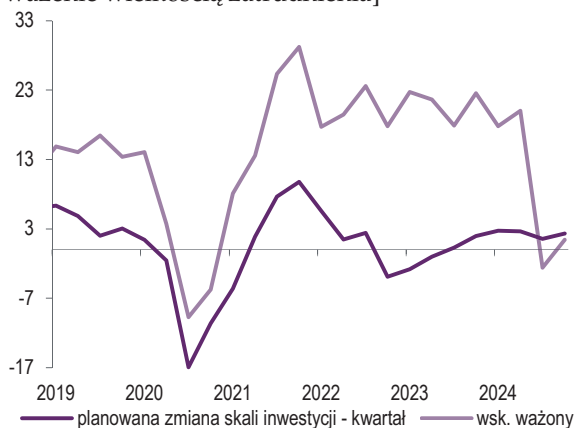
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 124 Wskaźnik roczny nowych inwestycji [w %, s.a., ważenie wielkością zatrudnienia]

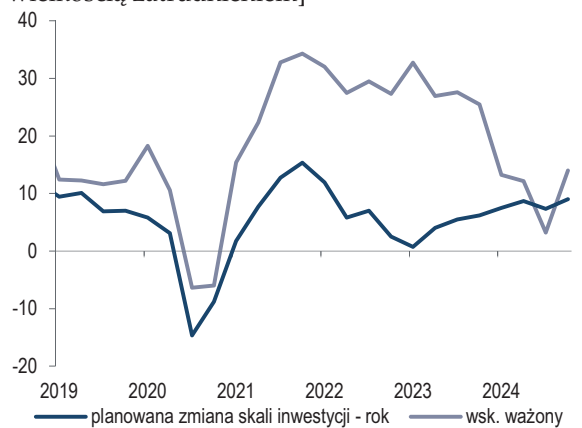
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 125 Planowana zmiana skali inwestycji w perspektywie kwartału [w pkt proc., s.a., ważenie wielkością zatrudnienia]

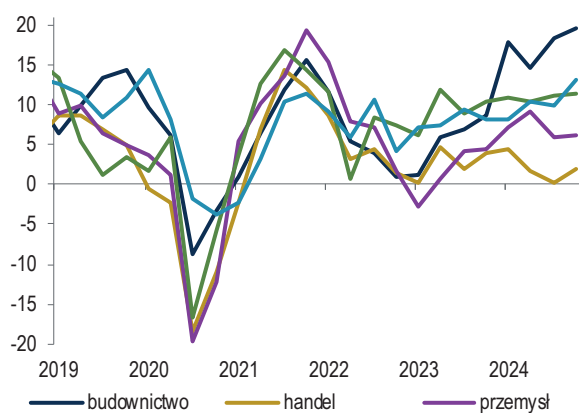
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 126 Planowana zmiana skali inwestycji w perspektywie roku [w pkt proc., s.a., ważenie wielkością zatrudnieniem]

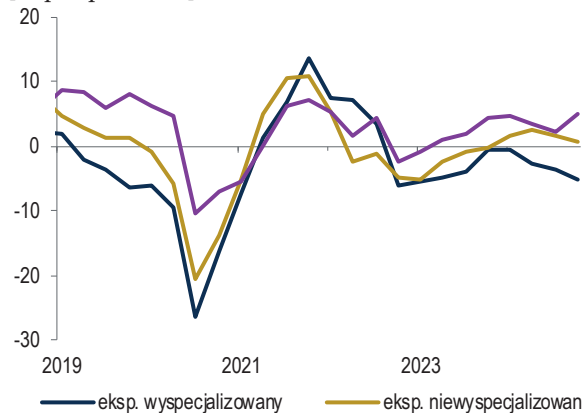
Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 127 Planowana zmiana skali inwestycji w perspektywie roku wg PKD [w pkt proc., s.a]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 128 Planowana zmiana skali inwestycji w perspektywie kwartału wg rynków sprzedaży [w pkt proc., s.a]

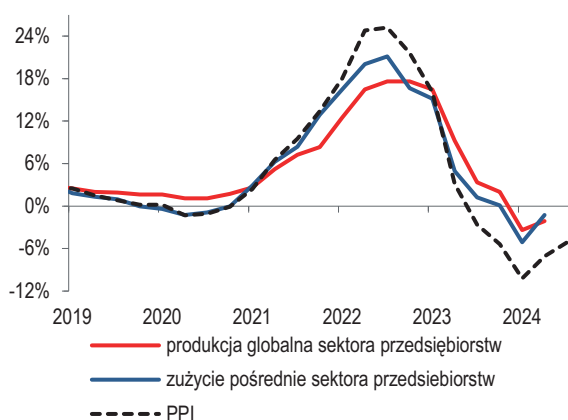
Źródło: Szybki Monitoring NBP

VII. Ceny i mechanizmy cenotwórcze

VII.1. Bieżące ceny produkcji

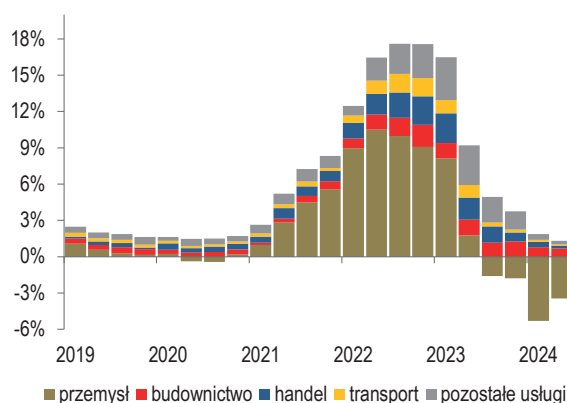
W II kw. 2024 r. spadek cen produkcji sektora przedsiębiorstw niefinansowych³⁴ spowolnił (do -2,1% r/r z -3,4% r/r w poprzednim kwartale; por. Wykres 129), w związku z ograniczeniem spadku cen produkcji sprzedanej przemysłu (do -7,2% r/r z -10,2% r/r w I kw.; por. Wykres 130). Jednocześnie obniżyło się tempo wzrostu cen w sektorze usługowym oraz w budownictwie.

Wykres 129 Dynamika r/r wskaźnika cen produkcji globalnej w SP, zużycia pośredniego oraz PPI [w %]

Uwaga: dane o PPI w III kw. 2024 r. w oparciu o lipiec i sierpień
Źródło: GUS, opracowanie NBP

Wykres 130 Wpływ zmian cen w sekcjach na dynamikę cen produkcji globalnej w sektorze przedsiębiorstw [w pkt proc.]

Źródło: GUS, opracowanie NBP

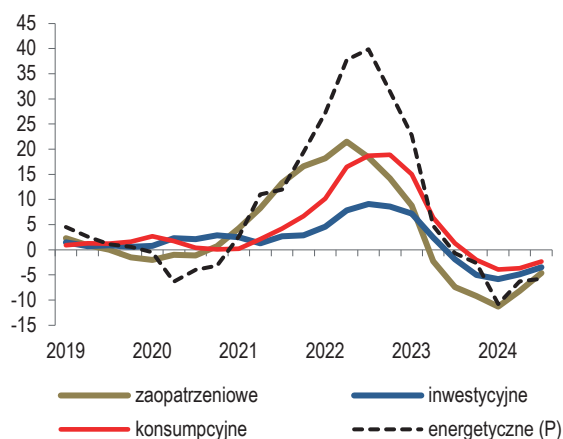
W kierunku ograniczenia spadku cen produkcji oddziaływały istotnie wolniej obniżające się ceny zaopatrzenia. Spadek cen zużycia pośredniego wyhamował (do -1,3% r/r z -5,1% r/r w I kw. br., por. Wykres 129) w związku z wyraźnym wzrostem dynamiki cen dóbr energetycznych (do -10,5% r/r z -18,0% r/r, por. Wykres 131) oraz pozostałych dóbr zaopatrzeniowych wytwarzanych przez przemysł (do -8,2% r/r z -11,3% r/r). Jednocześnie spadek cen zużycia pośredniego był nieco mniejszy niż cen produkcji (o 0,8 pkt proc.) i w rezultacie kształtowanie się ceny relatywnej produkcji względem zapatrzenia miało niewielki ujemny wpływ na rentowność działalności operacyjnej SPN (por. rodz. III.2).

W ostatnich miesiącach ceny produkcji sprzedanej przemysłu nadal obniżały się w ujęciu rocznym, ale skala tego spadku zmniejszyła się (dynamika wyniosła -5,1% r/r w lipcu oraz w sierpniu br. wobec -7,1% r/r w II kw. br.). W szczególności wzrosła dynamika cen produkcji dóbr zaopatrzeniowych (do -4,2% r/r w sierpniu z -8,2% r/r w II kw.), a w mniejszym stopniu – dóbr inwestycyjnych (do -3,4% r/r z -4,9% r/r) oraz konsumpcyjnych wytwarzanych przez przemysł (do -2,3% r/r z -3,7% r/r). Wciąż najsilniej obniżały się ceny

³⁴ Wskaźnik cen produkcji oszacowano na podstawie danych o produkcji globalnej z wyłączeniem Rolnictwa, Działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz Administracji publicznej, Edukacji i Opieki zdrowotnej, w cenach bieżących i w cenach stałych.

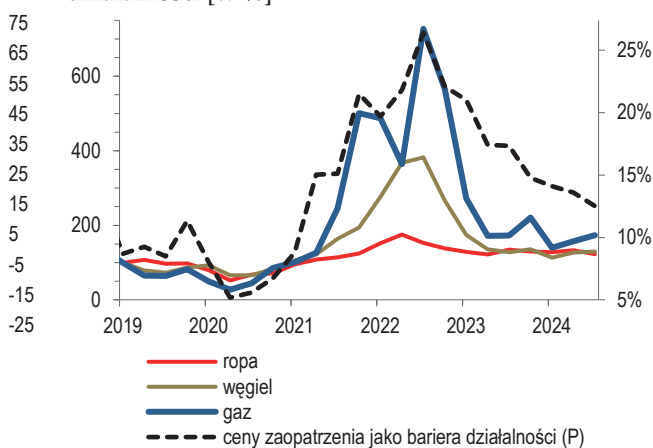
dóbr energetycznych (-9,6% r/r przeciętnie w lipcu i sierpniu wobec -10,5% r/r w II kw.), oddziałując ujemnie na dynamikę cen produkcji na dalszych etapach łańcucha tworzenia wartości.

Wykres 131 Dynamika r/r wskaźnika PPI w głównych grupowaniach przemysłowych [w %]

Uwaga: dane o PPI w III kw. 2024 r. w oparciu o lipiec i sierpień
Źródło: Eurostat

Wykres 132 Notowania cen ropy naftowej, węgla i miedzi na rynkach światowych [w USD, indeksy sty. 2019=100] oraz odsetek przedsiębiorstw postrzegających ceny zaopatrzenia jako barierę działalności [w %]

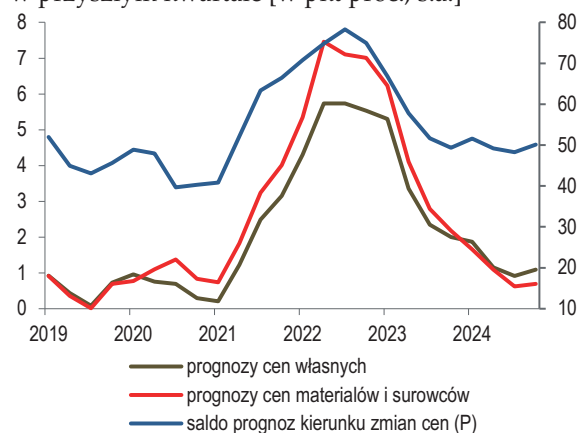
Źródło: Bloomberg, Szybki Monitoring NBP

VII.2. Prognozy cen produkcji

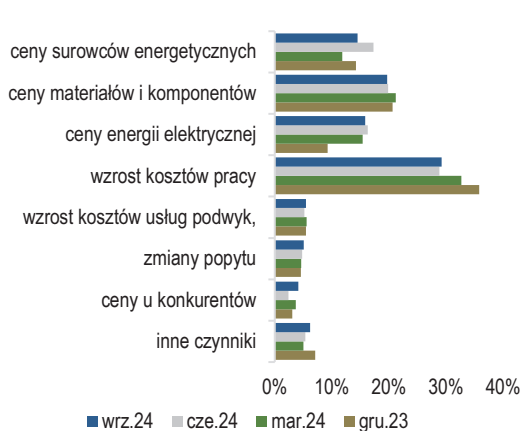
Wyniki SM NBP wskazują na niewielki wzrost presji cenowej w III kw. 2024 r. Lekko wzrósł udział firm podnoszących ceny oferowanych produktów (o 0,8 pkt proc. do 21,8% s.a.) czemu towarzyszył spadek odsetka firm redukujących ceny (o 1,2 pkt proc. do 6,6% s.a.). Natomiast odsetek podmiotów nie zmieniających cen w analizowanym kwartale nieznacznie wzrósł i był najwyższy od początku 2021 r. W efekcie wskaźnik presji cenowej ukształtował się nieznacznie powyżej wieloletniej średniej (14,9 pkt wobec średniej równej 14,0 pkt).

Prognozy przedsiębiorstw wskazują na niewielki wzrost presji w obszarze cen producenta również w IV kw. 2024 r. Ankietowane podmioty nieco częściej niż w poprzednim badaniu prognozowały wzrost cen oferowanych produktów i usług (53,2% firm wobec 51,8%, s.a.). Towarzyszyło temu nieznaczne zmniejszenie się udziału firm prognozujących spadek tych cen (o 0,4 pkt proc. do 3,1% s.a.), co przełożyło się na niewielki wzrost salda prognoz kierunku zmian cen. Nieco wyższa niż w poprzednim badaniu była także przeciętna skala prognozowanego wzrostu cen (o 0,2 pkt proc., s.a.), która ukształtowała się powyżej wieloletniej średniej (o 1,1 pkt proc.).

Prognozy dynamiki cen oferowanych produktów na IV kw. 2024 r. wzrosły w szczególności w usługach skierowanych do biznesu, w handlu oraz produkcji trwałych dóbr konsumpcyjnych. Obniżyła się natomiast oczekiwana skala wzrostu cen dóbr energetycznych, nietrwałych dóbr konsumpcyjnych oraz usług komunalnych. Nadal najszybszego wzrostu cen spodziewały się przedsiębiorstwa usługowe oraz firmy budowlane.

Wykres 133 Oczekiwania zmian cen produkcji własnej oraz cen materiałów i surowców w przyszłym kwartale [w pkt proc., s.a.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 134 Czynniki mające decydujący wpływ na prognozowany wzrost ceny produkcji [w %]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wyższy niż w poprzednim kwartale był także wskaźnik prognoz zmian cen własnych w horyzoncie 12-miesięcznym (48,9 pkt s.a. wobec 46,8 pkt s.a. w poprzednim kwartale), m.in. w związku z wyższymi oczekiwaniami dotyczącymi inflacji cen producenta w sektorze energetycznym, handlu i usługach komunalnych.

VII.3. Czynniki kształtujące prognozy cen produkcji

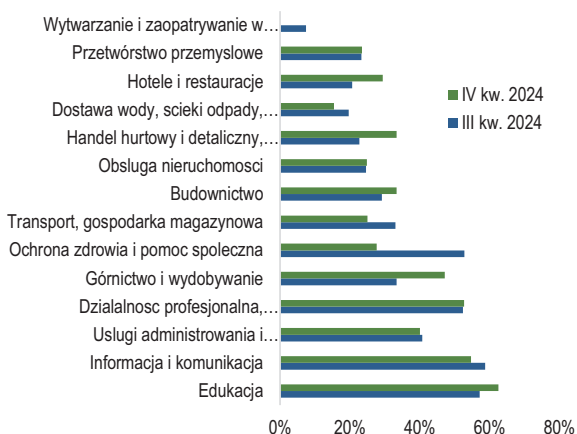
Do zwiększenia się oczekiwanej skali wzrostu cen producenta w horyzoncie kwartału przyczynił się nieznaczny wzrost prognozowanej dynamiki cen zaopatrzenia (o 0,1 pkt proc. s.a., por. Wykres 133), przy nadal szybkim oczekiwanym wzroście wynagrodzeń (por. rozdz. IV.3). W efekcie zwiększył się udział firm oczekujących wzrostu jednostkowych kosztów produkcji (do 66,3% z 64,9% w poprzednim kwartale), przy czym większość z tych podmiotów prognozowała, że wzrost ten będzie umiarkowany (48,7% wobec 47,3% w poprzednim kwartale).

W III kw. nieznacznie wzrósł odsetek przedsiębiorstw oceniających wzrost kosztów pracy jako najważniejszą przyczynę planowanego wzrostu cen produkcji (29,2% firm planujących podniesienie cen wobec 28,8% w poprzednim kwartale, por. Wykres 134). Wzrost tego odsetka odnotowano w szczególności w hotelarstwie i gastronomii, górnictwie, edukacji, handlu oraz w budownictwie (por. Wykres 135). Z drugiej strony lekko obniżył się udział firm sygnalizujących, że wzrost kosztów pracy (lub presji płacowej) może być barierą prowadzenia działalności (do 9,6% z 10,4% w poprzednim kwartale; pytanie otwarte SM NBP). Odsetek ten kształtował się jednak nadal wyraźnie powyżej wieloletniej średniej (4,6%).

W dalszym ciągu najwięcej przedsiębiorstw – choć nieco mniej niż w poprzednim badaniu – jako główną przyczynę planowanych podwyżek cen oferowanych produktów i usług wskazywało rosnące koszty zaopatrzenia (50,0% firm planujących podniesienie cen wobec 53,4% w poprzednim kwartale, por. Wykres 135). Obniżył się przy tym udział podmiotów wskazujących w tym kontekście na wzrost cen surowców energetycznych (14,5% wobec 17,3% w poprzednim okresie, por. Wykres 134), co mogło być związane ze spadkiem notowań cen ropy naftowej na rynku światowym w III kw. br. Nieco rzadziej przedsiębiorstwa sygnalizowały także, że na planowany wzrost cen ich produktów mają wpływ rosnące ceny energii

elektrycznej (15,9% firm wobec 16,3% w poprzednim kwartale) oraz materiałów i komponentów (19,7% firm wobec 19,9% w poprzednim kwartale). Jednocześnie po raz kolejny zmniejszył się udział przedsiębiorstw wskazujących rosnące koszty zaopatrzenia jako barierę zagrażającą działalności firmy (do 12,1% z 13,2% w poprzednim badaniu; pytanie otwarte SM NBP). Pomimo spadku, odsetek ten nadal kształtował się powyżej długoletniej średniej (9,0%), a wzrost kosztów zaopatrzenia pozostał najważniejszą barierą prowadzenia działalności.

Wykres 135 Udział podmiotów wskazujących na koszty pracy jako na podstawową przyczynę prognozowanego wzrostu cen produkcji w sekcjach

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Wykres 136 Odsetek przedsiębiorstw prognozujących duże trudności z przenoszeniem kosztów na ceny produkcji

Źródło: Szybki Monitoring NBP

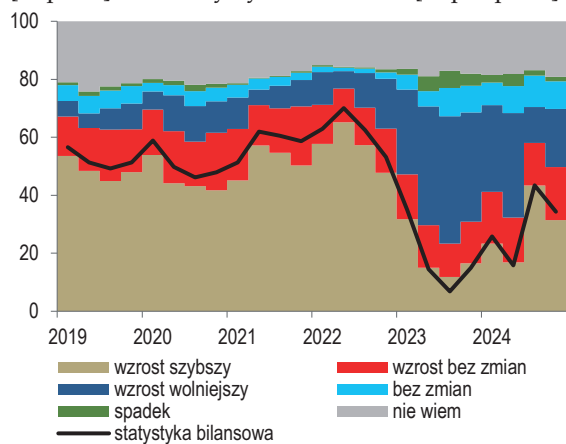
W ostatnim badaniu lekko wzrósł udział podmiotów spodziewających się w IV kw. istotnych trudności z przenoszeniem wzrostu kosztów produkcji na ceny oferowanych produktów i usług (o 1,7 pkt proc. do 51,3%) i nadal istotnie przewyższał udział firm spodziewających się małych trudności w tym obszarze (22,1% wobec 22,3% w poprzednim kwartale). W szczególności wzrosły trudności z przerzuceniem rosnących kosztów w przemyśle przetwórczym (do 61,1% z 56,9%, por. Wykres 136), tj. w gałęzi gospodarki, gdzie nasilenie tego problemu jest obecnie największe. Trudności z przerzuceniem kosztów na odbiorców w przetwórstwie zwiększają się wraz z rosnącym znaczeniem eksportu w sprzedaży przedsiębiorstwa (od 54,8% wśród nieeksporterów do 61,3% wśród eksporterów kierujących większość swojej produkcji na rynek krajowy i 64,0% wśród podmiotów z dominującym udziałem sprzedaży eksportowej). Może to być związane z relatywnie słabą koniunkturą w otoczeniu zewnętrznym, a także aprecjacją kursu złotego oddziałującą w kierunku pogorszenia rentowności i konkurencyjności cenowej polskiego eksportu. Trudności z przenoszeniem kosztów na ceny istotnie wzrosły w informacji i komunikacji (do 46,4% z 39,1%) oraz obsłudze rynku nieruchomości (do 35,6% z 26,7%) – tj. w sekcji, gdzie te trudności były najmniejsze.

VII.4. Oczekiwania inflacji cen konsumenta

W ostatnim badaniu obniżyła się wartość statystyki bilansowej oczekiwań inflacji CPI w horyzoncie najbliższych 12 miesięcy (do 34,3 pkt z 43,5 pkt w poprzednim kwartale, por. Wykres 137). Spadek ten nastąpił jednak przy wyraźnym wzroście poziomu referencyjnego inflacji, do którego odnoszą się ankietowane podmioty (do 4,2% r/r z 2,4% r/r w poprzednim badaniu), a zatem nie należy go interpretować jako spadku oczekiwań dotyczących inflacji CPI. Do obniżenia się statystyki bilansowej przyczynił się spadek udziału podmiotów oczekujących dalszego wzrostu inflacji (do 31,4% z 43,4% w poprzednim badaniu), przy

jednoczesnym wzroście odsetka firm spodziewających się utrzymania inflacji na poziomie z lipca br. (do 18,3% z 14,6%) lub wolniejszego wzrostu cen konsumenta (do 20,1% z 12,5%).

Wykres 137 Oczekiwane zmiany dynamiki CPI w horyzoncie roku – struktura odpowiedzi [w proc.] oraz statystyka bilansowa [w pkt proc.]

Źródło: Szybki Monitoring NBP

Uwagi metodologiczne

1. Prezentowane opracowanie opiera się głównie na dwóch źródłach danych: ankiecie Szybki Monitoring NBP (SM NBP) oraz sprawozdaniach o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe (wyniki finansowe, dane GUS).
2. Badania SM NBP prowadzone są nieprzerwanie od końca 1997 r. Ostatnie badanie SM NBP odbyło się we wrześniu 2024 r. i wzięło w nim udział 2601 podmiotów wybranych z terenu całego kraju. Były to przedsiębiorstwa z sektora niefinansowego reprezentujące wszystkie sekcje PKD poza rolnictwem, leśnictwem i rybołówstwem, oba sektory własności, przedsiębiorstwa z sektora MSP oraz duże jednostki. Ze względu na przewagę w próbie przedsiębiorstw dużych, za którą jednak przemawia silna koncentracja zjawisk makroekonomicznych, wyniki badań ankietowych należy traktować z pewną ostrożnością. W próbie wyraźnie niedoreprezentowane są zwłaszcza mikro przedsiębiorstwa.
3. Sprawozdania o przychodach, kosztach i wyniku finansowym, które przedsiębiorstwa zobowiązane są przysyłać do GUS na koniec każdego kwartału. Obowiązek sprawozdawczy spoczywa na przedsiębiorstwach zatrudniających na koniec roku poprzedzającego sprawozdanie ponad 49 osób. Dostępne dane obejmują wszystkie sekcje PKD, poza sektorem finansowym, rolnictwem, leśnictwem i rybołówstwem. Liczba przedsiębiorstw objętych badaniem na koniec czerwca 2024 r. wyniosła 17251, tj. o 109 jednostek mniej niż rok wcześniej.
4. W części opartej na sprawozdawczości finansowej GUS prezentowane są najczęściej dane kwartalne, tj. dane dotyczące okresu jednego kwartału. Ten sposób prezentacji dotyczy m.in.: przychodów, kosztów, wyniku finansowego czy inwestycji.
5. Podstawową metodą konstrukcji prezentowanych w raporcie wskaźników na bazie danych ankietowych jest różnica między procentem odpowiedzi korzystnych i niekorzystnych dla sytuacji przedsiębiorstw. Wskaźniki te przyjmują wartości z przedziału od +100 do -100. Ujemne wyniki należy interpretować jako pogorszenie się stanu koniunktury, natomiast dodatnie, jako jego poprawę.
6. W raporcie rzeczywisty kurs złotego liczony jest jako średni kurs za okres, w którym wypełniana jest ankieta (jest to ok. pierwszych 12 dni roboczych ostatniego miesiąca w kwartale).
7. Dla oznaczenia wskaźników wyrównanych sezonowo zastosowano skrót „s.a.” – *seasonally adjusted*.
8. W opracowaniu wykorzystano następujące przekroje klasyfikacyjne:
 - wg rodzajów działalności PKD w podziale na: Przemysł, Budownictwo, Handel, Usługi bądź z uwzględnieniem sekcji PKD
 - ilekroć w opracowaniu jest mowa o sekcji Pozostałe usługi, chodzi o grupę branż usługowych, na które składa się: Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, Informacja i komunikacja, Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, Edukacja, Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
 - wg sektorów własności: sektor publiczny, sektor prywatny oraz form własności
 - wg klas wielkości zatrudnienia: od 1 do 49 zatrudnionych, od 50 do 249, od 250 do 499, od 500 do 1999 oraz 2000 i więcej osób (2000+) lub alternatywnie, w podziale na: sektor MSP (do 249 pracujących) i duże przedsiębiorstwa (250 i więcej pracowników)
 - wg przeznaczenia oferowanych przez przedsiębiorstwa produktów: przedsiębiorstwa oferujące dobra energetyczne, inwestycyjne, konsumpcyjne trwałe i nietrwałe oraz półprodukty/dobra zaopatrzeniowe

- wg przeznaczenia usług: usługi dla biznesu, usługi dla konsumentów oraz usługi nierynkowe (głównie: edukacja i zdrowie)
 - wg eksporterów (przedsiębiorstw z niezerowymi przychodami z eksportu) i nieeksporterów (firmy z zerowymi przychodami z eksportu) lub dodatkowo wg eksporterów wyspecjalizowanych (firmy z 50% lub wyższym udziałem eksportu w sprzedaży) i eksporterów niewyspecjalizowanych (firmy z niższym niż 50% udziałem eksportu w sprzedaży)
9. Wskaźniki proste na bazie danych finansowych liczone są w następujący sposób:
- Wskaźnik poziomu kosztów (KOUP) – relacja kosztów do przychodów*100
 - Wskaźnik rentowności obrotu brutto/netto (RENTB/RENTN) = relacja wyniku finansowego netto do przychodów og. *100
 - Wskaźnik rentowności aktywów (ROA) = relacja wyniku netto do aktywów og. *100
 - Wskaźnik rentowności kapitału własnego (ROE) = relacja wyniku netto do kapitałów własnych *100
 - Wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS) = relacja wyniku na sprzedaży do przychodów ze sprzedaży *100
 - Wskaźnik wydajności pracy (WYDPRAC) – relacja wyniku finansowego netto do sumy kosztów wynagrodzeń, ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń obciążających pracodawcę
 - Płynność finansowa (III st. - PLFIN) = relacja aktywów obrotowych do zobowiązań krótkoterminowych, przyjęta w notatce wartość referencyjna wynosi 1,2. (Wartość wymieniana przez różnych autorów, jako średnia dla całej populacji przedsiębiorstw. Może być różna w zależności od wielkości przedsiębiorstwa i jej klasyfikacji PKD).
 - Płynność szybka (II st. - PLSZYB) = relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowe do zobowiązań krótkoterminowych, przyjęta w notatce wartość referencyjna wynosi 1,0 (Wartość wymieniana przez różnych autorów, jako średnia dla całej populacji przedsiębiorstw. Może być różna w zależności od wielkości przedsiębiorstwa i jej klasyfikacji PKD).
 - Płynność gotówkowa (I st. - PLGOT) = relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych, przyjęta w notatce wartość referencyjna wynosi 0,2. (Wartość wymieniana przez różnych autorów, jako średnia dla całej populacji przedsiębiorstw. Może być różna w zależności od wielkości przedsiębiorstwa i jej klasyfikacji PKD).
 - Wskaźnik konwersji gotówki (CRGOT) = suma cykli zapasów i należności, pomniejszona o cykl rotacji zobowiązań
 - Wskaźnik ogólnego zadłużenia (DTA) = relacja zobowiązań i rezerw na zobowiązania do sumy aktywów wyrażona w procentach
 - Wskaźnik pokrycia obsługi długu (COVD) = relacja zysku brutto i całkowitych odsetek do wydatków na spłatę całkowitego zadłużenia (raty kapitałowe i odsetki).
 - Wskaźnik samofinansowania (LEV) = relacja kapitału własnego do sumy bilansowej wyrażona w procentach
 - Wskaźnik zaangażowania kapitałów własnych (ETFA) = relacja kapitałów własnych do aktywów trwałych wyrażona w procentach
 - Wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego (UDK) = relacja zobowiązań krótkoterminowych do sumy bilansowej wyrażona w procentach
 - Wskaźnik zadłużenia długoterminowego (UDD) = relacja zobowiązań długoterminowych do sumy bilansowej wyrażona w procentach
 - Wskaźnik zatrudnienia (WZATR) = różnica pomiędzy odsetkiem firm zwiększającym zatrudnienie a odsetkiem firm, które zatrudnienie zmniejszyły

10. Na bazie współczynników prostych liczone są następujące wskaźniki złożone:

- Zintegrowany wskaźnik efektywności i sprawności działania (ZWES):

Wskaźnik ten obliczany jest jako znormalizowane pole wykresu radarowego, rozpiętego na wierzchołkach P_1, P_2, \dots, P_N :

$$ZWES(t) = \sum_{i=1}^{N-1} P_i(t) * P_{i+1}(t)$$

gdzie: $P_1=KROUP, P_2=ROA, P_3=ROE, P_4=ROS, P_5=RENTB, P_6=WYDPRC, P_7=PLFIN, P_8=CRGOT$

Wszystkie zmienne są normalizowane (podobnie jak na odpowiadających im wykresach radarowych) według następującej zasady:

- Dla stymulanty obliczany jest wskaźnik $(X(t)-MIN(X))/(MAX(X)-MIN(X))$
 - Dla destymulanty obliczany jest wskaźnik $(X(t)-MAX(X))/(MIN(X)-MAX(X))$
- Wskaźnik rocznych zmian kosztochłonności jednostkowej (RZKJ):

$$RZKJ(t) = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N (KROUP_i(t) - KROUP_i(t-4))$$

gdzie $KROUP_i(t)$ – wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwie i w chwili t .

- Wskaźnik rocznych zmian struktury branżowej przychodów (RZSBP):

$$RZSBP(t) = \frac{1}{M} \sum_{j=1}^M \left| \frac{PRZYCHO_j(t)}{\sum_{k=1}^M PRZYCHO_k(t)} - \frac{PRZYCHO_j(t-4)}{\sum_{k=1}^M PRZYCHO_k(t-4)} \right|$$

gdzie: $PRZYCHO_j(t)$ – przychody branży j w chwili t , M – liczba branż.

Informacja metodologiczna dot. wsk. syntetycznego sytuacji ekonomiczno-finansowej w SPN (SSEF)

Zaprezentowany syntetyczny wskaźnik sytuacji w SPN jest obliczany na podstawie metody głównych składowych PCA (*principal component analysis*) jako pierwsza główna składowa komponentów cyklicznych wybranych wskaźników wejściowych policzonych na podstawie urealnionych zagregowanych wyników finansowych sektora przedsiębiorstw niefinansowych zatrudniających co najmniej 50 pracowników, wg danych GUS ze sprawozdań F-01/I-01 (Tabela 4). Równocześnie możliwe jest zdekomponowanie wskaźnika syntetycznego na wkłady poszczególnych wskaźników wejściowych.

Komponenty cykliczne zostały wyznaczone, po odsezonowaniu wskaźników wejściowych metodą X12-ARIMA, za pomocą asymetrycznego filtru Christiano-Fitzgeralda o okresie wahań od 2 do 8 lat, co odpowiada częstotliwościom przypisywanym w literaturze jako wahania o charakterze koniunkturalnym. Opracowany wskaźnik mierzy więc – bezpośrednio nieobserwowalną – pozycję cykliczną koniunktury oczyszczoną zarówno z wahań o charakterze krótkookresowym (w tym m.in. sezonowym), jak i trendów długookresowych. Interpretacja zaproponowanego wskaźnika powinna być ostrożna i uwzględniać, że pojawienie się nowych obserwacji prowadzi do ponownego oszacowania przeszłych wartości wskaźnika.

Wartością referencyjną wskaźnika SSEF jest zero, które odpowiada przeciętnemu poziomowi sytuacji ekonomiczno-finansowej sektora w okresie objętym analizą. Z perspektywy polityki stabilizacyjnej pożądane jest, aby wskaźnik cechował się niską wariancją i nie wykazywał ani nadmiernych odchyżeń dodatnich (mogących świadczyć o tzw. przegrzaniu koniunktury), ani odchyżeń ujemnych (mogących wskazywać na niepełne wykorzystanie możliwości rozwojowych gospodarki).

Tabela 4 Informacja o wskaźnikach wejściowych z uwzględnionych w procesie konstrukcji wskaźnika syntetycznego sytuacji w SPN

Obszar sprzedaży*
Logarytm naturalny przychodów ze sprzedaży krajowej urealnionych wg PPI krajowego
Logarytm naturalny przychodów ze sprzedaży zagranicznej urealnionych wg PPI eksportowego
Obszar rentowności
Wskaźnik rentowności sprzedaży (wynik na sprzedaży / przychody ze sprzedaży)
Logarytm naturalny wyniku na sprzedaży urealniony wg PPI ogółem
Obszar inwestycji
Logarytm naturalny inwestycji urealnionych wg Wskaźnika Cen Nakładów Inwestycyjnych (WCNI)
Stopa inwestycji (inwestycje / wartość dodana brutto)
Obszar rynku pracy
Logarytm naturalny kosztów wynagrodzeń urealnionych wg CPI
Logarytm naturalny zatrudnienia
Obszar płynności
Wskaźnik płynności I stopnia (inwestycje krótkoterminowe / zobowiązania krótkoterminowe)
Wskaźnik płynności III stopnia (aktywa obrotowe / zobowiązania krótkoterminowe)
Obszar wypłacalności
Wskaźnik zaangażowania (zastosowania) kapitału własnego (kapitał własny / aktywa trwałe)
Wskaźnik pokrycia odsetek zyskiem (wynik brutto i koszty odsetkowe / koszty odsetkowe)

* w przypadku analizy w działach Przetwórstwa przemysłowego (wg PKD) wskaźnikiem wejściowym był logarytm naturalny przychodów ze sprzedaży ogółem urealniony wg PPI ogółem.

Informacja metodologiczna dot. wsk. syntetycznego sytuacji bieżącej SPN (SSB) i przyszłej (SSP)

Zaprezentowane syntetyczne wskaźniki sytuacji bieżącej i przyszłej są obliczane na podstawie metody głównych składowych PCA (*principal component analysis*) jako pierwsze główne składowe komponentów cyklicznych wybranych wskaźników wejściowych pochodzących z Szybkiego Monitoringu NBP (por. Tabela 5). Równocześnie możliwe jest zdekomponowanie wskaźników syntetycznych na wkłady poszczególnych wskaźników wejściowych.

Komponenty cykliczne zostały wyznaczone, po odsezonowaniu wskaźników wejściowych metodą X12-ARIMA, za pomocą asymetrycznego filtru Christiano-Fitzgeralda o okresie wahań od 2 do 8 lat, co odpowiada częstotliwościom przypisywanym w literaturze jako wahania o charakterze koniunkturalnym. Opracowane wskaźniki mierzą więc – bezpośrednio nieobserwowalną – pozycję cykliczną koniunktury oczyszczoną zarówno z wahań o charakterze krótkookresowym (w tym m.in. sezonowym), jak i trendów długookresowych. Interpretacja zaproponowanych wskaźników powinna być ostrożna i uwzględniać, że pojawienie się nowych obserwacji prowadzi do ponownego oszacowania przeszłych wartości wskaźnika.

Opracowane wskaźniki cechuje wysoka korelacja z analogicznie policzonym komponentem cyklicznych wzrostu PKB r/r (ok. 84% w przypadku wskaźnika bieżącego i ok. 82% w przypadku wskaźnika wyprzedającego).

Tabela 5 Informacja o wskaźnikach wejściowych z Szybkiego Monitoringu NBP uwzględnionych w procesie konstrukcji wskaźników syntetycznych

Wskaźnik sytuacji bieżącej	
Wskaźnik bieżącej oceny sytuacji ekonomicznej	
Średni poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych	
Udział zaakceptowanych wniosków kredytowych	
Brak problemów z płynnością (odsetek odpowiedzi)	} jako pierwsza główna składowa PCA
Brak problemów z obsługą zadłużenia kredytowego (odsetek odpowiedzi)	
Brak problemów z obsługą zadłużenia pozabankowego (odsetek odpowiedzi)	
Wskaźnik niedoboru zapasów produktów gotowych	
Wskaźnik sytuacji przyszłej	
Wskaźnik prognoz sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw	
Wskaźnik prognoz popytu	
Wskaźnik prognoz eksportu	
Wskaźnik prognoz zatrudnienia	
Udział przedsiębiorstw prognozujących wzrost płac	
Wskaźnik nowych inwestycji	
Wskaźnik kontynuacji inwestycji	

NARODOWY BANK POLSKI

Szybki Monitoring NBP

IV kw. 2024 r.

Data wypełnienia ankiety: KOD:
 Forma własności: PKD2007: Województwo:
 Liczba osób zatrudnionych na 1 IX br.: Czy przedsiębiorstwo sprzedaje poza Polską [TAK/NIE]:

1. Przedsiębiorstwo przewiduje, że popyt na jego produkty w ciągu najbliższych 12 miesięcy, w tym w IV kw. br., zachowa się następująco:

1. przewidywania na IV kw. br. w porównaniu do poprzedniego kwartału.....:
 2. przewidywania na najbliższe 12 miesięcy.....:
- A. wyraźnie wzrośnie - głównie jako efekt typowego dla przedsiębiorstwa w tym okresie (sezonowego/przejęściowego) wzrostu zapotrzebowania na jego produkty
 B. wyraźnie wzrośnie - głównie w następstwie trwale obserwowanego wzrostu popytu na produkty przedsiębiorstwa
 C. pozostanie bez zmian lub ulegnie niewielkim zmianom
 D. wyraźnie spadnie - ale zjawisko to ma charakter sezonowy/przejęściowy
 E. wyraźnie spadnie - w wyniku trwale obserwowanego spadku zapotrzebowania na produkty przedsiębiorstwa

2. Jak przedsiębiorstwo ocenia obecnie relację popytu do podaży na rynkach, na których sprzedaje i zaopatruje się:

1. rynki, na których sprzedaje przedsiębiorstwo.....:
 2. rynki, na których zaopatruje się przedsiębiorstwo.....:
- A. popyt i podaż są zbliżone
 B. podaż jest wyższa od popytu
 C. popyt jest wyższy od podaży
 D. sytuacja jest zróżnicowana w zależności od rynku

3. Czy w IV kw. br. przedsiębiorstwo przewiduje istotne zmiany w zakresie inwestycji rozpoczętych przed dniem wypełnienia ankiety i realizowanych obecnie:

- A. realizacja bez zmian
 B. zakończenie zgodnie z planem
 C. zwiększenie nakładów względem wcześniejszego planu
 D. rezygnacja lub redukcja
 E. nie dotyczy - brak rozpoczętych inwestycji

4. Czy w ciągu najbliższych 12 miesięcy, w tym w IV kw. br., przedsiębiorstwo planuje:

1. plany na IV kw. br.....:
 2. plany na najbliższe 12 miesięcy.....:
- A. rozpoczęcie poważniejszych inwestycji finansowanych głównie kredytem bankowym
 B. rozpoczęcie poważniejszych inwestycji finansowanych głównie środkami własnymi
 C. rozpoczęcie poważniejszych inwestycji finansowanych w inny sposób
 D. przedsiębiorstwo nie planuje podjęcia takich działań

5. Jak przedsiębiorstwo ocenia skalę przewidywanych nakładów inwestycyjnych na najbliższe 12 miesięcy, w tym w IV kw. br.:

1. plany na IV kw. br. w porównaniu do IV kw. 2023 r.:
 2. plany na najbliższe 12 miesięcy:
- A. nakłady będą znacznie większe
 B. nakłady będą nieznacznie większe
 C. nakłady będą porównywalne
 D. nakłady będą nieznacznie mniejsze
 E. nakłady będą znacznie mniejsze
 F. w obu wymienionych okresach przedsiębiorstwo nie inwestowało/ nie będzie inwestowało

6. Jaki jest obecnie stan poszczególnych kategorii zapasów w przedsiębiorstwie:

[A - zbyt duży, B - wystarczający, C - zbyt mały, D - nie dotyczy]

1. zapasy produktów gotowych.....:
2. zapasy towarów.....:
3. zapasy materiałów.....:

7. Jaki jest stopień wykorzystania mocy produkcyjnych w przedsiębiorstwie (w %):

8. Czy nastąpiły lub nastąpią zmiany ceny głównego produktu i/lub usług oferowanych przez przedsiębiorstwo:

- zmiany w III kw. br. w porównaniu do poprzedniego kwartału.....
- plany na IV kw. br. w porównaniu do poprzedniego kwartału.....
- plany na najbliższe 12 miesięcy.....

A. wzrost
B. bez zmian
C. spadek

9. Przedsiębiorstwo przewiduje, że:

- ceny sprzedawanych wyrobów i usług w IV kw. br. (w relacji do stanu na 1 IX br.) wzrosną/spadną o.....
- ceny nabywanych przez przedsiębiorstwo surowców i materiałów w IV kw. br. (w rel. jw.) wzrosną/spadną o.....
- w lipcu 2024 r. wskaźnik CPI (inflacja) wyniósł 4,2% w relacji rocznej. Zdaniem przedsiębiorstwa w ciągu najbliższych 12 miesięcy ceny.....
(A) - będą rosły szybciej niż o 4,2%; (B) - będą rosły w tempie 4,2%; (C) - będą rosły wolniej niż o 4,2%;
(D) - pozostaną bez zmian; (E) - będą spadać; (F) - nie wiem

10. Który z wymienionych czynników może mieć decydujący wpływ na planowany w IV kw. br. wzrost cen głównego produktu i/lub usługi:

A. zmiany cen surowców energetycznych
B. zmiany cen materiałów oraz komponentów
C. wzrost cen energii elektrycznej
D. wzrost kosztów pracy
E. wzrost kosztów usług podwykonawczych
F. zmiany popytu
G. zmiany cen produktów / usług oferowanych przez bezpośrednich konkurentów przedsiębiorstwa
H. ceny wzrosną ze względu na inne czynniki
I. nie dotyczy - ceny nie zostaną podniesione

11. Jak przedsiębiorstwo ocenia skalę trudności [od 0 do 4, gdzie 0 oznacza brak trudności, a 4 – bardzo duże trudności] w przeniesieniu wzrostu jednostkowych kosztów produkcji na ceny oferowanych produktów/usług w analizowanych kwartałach:

- w III kw. br.....
- w IV kw. br.....

12. Jak kształtują się/będą kształtować się jednostkowe koszty operacyjne (przypadające na jednostkę produkcji) przedsiębiorstwa:

- w III kw. br. w relacji do III kw. 2023 r.....
- w IV kw. br. w relacji do IV kw. 2023 r.....

A. znaczny wzrost
B. niewielki wzrost
C. bez zmian
D. niewielki spadek
E. znaczny spadek
F. trudno powiedzieć

13. Czy w III kw. br. przedsiębiorstwo miało problemy z utrzymaniem płynności finansowej:

A. nie, nie miało
B. tak, sporadycznie
C. tak, często

14. Czy w III kw. br. przedsiębiorstwo miało problemy z terminowym regulowaniem zobowiązań pozabankowych:

A. nie, nigdy
B. tak, sporadycznie
C. tak, często

15. Jaki procent należności oraz zobowiązań z tytułu dostaw i usług w III kw. br. stanowiły:

- należności przeterminowane w relacji do należności z tytułu dostaw i usług ogółem.....
- zobowiązania przeterminowane w relacji do zobowiązań z tytułu dostaw i usług ogółem.....
(A) - brak (0), (B) - nie więcej niż 10%, (C) - od 10% do 50%, (D) - powyżej 50%

16. Czy w ciągu najbliższych 12 miesięcy przedsiębiorstwo przewiduje istotne zmiany w obszarze płynności i regulowania zobowiązań:

- płynność finansowa.....
- zobowiązania z tytułu kredytów bankowych.....
- zobowiązania pozabankowe.....

A. sytuacja znacznie się poprawi
B. sytuacja nieznacznie się poprawi

C. sytuacja nie zmienia się
 D. sytuacja nieznacznie się pogorszy
 E. sytuacja znacznie się pogorszy
 F. nie dotyczy - brak odpowiednich zobowiązań

17. Czy w III kw. br. przedsiębiorstwu odmówiono udzielenia kredytu bankowego:

A. tak, z powodu braku (pogorszenia się) zdolności kredytowej
 B. tak, ponieważ przedsiębiorstwo nie miało odpowiednich zabezpieczeń
 C. tak, z przyczyn innych niż wymienione w podpunkcie A) i B)
 D. nie, przedsiębiorstwo otrzymało kredyt w III kw.
 E. nie, przedsiębiorstwo nie ubiegało się o kredyt w III kw.

18. Jak zmieni się, zgodnie z planami przedsiębiorstwa, zadłużenie z tytułu kredytów bankowych w analizowanym okresie:

1. do końca IV kw. br. (w relacji do 30 IX br.)

2. w ciągu 12 miesięcy (w relacji do 30 IX br.)

A. znacząco wzrośnie
 B. powiększy się w niewielkim stopniu
 C. pozostanie na niezmiennym poziomie
 D. zmniejszy się w niewielkim stopniu
 E. ulegnie wyraźnemu obniżeniu
 F. nie dotyczy (przedsiębiorstwo nie korzysta z kredytów bankowych)

19. Czy w zakresie obsługi zadłużenia z tytułu kredytów bankowych:

A. przedsiębiorstwo nie ma problemów z ich obsługą
 B. przedsiębiorstwo boryka się z problemami z ich obsługą
 C. przedsiębiorstwo nie korzysta z kredytu bankowego

20-a. Jaki jest w przedsiębiorstwie udział przychodów z eksportu w przychodach ogółem [w %]:

20-b. Jaka część (w %) przychodów z eksportu stanowi eksport nieopłacalny:

*[Nieopłacalny rozumiany jako cena *kurs niepokrywające kosztów produkcji i pozostałych kosztów związanych z eksportem towaru]
 [Jeśli cała sprzedaż na eksport jest opłacalna należy wpisać 0]*

21. Przedsiębiorstwo oczekuje, że wielkość eksportu zachowa się następująco:

1. prognozy na IV kw. br. w porównaniu do poprzedniego kwartału

2. prognozy na najbliższe 12 miesięcy

A. wzrośnie
 B. spadnie
 C. utrzyma się na porównywalnym poziomie
 D. nie dotyczy (firma nie eksportuje)

22. Jaki jest progowy poziom kursu walutowego, przy którym eksport jest nieopłacalny [w PLN]:

1. dla USD

2. dla EURO

23. Jaki jest udział importu zaopatrzeniowego w kosztach działalności przedsiębiorstwa [w %]:

[Przy braku importu należy wpisać 0]

24. Jaki jest progowy poziom kursu walutowego, przy którym import jest nieopłacalny [w PLN]:

1. dla USD

2. dla EURO

25. Czy w III kw. br. w przedsiębiorstwie pojawiła się presja na wzrost płac ze strony pracowników:

A. tak, naciski te nasiliły się w stosunku do poprzedniego kwartału
 B. tak, ale nie są one większe niż zwykle
 C. nie

26. Czy przedsiębiorstwo planuje zmiany wynagrodzeń:

1. plany na IV kw. br.

2. plany na najbliższe 12 miesięcy

A. tak, planuje znaczne zwiększenie przeciętnego wynagrodzenia
 B. tak, planuje niewielkie zwiększenie przeciętnego wynagrodzenia
 C. tak, planuje obniżenie przeciętnego wynagrodzenia
 D. nie planuje zmian

27-a. Jeśli przeciętne wynagrodzenie zmieni się w IV kw. br., to o ile procent:

27-b. Jeśli przeciętne wynagrodzenie zmieni się w ciągu najbliższych 12 miesięcy, to o ile procent:

28. Jak przedsiębiorstwo ocenia relację między zmianami wynagrodzeń i wydajności pracy [mierzonej wielkością wartości dodanej, przypadającej na 1 zatrudnionego] w III kw. br. [zmiany w stosunku do poprzedniego kwartału]:

A. wynagrodzenia wzrosły w większym stopniu niż wydajność pracy (także gdy wydajność nie wzrosła)
 B. wynagrodzenia wzrosły w zbliżonym stopniu co wydajność pracy
 C. wynagrodzenia wzrosły w mniejszym stopniu niż wydajność pracy
 D. wynagrodzenia nie wzrosły, natomiast zwiększyła się wydajność pracy
 E. wynagrodzenia i wydajność pracy nie wzrosły

29. Czy przedsiębiorstwo ma nieobsadzone stanowiska pracy (wakaty): [TAK / NIE]

30. Czy przedsiębiorstwo planuje zmiany wielkości zatrudnienia:

1. plany na IV kw. br.

2. plany na najbliższe 12 miesięcy.....

A. tak, zatrudnienie zwiększy się
 B. tak, zatrudnienie zmniejszy się
 C. nie, zatrudnienie nie zmieni się

31. Jak przedsiębiorstwo ocenia rentowność sprzedaży w III kw. br.:

1. sprzedaż krajowa.....

2. eksport.....

A. satysfakcjonujący poziom
 B. niesatysfakcjonujący poziom, ale rentowność pozostała dodatnia
 C. przedsiębiorstwo ponosi straty na sprzedaży

32. Czy przedsiębiorstwo przewiduje istotne zmiany rentowności sprzedaży w ciągu najbliższych 12 miesięcy:

A. znaczny wzrost
 B. niewielki wzrost
 C. bez zmian
 D. niewielki spadek
 E. znaczny spadek

33. Czy w warunkach osłabionego popytu przedsiębiorstwo starałoby się obecnie:

A. utrzymać wolumen sprzedaży, nawet kosztem niższych marż
 B. utrzymać marże
 C. trudno powiedzieć

34. Jak przedsiębiorstwo ocenia swoją obecną sytuację ekonomiczną, pomijając typowe dla tego okresu wahania sezonowe:

A. bardzo dobra
 B. dosyć dobra
 C. słaba
 D. zła (istnieją realne szanse na przetrwanie firmy, poprawę sytuacji)
 E. zła (należy liczyć się z likwidacją bądź upadłością firmy)

35. Czy przedsiębiorstwo przewiduje istotne zmiany swojej sytuacji ekonomicznej:

1. przewidywania na IV kw. br.

2. przewidywania na najbliższe 12 miesięcy.....

A. tak, nastąpi poprawa sytuacji
 B. tak, nastąpi pogorszenie sytuacji
 C. nie, sytuacja firmy nie ulegnie większym zmianom

36. Jak przedsiębiorstwo ocenia niepewność swojej przyszłej sytuacji ekonomicznej:

A. bardzo wysoka
 B. wysoka
 C. umiarkowana
 D. niska
 E. bardzo niska

37. Prosimy o krótkie zasygnalizowanie problemów (do 10 zdań), jakie w najbliższym czasie (pół roku) mogą być istotne dla kondycji ekonomicznej przedsiębiorstwa. Prosimy o szczególne uwzględnienie tych zagadnień, które wpływają na wielkość produkcji (możliwość jej zwiększenia, względne powody ograniczenia skali działalności), płynność przedsiębiorstwa, zadłużenie kredytowe oraz opłacalność eksportu. [W przypadku, jeśli nie pojawiają się żadne poważniejsze trudności i nie przewiduje się ich wystąpienia w podanym terminie, prosimy wpisać "brak problemów"]

nbp.pl

